K R O N I K A

Bibljoteki Uniwersytetu Jagiellońskiego od r.1811.

Dnia 4.września 1811 roku oddał Jacek Przybylski Jerzemu Samuelowi Bandtkiemu bibljotekę z powinszowaniem sukcesu na administracji tejże.Jeden miał lat 43,drugi 55.Pierwszy więc nie był pierwszej młodości,drugi nie tyle wiekiem stargany,aby mógł myśleć o emeryturze.A jednak ustąpił zniechęcony,bo nie wiodło się zawiedostwu jego .-

Objął Bandtkie bibljotekę z drugiej ręki,bo dozorował nią od czerwca do sierpnia prof. Ksiądz Kudrewicz,a do przybycia Bandkiego i już na sam wstęp spotkała Bandtkiego nieprzyjemność,iż dozór Szkoły Głównej dnia 16.września nakazał temuż,by ze swej pensji remunerację Kudrewiczs zapłacił.Ustnie mu polecono,by dał 150 złp. Kudrewicz odpisał na przesyłkę,iż nagroda należy się w stosunku 2000 złp.rocznej pensji pobieranej jako zastępcy urzędowemu,więc akt niniejszy uważa za afront sobie wyrządzony, z czem uda się wyżej. Pieniądze odesłał.

Żal jego był do szkoły,a nie do Bandtkiego,z którym się przyjaźnił. Cała sprawa oparła się o Izbę Edukacyjną,bo Dozór nie przyjął ofiary Bandtkiego,który chciał Kudrewiczowi odstąpić płacę dwumiesięczną.

Bandtkie,zdając sprawę ze stanu bibljoteki dnia 3.grudnia 1811 r.opowiada,iż zastał bibljotekę w sali Jagiellońskiej w takim nieładzie,iż nawet rewizyi czynić nie mógł.Podał potem plan instrukcji bibljotecznej,zaspakajania potrzeb bibljotecznych i zakupna dzieł z udziałem profesorów. Ostatnie dolegało mu i zanotował kłopoty z professorami,a zaopatrzył to notatką literami rosyjskiemi,aby widno nikt tego przeczytać nie zdołał.Zaczął od tego: Tu pro memoria ja nikomu nie pokazał kak tolko gospodinu Lindemu i to on mene skazał,szto by nie horoszo było pokazat'onoho itd. Pisał to w Warszawie.

Pierwszy rachunek z zakupna pod dniem 1.sierpnia 1812 r.złożony wynosił złp.2824 za 11 miesięcy. Że zaś miał zatargi o spo-

sób kupowania,żądał udziału dwóch profesorów.Narzeka,iż nadsyłki długo idą ; - Journal de l 'Empire zaprenumerowany w grudniu 1811 r.przyszedł dopiero w lutym 1812 r.Furmani nie przyjmują małych pakunków z Lipska,bo ginąć mogą,lecz biorą cetnarami.Zaś pocztą funt książek kosztuje półtora złotego.Notuje,iż nie tylko pilni studenci,lecz i z miasta uczeni zaczynają uczęszczać na bibljotekę,lecz żą nie brakuje i takich amatorów literatury,którzy woleliby,aby bibljotekarz z bibljoteką do nich przychodził.-

1.Novembra 1812 r.notuje,iż obstalunków czynić nie może,bo już wydał 4000 złp.,a należących się jeszcze 2000 nie może otrzymać.Kassa Rektora była pusta,tymczasem długów było 1187 złp.Bibljoteka płaciła nie tylko Steinkellerowi za frachty z Lipska i z Wrocławia,poczcie grube portorja,ale także robotę szklarską Rostafinskiemu za wyjęcie i oprawę szkieł malowanych w sali Jagiellońskiej / 1812 r./ Ujmę tę funduszówi usprawiedliwia się tem,że kłopoty finansowe dolegały uniwersytetowi.

Zapisuje też Bandtkie species facti dla następcy do wiadomości,że gdy przez parę miesięcy nie płacono profesorów,aż wreszcie przyszło 10.000 złp z Warszawy,prof.J.Łęski zażądał kupna dzieł astronomicznych,Bandtkie odmówił,bo nie chciał krzywdzić funduszu płacy profesorów. Łęski będąc dziekanem,domagał się, aby brano dzieła na kredyt,- odmówił Bandtkie.Pojechał do Warszawy i tam się dowiedział,iż zaszły skargi na niego.Notuje on głupstwa kolegów,np.żądanie,by kartkowe katalogi były zszywane,aby w lectorium na tydzień dawać dzieła,a innych nie udzielać.
" Imć.Pan Tarnowski / literami ruskiemi napisał/ oszalał był podczas niebytności mojej i proponował,żeby mnie rozkazano otworzyć bibljotekę w pewnych czasach,żeby feryj nie było,żeby doktor medicinae rewidował profesorów i zaświadczał,czy mogą mieć lekcje,- żeby profesor wszystko gadał z pamięci,aby nie miał sexternów. Te warjacje słuchano z cierpliwością./ Tu pisze grzżdanką zdanie to :/ i było wsparte przez Łenskiego przez

podłost dziekańską.- O tempora mores !

Nadużyto poczciwego imienia prefekta Wodzickiego. Rząd myśli jak najlepiej,ale wada dawna przywara polska.Radzić o czem,co się nie rozumie ; sądzić o czem,czego się nie ma.

W r 1814,znowu zatarg z dziekanem Łęskim.- Pisze do Bandtkiego prof.Al.R.Estreicher : Carissime Collega ! Spiesz się z wpisaniem rachunków do księgi,bo mnie też sama znowu choć niepotrzebna z ostatniej percepty oczekuje robota,ale cóż robić mamy w tem zamięszaniu,kiedy jeden drugiego słuchać,ani rozumieć nie chce.Uległ muszę,nie chcąc,aby ludzie w ogrodzie głodu doznawać mieli ". Bandtkie odpisując Łęskiemu odmawia wpisania do jego księgi wydatków swoich,twierdząc,że we własnej księdze ma je zapisa-ne,i z tej każdego czasu na rektorskiem posiedzeniu może zdać rachunki.

Dnia 11.czerwca 1816 wniósł prośbę do komisji reorganizacyjnej,żądając adjunkta z płacą 3000 złp.i na takowego proponując Wacł.Al.Maciejowskiego,lektora języka polskiego w Wrocławiu,którego miał już dwa lata przy sobie.

Dnia 22.lipca 1817 r.poczynił uwagi względem budynku.Liczne dary wzmogły bibljotekę tak,iż miejsca zabrakło.Żąda przyległej przy lektorjach kuchni.W szyi przy kuchni i pokoikach pobocznych mieścił książki uprzątane z sali Jagiellońskiej. Przy tej robociecie dostrzegł pęknięcie muru od drugiego piętra dochodzące do szyi. Porysowało się też sklepienie w jego mieszkaniu na drugiem piętrze.Również ganki wyszły z pionu.- Pieców porządnych nie było,a kloaka źle pomieszczona może zatruwać wodę studzienną.Radzi je przyprzeć do muru nowodworskiego.Brak rynny nad lokami,- deszcza więc wybija wapno ze sklepienia w bramie,która jest pod tylnemi komnatami bibljoteki,gdzie niegdyś była spiżarnia XXży Akademików krakowskich.

Jeszcze w r 1817 płacił dług dawny antrysoki Binzowi za książki,a to na rekwizycyą Metternicha.

Dnia 30.stycznia 1819 r.rektor zawiadomił Bandtkiego,iż Rada Rektorska uchwaliła,by wejść w związek z uniwersytetami,celem wymiany dzieł uczonych.W tym celu uchwalono,iż każdy ubiegający się o stopień doktora ma swoją rozprawę wydrukować.Z niej 24 egzemplarzy ma rozsyłać bibljotekarz.

W r.1821 dzieła kupowane dla liceów poddano kontroli Bandtkiego i profesorowie jemu rewersa oddawali na pożyczane tam książki.-

Komisja sejmowa skarbowa poczyniła uwagi nad wadliwością zakupna książek,- to dnia 12.marca 1822 r. udzielono Bandtkiemu. Ten nielitościwie obszedł się z Mąkólskim referentem,wykazując mu grubą nieznajomość przedmiotu.Przy okazji nie mógł przemódz na sobie,by nie dotknąć Łęskiego: " Pewien potwarca r 1812 chciał,abym za 6000 złp.nic nie kupował,jak dzienniki i gazety polityczne.Gdzieindziej nawet literackich gazet i dzienników żadnych prawie nie mają bibljoteki. Atoli u nas utrzymują wszelkie gazety literackie,co uchwalili koledzy moi,- różne chemiczne i inne,nie są zaniedbane.Referent Mąkólski zapomniał,że nie należy gadaniny słuchać potwarców,lecz spytać się znawców.Jeden z potwarców upewniał,że żadnej nie ma korzyści z naszej bibljoteki.Świadectwo Sapalskiego,Hubego powinno było zatkać gębę rozsądnemu JP.Mąkólskiemu,który tylko organem był potwarcy " .

W tym tonie i dalej pisał Bandtkie przeciw Reprezentantom sejmowym.Nie brakło mu ani języka,ani śmiałości.

Dnia 1.kwietnia pozwolono,aby przyłączył pokoje po Bogdanowiczu,sam je zajął,a swój lokal,jako przyległy do bibljoteki obrócił na bibljotekę.

Prof.Słotwiński wyrwał się z projektem założenia osobnej wydziałowej bibljoteki jurydycznej i by w kancelarji uniwersytetu były wszystkie kodexa i statuta.Wyszydził to Bandtkie i napisał : Ledwiem oczom wierzył,gdym na takiem żądaniu podpis

przeczytał W.Ad.Krzyżanowskiego,dziekana wydziału,d.10.Junii 1825 r.Pożyczam książki profesorom,wydział jest kollegium,a ja żadnej korporacji nie mogę nic pożyczyć,gdyż tego nigdzie nie ma praktyki .-

Tegoż roku skarży się do Rektoratu,iż Intendent górnictwa za wiele dzieł sprowadza,do czego on nawet prawa nie ma.Żąda więc wyznaczenia innego funduszu na ten cel.

Dnia 14.października 1826 r. wezwał kurator Załuski Bandtkiego o zdanie sprawy o stanie Bibljoteki i o jej potrzebach.Odpowiadając ,powołuje się na drukowane dzieło swoje i to uzupełnia.

W r 1819/20 przybyło dzieł 1151,tomów 1661.
Od r 1811 do 1815 przybyło 1280,tomów 1600
Od r 1815 do 1920 dzieł 2332,tomów 3372
W obecnym roku dzieł 515,tomów 954.

Razem dzieł 4127,tomów może 6000,jeszcze do tego dzieł 636,zatem 4663 dzieł,tomów 6640. Cały ten rachunek jest bałamutny.

W r 1820/21 dzieł 692 tomów 1358
1822/23 dzieł 538 " 908
1823/24 dzieł 386 " 663
1825/26 dzieł 587 " 824
Razem dzieł 3081 tomów 5415

Dary bibljotek prywatnych wyniosły dzieł 2297.Czerwiakowski / 549/.Przybylski /494/ , Sierakowski / 600/.Bartsch / 126 /. Litwiński / 193/, Łopacki / 300 / , Sołtyk / 25 / .

To wraz z dawną bibljoteką wyniosło dzieł blisko 39,532,a tomów przeszło 42.000.

Rękopisów było 2190,gdzie autorów 4359 NNrów.Przybyło 76.Od Senatu Rządzącego wyprosił Bieżanowskiego kontynuację,Radymińskiego historję akademii.Przekopijowano go w Wiedniu,a za to Ossolińskiemu przekopijował listy Długosza.Senat też darował prawo magdeburskie zdaje się z r 1428. Dostał też Mszał Moguncki

z r 1487 na pergaminie. Do rachunku nie wciągnięto dyssertacyj w tekach 84, i innych, których było do 10,000.- Zatem od roku 1811 bibljoteka pomnożyła się więcej niż o 1/4 część. Stara bowiem bibljoteka zamykała się tylko w dwóch salach Tom. Obiedzińskiego, założonych r 1517.

Obecnie prócz tych jest zajęta Stuba communis, dawny refektarz akademików. Tu jadali. Austrjacy dodali tę piękną dosyć salę do Bibljoteki, gdzie 12 szaf Bandtkie pomieścił i bibljotekę po Przybylskim. Zawadzał tu wielki piec.- Mieściła się też bibljoteka Boguckiego i część starych raritates, co wybrał ze stosów.

Dwa gabinety sklepione, gdzie był dawniej skarbiec Coecus. Tu pomieścił do 3000 książek.- Dostał gabinety późno.- Za gabinetami mała stancyjka,- tu umieścił bibljoteki Czerwiakowskiego i Łopackiego z r 1816 i nikczemną bibljotekę po Minockim.- Pod strychem w trzech pokojach nowe książki i dublety. Szyja ciemna, saletrą przeszła mieściła dublety. Za lokami 3 pokoje upadkiem grożące. Tu dwa pokoje całe zapełnione. Wreszcie zapełniają...... małe Lectorium dwa pokoje, nowemi dziełami. Prócz tych 14 izb miał otrzymać cztery izby po X. Bogdanowiczu, ale je zabrano na kassę, a w mieszkaniu po kassie osiadł dozorca domów. Dwa pokoje na dole są dobre, reszta wilgotne, zepsute przez sąsiedztwo wychodków. Rozumie się, że gościom tylko 3 izby, czasem 4,5 pokazują, pisze Bandtkie,- nie prowadzą ich ani za loka, ani na strych.

Dawniej było gorzej, bo nie można było wytrzymać. Rząd austr. przeniósł loka na żądanie Benedyktynów Wiblińskich, ale psują całą jedną ścianę.- Dawniej było inaczej, kiedy liczne familje mieszkały w kollegium Jagiellońskiem.-

Projekta co do lokalności były różne. Chciano przenieść całą Bibljotekę nad Sukiennice w ogromną salę jedną. Drudzy radzili pociągnąć salę Obiedzińskiego do Collegium minus i to złączyć z

Collegium majus, a z kollegium Giellońskiego robić wielkie sale. Bandtkie powątpiewał, czyby się nie zawaliło wszystko przy ruszeniu wielkiej kuchni i gmachów.

Zapisuje r 1826 jakie dzienniki trzyma Bibljoteka od r 1811. Razem było ich 37, z tych 7 zwrócono. Na rok 1826, jeszcze 3 dodano. Z polskich było 5 : Bibljoteka polska, Dziennik Wileński / ale z r 1824 brakuje, bo mi go nie dostarczył P. Grabowski /, Pamiętnik Warszawski, Dziennik Lwowski / ustał /, Weteran Poznański / może także ustał /.-

Zwadzie uwagę : Uniwersyteckie bibljoteki gdzieindziej wcale dzienników nie trzymają, ale u nas jest inaczej. Nigdy nie masz dzienników dosyć. Gdzieindziej są towarzystwa na dzienniki, lub każdy je sam sobie kupuje, ale tu są tacy, coby chcieli, żeby samo tylko gazety polityczne i dzienniki kupować. Journal de l'Empire mimo woli musiałem trzymać dwa lata. Część rozczytali na miazgę czytelnicy, część poczta pruska za stafety nie zapłacone zagrabiła poczcie polskiej.

Widać, jak Bandtkie nie cierpiał czasopismów, gdy prenumerata specjalnych naukowych raziła go.

Dnia 28. listopada 1826 r. zapytał go Rektor, czy już uporządkował Bibljotekę i w jakim systemie. Odpisał 5. stycznia 1827 r. krótko i węzłowato, aby Delegacja zwiedziała Bibljotekę, tylko nie podczas lekcji, tudzież gdy rano wstaje, a o 12 obiad jeść musi. Upraszał więc, aby to nie było o 12 i aby był na 5 godzin wprzód uwiadomiony. Co do systemu, ten już opisany w jego dziele, a aby się o nim dowiedziano, posyła delegatom w prezencie po jednym egzemplarzu.- Nie można było wyrazić się, a razem popełnić złośliwszej ironii. Kuratorowi odpowiada, iż trzymał się katalogów podług języków na wzór Paryskiej, a systematycznego katalogu nie dokonałby ani za 10 lat.- Nie skatalogował jeszcze dwóch skrzyń duplikatów, wagi 4 cetnarów, po większej części zdatnych na makulaturę.-

Ryciny i monety nie były skatalogowane ; - właściwej kollekcji koperasztychów nie masz.

W maju 1827 r.polecił Kurator Bandtkiemu,aby zajął się odbiciem papyrusu.Wyszkowski i Giziński mając na to użyć trzech kamieni obliczyli kosztu litografji 346 złp.za 100 arkuszy.Koszt papieru 330 złp.Trzy niedziele potrzebował Lewicki na rysunek, trzy tygodnie Wyszkowski na druk. Każdy kamień sprowadzony kosztuje kilka dukatów ; - kamienie z pod Jaworzna , nic potem.- Nadto osobno druk tytułu , opis papyrusu i koszt introligatora. Później zanotowano koszt papieru 593 złp.,sztych 720, bibuła12, razem 1332 złp., cały papier / papyrus / kosztuje.

Dnia 21.maja 1827.r. wyznaczono 6 osób do wybadania obecnego stanu Bibljoteki.Rezultatem było,iż w czerwcu r.1829 wydano Bandtkiemu rozkaz rychłego zapobieżenia niebespieczeństwu w Collegium. Lecz było to połowiczne , bo ganek na powietrzu wiszący na ankrach i mur magistralny obciążający ; miał i nadal pozostać bez arkad i tylko krzyżowymi palami wzmocniony, na to, by mur rychlej popękał , na którym już i tak dach leży,przez co prędzej na dziedziniec zjechać może. Mur magistralny przedziurawiony, miałby dach utrzymać .

Rozpoczęto fabrykę mimo protestacji z 29.czerwca 1829 r. Mur zrzucono ; okna do izby przeforsztowano, zaciemniono salę, i tak pozostało przez zimę.- Domagał się za ubytek dwóch izb o zajęcie pustej kuchni,wybicie drzwi i okna,aby komunikacja była, tudzież o stancję po Rimonakskim. Protestuje przeciw projektowi przeniesienia Bibljoteki na zamek,którego gdy cała Rzeczpospolita nie potrafi utrzymać, tem mniej szkoła akademia.

Dnia 10.stycznia 1831 r.stawia się ostro przeciw prof.astronomii Weissemu,że ten wydawszy swój fundusz 3000 złp.na instrumenta i na druk dzieł swoich,których nikt kupować nie chce,zażądał od kuratora funduszu bibljotecznego złp.500 w r 1827,a po-

wtórnie r 1828, o czem nawet Bandtkie nie wiedział.

Kazał mu kurator, aby książki na Obserwatorjum spisał, jako należące do Bibljoteki. Odmówił temu, twierdząc, iż tym sposobem sfałszowałby katalogi. Mimo tej protestacji dał kurator Weissemu jeszcze raz 12. października 1830 r. złp. 544 z funduszu bibljotecznego. Domagał się Bandtkie, aby Weissemu zakazano napierania się bezprawnego kupna do obserwatorjum. „ Dlatego tych książek, które sobie kupił za złp. 1544, ja w Bibljotece mieć nie chcę, gdy zapewnie nikt by ich nie czytał. Równie też i druków jego w Bibljotece mieć nie chcę, gdy przedać ich nie podobna, a których sprzedaż mnie chciał narzucić " .

Dano mu r 1830 sprzedaż wydanych Miscellaneów i Rozmaitości poszyt 28[1]. Nikt kupować nie chciał. Jeden Moratin wziął Rozmaitości, Artur Potocki 10 egzemplarzy. Tak też i Roczniki Towarzystwa Naukowego leżały kamieniem. Radzi nie drukować więcej Rozmaitości. Księża Mecherzyńska za druk 772 złp. „ Jeżeli mi się uda na rok 4 do 5 papyrusów sprzedać, to wiele jest ".

Dnia 31. grudnia 1830 r. nominowany został Wojciech Gumiński zastępcą adjunkta w miejsce dotychczasowego zastępcy Tomasza Czecha, z płacą 600 złp. 20 gr. / 100 rubli /. Gdy jednak J.H. Rzesiński, zastępca prof. filozofji, uwolniony z tej posady objawił życzenie, że pragnie wrócić do dawnej posady adjunkta, uwolniono Gumińskiego z dniem ostatnim stycznia 1831 r.

Pomimo, że w r 1819 Rada Uniwersytecka uchwaliła, aby doktoryzujący się drukowali rozprawy, nie dopilnowano uchwały. Więc roku 1831 na wysłanie na zamianę uniwersytetom za liczne otrzymane dyssertacje, okazało się tylko Index lectionum i dwie medyczne rozprawy. Dlatego proponował Bandtkie, aby pro honore universitatis rozesłać uniwersytetom 30 Łucińskich Miscellaneów, a to najrychlej." gdyż na Wielkanoc spodziewam się mieć okazję do Lipska przez kupców tam jadących.- Taką drogę ówczas wojażowały przesyłki bibljoteczne.

Dnia 28.listopada 1831 r.D.E.Friedlein,księgarz,ponowił podanie wniesione przed laty dwoma,anie załatwione.Podjął, się zastąpić lipskich i francuskich księgarzy,dostarczaniem najświeższych katalogów i dzieł do przejrzenia,bez żądania, by wszystko zakupiono. Odtąd datuje się stosunek bliższy z Friedleinem do dziś dnia zobopólnie i przyjaźnie dochowany. Zrzekł się liczenia kosztów transportu,który Bibljotekę dużo zrywał. Frank liczył po złp.2 gr.8

W czerwcu 1832 r.Radwański,inżynier i profesor uniwersytetu przedstawił potrzebę restauracji Bibljoteki i pokoików do niej przyłączyć się mających.

W dniu 30.maja 1833 r.Rektor Estreicher komunikował Bandtkiemu urządzenie Bibljoteki,co do sprowadzania książek,jako i zdawania rachunków przez Radę Wielką nadesłane.Postępowanie z zamawianiem książek przez Wydziały było tak jak dawniej uciążliwe,dla Bibljoteki szkodliwe. Profesorowie mieli sprawdzać,czy Bibljotekarz zamówione dzieła istotnie sprowadził. Nakazano sprowadzać nie przedruki,lecz oryginalne edycje.

Prof.Józef Jakubowski podarował r 1833 dzieł lekarskich 158. Senator referent Instytutów zażądał przesłania sobie Voluminów Legum. Odpisał Bandtkie,że już r 1826 było o to żądanie i że wówczas odpisał,iż Kołłątaj stracił Volumina,że nie ma w dubletach żadnego.Teraz również odpowiada,że gdy dzieła te nie są w handlach,więc ich personae morali,jakiem jest archiwum J.W.Senatora najmłodszego,dać,ani ustąpić,ani kupić nie może.

Dnia 14.lutego 1835 komisarz rządowy austrjacki Hübner wydał obostrzenie,iż wstęp wolny jest tylko tym uczniom z Liceum i Techniki,którzy na to mają od Dyrektora pozwolenie piesemne.

W r 1835 dnia 12.marca komisarz rządowy wydał polecenie iż każden nowy druk w Krakowie wydany ma być złożony w dwóch

egzemplarzach w Bibljotece.

Rok 1834

Towarzystwo Naukowe złączono było z uniwersytetem,z tego powodu dary wszelkie składane były w Bibljotece,a zwykle nie odróżniano,co mogło być własnością Uniwersytetu,a co Towarzystwa.

Ad.Rościszewski podarował 20 druków drobnych i rękopis kopia pism Jana III i St.Lubomirskiego,Kielesiński dał 3 dzieła. Paweł Czajkowski,Sekr.Tow.Nauk.nadesłał poczet 32 druków i rycin ,które Towarzystwo otrzymało głównie od Rościszewskiego. Otrzymanie darów zapisuje na półarkuszu J.Muczkowski.

Rok 1835

Takież dary za pośrednictwem Czajkowskiego.Także od Bar. Szwarca / monety /, Ferd.Kojałowicza. Same drobiazgi po kilka dzieł.Rościszewski posyłając okazją przez Wojc.Rosnowskiego dzieł 18 na ręce Rektora,ubolewa nad przerwaniem Roczników Towarzystwa Naukowego.Rycin przysłał 81.

Dnia 10.grudnia ogłoszono konkurs na posadę Bibljotekarza z obowiązkiem wykładu Bibljografii 3 godziny tygodniowo.Płaca 7000 złp.rocznie.Wymagano znajomości bibljografii,języków starożytnych,numizmatyki i manipulacji drukarskiej,tudzież dyplomatyki.

Muczkowski zapisuje dary.Wzywa profesorów o zwrot pożyczonych dzieł.

Rok 1836

Pod interregnum rządzi Bibljoteką adjunkt Jan K.Rzesiński. Jego wzywają o wykaz dzieł zaległych u profesorów,jemu polecają,aby spisał nabyte dzieła lekarskie od r 1833 i o rachunki przynajmniej z trzech lat ostatnich,aby wydział lekarski przekonać się mógł,czy nań przypadający fundusz już został wyczerpany,czy też będzie można za oszczędności z lat ubiegłych nabyć

proponowane kosztowne lekarskie dzieła. Widać z tego, że nie było zwyczajem składanie rachunków corocznie.

Friedleina i introligatora rachunki od października 1835 r. do października 1836 r. wynosiły 618 złp.

Gerlach, missionarz, podarował dzieł 8, Rościszewski, Kojsiewicz i Sawiczewski dzieł 18. Osobno Rościwszeki druków i rycin 54 i dwa medale. B. Szwarc dzieł 4. Józef Załuski popiersia Jędrz. St. Załuskiego, Jędrz. Chr. Załuskiego, Józ. Jędrz. Załuskiego i Jana Przerembskiego. Wydział teologiczny przedstawił żądanie zakupna tylko 3 dzieł.

Dnia 29. grudnia zawiadomiono Muczkowskiego, iż zapieczętowane 12. czerwca 1835 r. szafy z numizmatami ma odebrać, a Kosicki Dyr. Szk. Techn. zastępca sukcessorów Bandtkiego, ma mu klucz do nich zwrócić.

Rok 1837

Dnia 28. lutego wyznaczono prof. Trojańskiego i Wiszniewskiego, aby nowemu bibljotekarzowi Muczkowskiemu podług inwentarza zbiory oddali. Bibljotekarz przedstawił dnia 24. maja, aby mu w gmachu wyznaczono mieszkanie. Miał je Bandtkie, choć miał zatrudnienie mniejsze, bo mu z pomocą szli dwaj adjunkci, a bibljoteka otwieraną była na sześć godzin w tygodniu, a do tego pobierał płacę 9000 złp. Obecnie zaś Bibljoteka służy do użytku przez 6. godzin codziennie. Wskutek tego wyznaczono mu dnia 13. czerwca mieszkanie zajmowane przez kasjera akademickiego, z zastrzeżeniem, że reparacje mieszkania sam ponieść musi. Mimo tego uprasza dnia 21. sierpnia o naprawę zrujnowanych okien.

W gmachu też mieszkał budowniczy Inspektor Lanci ; ten zamknął sionkę i niedopuszczał Bibljotekarza do dwóch izb bibljotecznych ; musiała zatem pójść o to korespondencja do komisarza rządowego. Również szła prośba o przebicie dwóch komunikacji, bo dotąd do sal gankami przechodzić było trzeba, wreszcie o re-

parację dachów ,przez które zaciekała woda do sal.

Ze służby nie wielka była pociecha.Żądał nagany posługaczowi Bogumiłowi Ohnesorge,zawsze pijanemu,zaś drugi Franciszek Pielgrzymowicz obwiesił się na pręcie żelaznym słupa ganku.Notuje Muczkowski dnia 4.marca : Przyczyną tego była jego druga żona Xantyppa. W miejsce zmarłego przyjęto Wawrz. Ruszka,tercjana z Liceum. Komunikowano Bibljotekarzowi projekt do instrukcji dla Adjunktów w Wydziale filozoficznym. Według tego,miał adjunkt pospołu i Bibljotekarzem być obecnym w lektorjum,spisywa-ć książki,pracować w Bibljotece przynajmniej dwie godziny dziennie i być gotowym na każde wezwanie. Służba zatem nie była ciężką.

Dnia 4.marca przedstawił ze swej strony Bibljotekarz projekt statutu dla Bibljoteki,a to celem uchylenia niedogodności wynikłych z rodziału XIII Statutu Uniwersyteckiego.- Praktyka trzechletniaa otwarcia lektorjum nauczyła,iż dziennie ledwie po kilku ucznów przychodziło i to częstokroć tacy,którzy opuszczali lekcje,zaś z obywateli przez te trzy lata ledwie kilku zajrzało do Bibljoteki.

Urzędnicy chodzić nie mogli,bo mieli godziny biórowe.Tym sposobem otwarcie czytelni,zawsze próżnej,wycieńcza tylko czas Bibljotekarza i adjunkta,którzy mogliby obrócić ten czas na spisywanie katalogów systematycznych,których / z wyjątkiem prawa / nie ma ; stąd wyszukiwanie dzieł po katalogach staroświeckich książkowych nader jest mozolnem. Obecnie obadwaj zajmują się spisaniem kilkunastu tysięcy rozpraw ołkiem nietkniętych,a praca ta długiego wymaga czasu i nieprzerywania jej służbą w lektorjum.- Wnosił Bibljotekarz,aby ograniczyć liczbę godzin w czytelni,a natomiast pozwolić młodzieży i obywatelom,aby pożyczali dzieła do domu.

Komisarz Schindler nie zwrócił uwagi na ten projekt, owszem oświadczył : " że młodzież czytać nie potrzebuje, ale uczyć się prelekcji ".

Projekt statutu składał się z 31.paragrafów.

W tym roku przystąpiono do rewizji gmachów akademickich i o stanie ich raport złożono 24.października.

Darowanych dzieł było niceo więcej niż innych lat. Z Towarzystwa Naukowego dzieł 15, Dr.Gerlach dzieł 36, Józef Raczyński dzieł 4, Macewicz Konst.dzieł 45, Komitet Cenzury dzieł 14 w dwu egzemplarzach. Kalinka Walery uczeń prawa, darował pieczęć i 4 monety.

Zapisano dla Bibljoteki pism czasowych 21 / jedno polskie Wizerunki naukowe/. Sprowadzano obce wprost z Lipska, przychodziły co 15 dni. Dla wydziału filozoficznego dzieł 33, dlam prawnego 17, dla wydziału lekarskiego nabyto Cloqueta Anatomię za 960 złp. Za rok 1836 / 7 na kupno książek wydał Rzeszyński 4000 złp.i tyleż Muczkowski. Znajdujące się w Bibljotece fascimilia papyrusu egipskiego wydane r 1827 rozsyłano uniwersytetom w zamian za otrzymywane dyssertacje.

Na wakacje zamknięto czytelnię. Wzywani o oddanie dzieł profesorowie pooddawali ; jeden tylko Sołowiewicz oświadczył, że dykcjonarza akademji rosyjskiej nie odda, bo ma prawo do tego, dopóki nie uzyska wyraźnej dymisji.

Sołowiewicza sprawa była głośną w swoim czasie, układał między studentami spiski na to, aby ich denuncjować. Rektor Estreicher, doszedłszy ohydnej kabały, usunął go od nauczycielskich funkcji, mimo najsilniejszych protekcji ze strony opiekuńczej władzy.- Za to, gdy w r 1833 przyszły chwile reorganizacyjne przez komisarzy trzech władz, pozbawiono Estreichera rektoratwa .

W tym roku Bibljotekarz przyjął na siebie obowiązki nad-

zoru nad drukarnią uniwersytecką. Tę miała sobie oddaną od r. 1819 dnia 19.września wdowa Mecherzyńska z prawem sprzedaży druków uniwersyteckich i zdawania rachunków. Że zaś ze sprzedaży tej do 12.marca 1832 r.złożyła tylko 1000 złp.,a potem przez dwa lata następne do 1.stycznia 1834 r.zyskano 864 złp. przeto zdało się komisarzowi rządowemu,iż Uniwersytet nie ma dostatecznej kontroli. Raport Bierkowskiego i Muczkowskiego wykazuje,iż Mecherzyńska uczyniła wydatek na kupno pisma z Warszawy i Lipska za 7000 złp. i że dzieł Uniwersyteckich znalazło się więcej,niżli inwentarz wskazuje.

Rok 1838

Nie ukończyły się zatargi z Mecherzyńską. Schindler polecił Bibljotekarzowi,aby zajął się sprawdzeniem i zinwentowaniem drukarni,a gdyby to odrywało od wykładów i bibljoteki,ma go w tych czynnościach bibljotecznych adjunkt zastąpić. Spisano inwentarz, a Senat uchwałą 25.czerwca rozwiązał kontrakt i odebrał i drukarnię i dom przy ulicy Wiślnej pod L.274.- Drugą czynnością Bibljotekarza było zajmowanie się układaniem indexu uniwersyteckiego,pisaniem doń rozprawy i drukowaniem go w 300 egzemplarzach.

Postępowanie z zakupnem dzieł było takie,iż suma roczna dzieliła się na wydziały uniwersyteckie.Każdy wydział proponował kupno,a to dopiero szło do aprobaty komisarza rządowego i wyjednywało odpowiednią asygnację pieniędzy. To wpływało szkodliwie na zużycie roczne zasiłku i sprowadzało zwłokę w sprowadzaniu dzieł. Najniedbalej obowiązki swe pojmował wydział teologiczny. Widać,że nie miał żadnych naukowych potrzeb ; po nim szedł wydział lekarski. Widno z ich opieszałości,jak profesorowie mało mieli czasu do krzewienia nauki. Każdy bowiem zwykle obok profesury,spełniał inne czynności zarobkowe.

Z tego niewyczerpywania i tak niedostatecznej subwencji powstawały co roku oszczędności nie zużyte. Tak za rok 1836/7

nie wydano na kupno dzieł : Teologja złp.3540,prawo 101 złp. medycyna 1073,bibljoteka 900, razem 5616 złp. W roku szkolnym 1837/8 oszczędność wraz z funduszem bieżącym wyniosła złp. 15,216, to jest : teologja 4540 złp.prawo 1101 złp. medycyna 4073 złp.,filozofja 2000 złp.,bibljoteka 3500złp.- Z tego w tym roku wydano tylko 5175 złp.- pozostało na rok następny jako oszczędność złp.10,040. / Teologja 3377 złp.,prawo 919 złp., medycyna 2912 złp., filozofja 896 złp.,bibljoteka 1962 złp. / . Na rok 1838/9 pozostał tym sposobem fundusz do zużycia 16,451 złp. tj.Teologja 4377 złp.,prawo 1919 złp., medycyna 4852 złp.,filozofja 740 złp., bibljoteka 4562 złp.

Przedstawione spisy do zakupna kontrolował Bibljotekarz i wykreślał te,które już Bibljoteka posiadała. Na r 1838/ 9, proponowano dla teologji dzieł 14,dla wydziału lekarskiego dzieł 189, dla filozofji 9 , dla wydziału prawa żądano Revue étrangere,nic więcej. Rachunki rozpatrywało Bióro rachuby nader ściśle. Z r 1837 za 2 złp.z r 1836 na 3170 złp. i na wydrukowanie Index lectionum złp.60. Okazało się,że księgarz Czech policzył za fracht o 26 groszy więcej,bo z listu frachtowego widno było,że należało się furmanowi za przywóz książek z Wrocławia od a 1 1/2 cetnara 7 funtów brutto po złp. 5 1/2 od cetnara. Więc 26 groszy miał Bibljotekarz odebrać od księgarza. Tak samo zdało się biórowi Rachuby ,że handel Bochenka weksle na Lipsk policzył sobie na pruski kurant za drogo o 20 złp,na sumie 356 talarów, polecono Bibljotekarzowi,aby nabywał weksle taniej.

Najgorszem jednak było polecenie prezesa senatu Hallera z dnia 17.lipca,aby wstrzymano się z zakupywaniem nowych książek,aż do ukończenia reparacji gmachu,w którym się Bibljoteka znajduje. Niebezpieczeństwo zapadnięcia się sufitów wykazał Bibljotekarz dnia 2.stycznia. Wzywał także komisarz rzą-

dowy o przyspieszenie przez Delegatów spisu inwentarza książek w Bibljotece. A by robotę rychlej ukończyć upoważniono dnia 19.października Bibljotekarza do zamknięcia Lectorium.

Dary nadpłynęły od Towarzystwa bibl.londyńskiego dzieł 35,- z zapisu Wład. Starczewskiego,kanonika dzieł 101,tomów 138,od Stan.Kucieńskiego dzieł 6,od Józ.Łukaszewicza z Poznania dzieł 4,od prof.Ludw.Bierkowskiego dzieł 26,- za pośrednictwem Towarzystwa Naukowego od Edw. Raczyńskiego i innych dzieł 16,- z Cenzury egzemplarze obowiązkowe podwójnie dzieł 16.

Posługacz Gottlieb Ohnesorge był przedmiotem ciągłych zmartwień,bo mimo napomnień nie przychodził często na służbę. Bibljotekarz prosił dnia 4 października komisarza o udzielenie mu nagany,przyczem zanotował : " Gottlieb Ohnesorge tak ochrzczony przez swego stryja J.S.Bandtkiego był Ślązak, którego z sobą przywiózł,jak i jego siostrę Zuzannę Dorotę, z którą się w 50tym roku życia swego ożenił ". Gdy więc Bandtkie był szwagrem i stryjem posługacza ,nie poczuwał się Ohnesorge do obowiązku uznania swego podrzędnego stanowiska.

Rok 1839

Bibljotekarz czyni obrachunek stanu Bibljoteki od r 1833, odkąd fundusz roczny 9600 złp.rocznie na zakupno dzieł przeznaczonych,oddano pod dyspozycję Wydziałów uniwersyteckich.

Zakupiono z tego : Wydział teologiczny r 1833 dzieł 2, 1834 dzieło 1, 1835 dzieł 2, r 1836 dzieł 2, 1837 dzieło 1, rok 1838/9 dzieł 2. Między niemi Hammer Fundgruben za 300 złp. Waltona Biblja za złp.1163, Razem 10 dzieł.
Wydział prawny od r 1833 - 38 dzieł : 31,35,171,22,12 i 4, razem 275. Filizoficzny dzieł : 108,65,99,93,44,14.- Razem za 6 lat dzieł 417. Lekarski dzieł : 47,50,133,50,17,66. Razem 363. Wszystkie wydziały nabyły przez sześć lat dzieł 1065.

Z tego w dwóch latach ostatnich dzieł 160.

Dyssertacyj od r.1821 do 1838 otrzymano 7335, - najwięcej lekarskich,bo 5018,teologicznych 452,prawniczych 697.

W polskim dziale posiada Bibljoteka kalendarzy 252,panegiryków łacińskich 1426,polskich 937.

Darem otrzymała od r 1833 dzieł 572,obowiązkowych z Censury 68.Bibljoteka po Bandtkiem wyniosła dzieł 2669. Dubletów przybyło 1833.

Dzieła te spisywano w katalogi podwójne,nawet potrójne i poczwórne tak dalece,że ogólna cyfra spisanych tytułów wynosiła 28,832. Oprócz tego od stycznia 1837 r.Bibljotekarz gości oprowadzał 175 razy,bo dawniej służba nie zajmowała się tą czynnością. Nadto zebrano ryciny w porządek, - okazało się rycin polskich 706,obcych 770,zaś map 432.

Był to najlepszy dowód wielkiej zabiegliwości Muczkowskiego. Jest jednakowoż ogólne przekonanie osób nie znających rutyny bibljotecznej,że bibljotekarze nie mają nic do roboty.To przekonanie miał komisarz rządowy Schindler,czemu nie dziwić się,bo ani z bibljoteką,ani z książkowością styczności nie miewał. Już dał tego dowód tem,że gdy 29 kwietnia prosił go Muczkowski,aby pozwolił z Archiwum Uniwersytetu pożyczyć dyplomata,celem obznajomienia z niemi uczniów przy wykładzie dyplomatyki,komisarz nawet na to odpowiedzi nie dał. Co więcej,zagroził mu odpowiedzialnością,iż delegowani z uniwersytetu jeszcze r 1837 do inwentowania bibljoteki dotąd tego nie uskuteczniili.

Dnia 22.lutego odpiera Bibljotekarz zarzut opieszałości i na niedorzeczny reskrypt odpowiada dowodami uciążliwej pracy. Mówi co pozostało jeszcze uczynić. Spisanie bibljoteki po Czerwiakowskim od r.1817 nie tkniętej,sztuk około 1164 ; spisanie 105 paczek broszur z lat dawnych , około 3100. Rycin i map

wcale nie tykanych 1000. Porównanie dubletów często mylnie za dublety mianych. Rozpatrzeć Miscelanea nawom oprawne. Razem pozostaje przeszło 28,000 numorów do wciągnięcia w trzy katalogi, ceduŀkowy, repozytorjalny i alfabetyczny. Najpilniejszy pracownik potrafi się przez godzinę uporać co najwięcej z 20. dziełami, zatem na tę czynność 800 godzin potrzeba, zaś Bibljotokarz pracuje dziennie po 5-6 godzin, a Adjunkt zimą godzin 2, zaś latem 3 godziny dziennie, zatem na skatalogowanie zaległości ledwie 4 miesiące wystarczy.

Objąwszy w grudniu 1836 r. bibljotekę, widząc, że dzieła nie były wcale pozapisywane i ich źródło pochodzenia nawet nie wiadome, zająŀ się najpierw spisaniem 7517 dyssertacyj. Potem spisał dzieła od r 1823, zakupione. Że zaś był obowiązany także pilnować Lectorium, uprosił Dra. Fil. Adolfa Mułkowskiego do współpracy i ten od 1. października 1837 do 10. stycznia 1839 jako ochotnik spisywał katalogi od 9 do 1 , a podczas feryj i po południu. A że Mułkowskiego stosunki były opłakane, miał zaś całą rodzinę na utrzymaniu, wynagrodził go Muczkowski według swej możliwości z swej kieszeni, choć tego Mułkowski nie żądał.

Muczkowski pierwszy dopiero ruszył książki z półek, pajęczyny, pocmiatać kazał, robactwo z opraw wygubić i terpentyną pozalewać.

To było zadaniem pracy 421 dni. Nadto dostarczał dzieł w Lectorium przeciętnie dziennie ośmiu czytelnikom. Nadto profesorom wypożyczył 254 dzieł w 300 około tomach, co za dwuletni przeciąg wcale nie wielki ruch naukowy w uniwersytecie znamionowało.

Bibljotekę przez lat 2 osobom pokazywał, a każde pokazywanie zajęło blisko godzinę czasu.

Naglony znowu odpowiada 8. listopada, iż nie tylko ferje poświęcił na pracę, ale nadto pracował od 5 z rana do 12 i od 2

do 5 , to jest po 10 godzin dziennie,ale nawet wziął do pomocy kilku uczniów bibljografji,spodziewa się zatem,że przed nowym rokiem spis bibljoteki ukończy.

Zarzucił mu Schindler,iż kupuje książki pomimo ,iż zabroniono dalszego nabywania,aż do wyrestaurowania Bibljoteki. Wyjaśnił,że trzeba było płacić dawniej zaciągnięte długi. Poczem dostał jeszcze asygnację na 1000 złp.na spłacenie zaległości. Z korespondencji 27 kwietnia wykazuje się,że w r 1837/8 Wydziały Uniwersyteckie zrzekły się połowy na każdy z nich przypadłej subwencji,przeznaczając to na restaurację Collegium Św.Jana Kantego.

Na przedstawienie Bibljotekarza odebrano od Sekretarza Tow.Nauk.rycin 11 roboty Stachowicza wyobrażających dzieje Akademji,a które były także malowane na ścianach sali Jagiellońskiej. Polecił komisarz,aby zakład techniczny rozpowszechnił je litograficznie.

Kłopotów wewnętrznych nie zbywało.Introligator dawane mu do oprawy książki zatrzymywał,Adjunkt był opieszałym,więc go 28.lutego wzywał,aby nie tylko dwie godziny po południu,ale i rano pracował,lecz Rzesiński odmówił,że nie ma czasu.Cenzor , wychodzącego Zbiorcoza mimo zawezwań nie dostarczał. Rynwa drewniana tuż u wejścia do bramy gmachu,używana jako zlew,odrażała nieczystością.

Gdy miejsca zabrakło,upominał się o dwie izby będące dotąd mieszkaniem Wierciszewskiego, i o kupno desek na zbicie ich na półki,by duplety pomieścić,a nakoniec Lenci,były inspektor gmachów,który zdaje się tylko dla kaprysu najmuje część mieszkania,zamknął siencę,wyjechał i przeciął dostęp do dubletów. Były to ciche zmartwienia,głodnego pracownika.

Komisarz rządowy żądał wykazu pism prawnych,filozoficznych i lekarskich z pomiędzy dubletów,któreby mogły być dostarczane studentom w aresztach zostającym,dla dalszego ich

kaztałcenia się. Odnosiło się to zapewne do więźniów politycznych.-

W tym roku były przybytki : z komitetu cenzury dzieł 38. Od Teof.Żebrawskiego rycin 45.Od Józ. Stehlika dyplomatów i dekretów 16. znaczna ich część odnosiła się do sukienników krakowskich .-

Ten rok dla Bibljoteki o tyle pamiętny,że ostatecznie zadecydowano przebudowę gmachu.Roboty budownicze utrudniały pracę Bibljotekarza ,a szły tak leniwo,tak od niechcenia,że jeszcze w r 1851 pisze Muczkowski,iż po dziesięciu latach Kollegium ledwie w połowie odnowiono.

Rok 1840

Bibljoteka zwróciła dzieł 23 grecko-orjentalnych kościołów św.Norberta .

Dary dla Bibljoteki złożyli : Piotrowski,Al.Fusiecki, Juljan i Walery Ka-linkowie kilkadziesiąt monet.- Cenzura dzieł 23,Konst.Macewicz dzieł 14,Marc.Strzelbicki dzieł 10,Majewski Tom. dzieł 3. Pisma zaprenumerowały Wydziały same obce,dlatego Brodowicz nakazał także zaprenumerować Tygodnik literacki,Tygodnik Petersburski,Przegląd Warszawski, Rozmaitości Lwowskie. Bióro Rachuby zatwierdziło wydatki na 1800 zł.Monitowało,iż zużycie 42 liber papieru na potrzeby Bibljoteki jest za duże,że niepotrzebnie płacono porto od nadesłanej paczki,skoro tam było czasopismo nie całkowite,że na parę książek nabytych nie było dowodu,iż na ich kupno zezwolił Komisarz Rządowy,- które to wszystkie pedantyczne formalności,arcydokuczliwe,wymagały nieustannej pisaniny i ujadania się z ludźmi ciasnego pojęcia.

Laur.Engelstoff z Kopenhagi zgłosił się o wyjaśnienia odnoszące się do historji polskiej i duńskiej,a to z lat 1425 i 1450 co do królowej Zofji i orderu Słonia i co do Duńczyków na Uniwersytecie.

W Kolegium Jagiellońskiem rozpoczęto reparacje, przystąpiono do sali Obiedzińskiego, usunięto z niej obrazy Piccolominiego i Michała Potockiego Wojewody ; oddano je do sali muzycznej w kollegium jurydycznem, a postumenta, ławki i stoły oddano do składu dnia 27. października.

Dnia 15. lipca złożył Bibljotekarz szczegółowy raport z robót w Bibljotece za lat 3 i miesięcy 6. Wypowiadając nie znawcom niejedną prawdę, rozjaśnia jak szło katalogowanie. Speizer utrzymywał porządek systematyczny w zwalonych na półkach stosami książkach. Bandtkie trzymał się zrazu tego porządku, lecz z czasem zaniedbał tego i kładł dzieła po półkach i szafach bez żadnego względu na format i przedmiot. Katalog repozytorjalny nie był ściśle prowadzony, stąd znalezienie dzieł było trudne. Przybliżenie przypuszczał Bandtkie, iż w tym katalogu stoi zapisanych dzieł 42.000, a tomów 45.000. Zatem trzeba było każdą książkę z katalogiem sprawdzać i błędy poprawiać. Zajmowano się tem wyłącznie we wtorki, czwartki i soboty. Sprawdzenie ukończono 1. grudnia 1838 r.

Następnie musiano spisać ogrom materjału nie figurującego w żadnym katalogu, np. czasopisma, dyssertacje, kalendarze, moc rycin i map. Samych dyssertacji ujęto w katalog ćwiartkowy 8133. Ten sam przeniesiono do 42 katalogów repozytorjalnych.

Pisma ulotne polskie w liczbie 2615 tak samo objęto ćwiartkowym katalogiem i te przeniesiono do repozytorjalnego. Tak samo spisano czasopisma i nowe przybytki w ilości 2042, dwukrotnie. Także 329 dzieł zostawionych czasowo w obserwatorjum astronomicznem. Z Bandtkiego bibljoteki dzieł 1748, także dzieła cofnięte ze zbioru duplikatów. Wreście narosło 2860 dubletów. To wszystko zdziałał Muczkowski po długiej i uciążliwej pracy, a że Bandtkie w latach ostatnich zaniedbał porządku, a po jego zgodnie ubyli bedele znający dzieła na pamięć, gdzie które stoi, musiał Bibljotekarz wraz z Adjunktem przez kilka tygodni popra-

wiać nieład zaniedbany w szafach.

Rozpoczęcie budowy Bibljoteki nasunęło nowy kłopot. Musiano kilkanaście sal opróżnić i z nich przenieść cały materjał do pięciu izb nie wielkich, a wypróżnianie szaf i półek tak uskuteczniać, aby dawniejszy porządek polegający na numerowaniu szaf nie był nadwerężony. Teraz okazała się jasno wadliwość takiego systemu katalogowania, które książkę przywiązuje raz na zawsze do miejsca, nie dając jej prawa swobodnego ruchu.

Obliczył Bibljotekarz, iż praca zajęła mu 500 dni, tj. w roku dni 125. Wychwala gorliwość służby bibljotecznej, lecz o gorliwości adjunkta milczy. Ten funkcjonował, ale nie w bibljotece. Zapowiada jeszcze potrzebę katalogów alfabetycznych.

W całej tej pracy jedno było nie potrzebnem, to jest mozolenie się nad katalogami repozytorjalnemi, które później, gdy dzieła do bibljoteki rocznie napływały nie na setki, lecz na tysiące, musiały być zarzuconemi.

Rok 1841

Bibljotekarz żalił się, iż Adjunkt odmawia spełniania obowiązków. Na to dziekan wydziału dnia 28. listopada poleca Adjunktowi uczynienie zadość obowiązkom. Spór wyniknął z tego wyjaśnił, iż Adjunkt jako adwokat, nie mogąc rano pracować, a chcąc się przy posadzie utrzymać, proponował, iż da na poranne godziny zastępstwo Ad. Mułkowskiego i temu płacić będzie złp. 50. miesięcznie.

Prof. Liceum św. Anny Mułkowski istotnie pracował, lecz gdy przyszło do zapłaty, okazało się, że Bibljotekarz tylko poczuwał się do wynagrodzenia zastępcy, jakoż wypłacił temuż ze swej kieszeni złp. 432. Gdy Mułkowski przestał pomagać, wówczas dopiero wzywał Bibljotekarz Adjunkta do spełniania obowiązków, ale nadaremnie. Cały ten spór szkodliwy dla instytucji wynikł z wątpliwej stylizacji instrukcji dla Adjunktów, którą zo-

bietenże na swoją korzyść tłumaczył. Zadziwia to tylko, że Bibljotekarz znosił cierpliwie lat cztery krzywdę wyrządzoną Bibljotece i nie prosił o zmianę Adjunkta nie trudniącego się adwokaturą.

Bibljotekarz chciał jechać za granicę, by się rozpatrzeć w urządzeniach katalogów, - prosił bądź o zaliczkę 1000 złp. przez lat trzy spłacalną, bądź by połowę mu tego udzielono, jako nagrodę za podejmowane trudy. Senat wspaniałomyślnie udzielił 1000 złp., ale spłacalnych w ciągu pół roku. Tej łaski nie mógł przyjąć, więc tylko wziął urlop i dał na zastępstwo siebie prof. fizyki Dra. Kuczyńskiego.

Biuro rachuby znowu bruździło. Stwierdzając wydatek z r 1840 w kwocie 3600 złp. znalazło niedokładność o 24 grosze i wystąpiło z niedorzecznem żądaniem, by Bibljotekarz złożył przepisany alfa-betyczny wykaz dzieł w Bibljotece, a to dla kontroli, czy Bibljoteka nie nabywa czasem dzieł już posiadanych. Wykazał Muczkowski niedorzeczność żądania, lecz Senat Rządzący poparł Biuro rachuby, tylko nakaz spisania dzieł odłożył ad feliciora tempora. Apelacji od takich niedorzeczności ówczas nie było. Bibljotekarz w odpowiedzi swej uznaje potrzebę innego sposobu katalogowania. Nadmienia, iż cała Bibljoteka mieści się dziś w sześciu izbach i na sali Jagiellońskiej, że z powodu szczupłości miejsca książki pokładzione są na półkach w cegiełkę, przez co ulegają butwieniu i zrobaczeniu, że nie rozdzielone na materje najrozmaitszej treści leżą obok siebie .-

Dary: Dla Towarzystwa Naukowego złożono dzieł 26, Muczkowski przywiózł od nakładców w Poznaniu dzieł 44, tomów 80. / Popliński, Żupański, Bobrowicz, Jabczyński /. Konst. Maciejewicz czasopismów francuskich 5, Friedlein księgarz dzieł 22, rycin 52. Józef Męczeński 5 pieczęci krakowskich.

Zaprenumerowano pisma:- dla teologji 7,dla prawa 6,dla medycyny 10,dla filozofji 6,a wspólnych 11 / z tych polskich 5 /.

Rok 1842

Dary : Od Stef.Starowiejskiego monet 25,od Ant.Librowskiego dzieł 3, od Frankowskiego dzieł 5,Towarzystwu naukowemu dzieł 13, i numizmata. Biuro rachuby zatwierdziło 7 rachunków od 15 grudnia 1840 do 19 stycznia 1842 w kwocie złp.4752.

Złożył dnia 17.października raport o czynnościach od połowy 1840 r. Z powodu,iż fundusze bibljoteczne obrócono od lat dwóch na budowę,nabyto przez lat dwa zaledwie 228 dzieł,tomów 389.Dyssertacyj darem otrzymano 1814,rycin 76,numizmatów 42, pieczęci 8.- Katalogowanie postępowało.Ćwiartkowego katalogu spisano kartek 2203,wyłączono do dubletów dzieł 3901.Pism ulotnych i panegiryków także odłączono 2095.Katalogi przybytków spisano na dwie ręce.Jeden dla Komisarza Rządowego.

Rok 1843

Dary:- Dla Towarzystwa Naukowego dzieł 15,ryciny i monety.Od kanonika Scipiona dzieł 19,od Aleks.Okólskiego prof.z Belgradu dzieł 2 / własna gramatyka francuska/ , od Kam.Bystrzonowskiej dzieł 6 i gazety, od Jana G.Styczyńskiego dzieł 4, / rękopis opisu Bibljoteki w Suworsach / od Ant.Kościelskiego i Mich.Mohra nieco monet.

Otrzymano od Senatu rządzącego absolutorjum z wydatków 4320 złp.po dzień 28.stycznia,za cały rok,przyczem znowu ponowiono niedorzeczne żądanie,aby dla Senatu akademickiego spisano na drugą rękę katalog dzieł w Bibljotece będących,pomimo iż już dawniej wykazał Bibljotekarz,iż katalogowanie nowe na dwie ręce wymagałoby nieprzerwanej pracy lat siedmiu, z zarzuceniem innych zajęć bibljotecznych. Czego też to nie żądano od Bibljoteki,mającej właściwie tylko jedną siłę pracującą,a drugą tylko z łaski zbywającą obowiązki .

Dnia 25.sierpnia złożył Muczkowski raport o czynnościach od 1.sierpnia r.z. Zakupiono dzieł 106,dyssertacyj otrzymano 327,egzemplarzy obowiązkowych było 42,darów 107,pism zeszytowych przybyło 32. Ogółem sztuk 608. Rycin przybyło 22,monet 56.-

Kontynuowano wyłączenie dzieł do dubletów. Było ich 4230. Katalogu ćwiartkowego spisano 4681 numerów. Wygotowano drugi tom katalogu duplikatów.

Rok 1844

Dary tego roku posypały się nieco gęściej.J.Muczkowski dał dzieł 8, Edw.Muralth z Petersburga dzieł 3,Nep.Kamiński księgarz dzieł 10,Kaź.Wróblewski uczeń,numizmatów 6, J.H. Rzosiński dzieł 10.Missionarz Lud.Hoff dzieł 13.,dla Towarzystwa naukowego dzieł 3, Franc.Ciesielski medali 6,Kalinka Walery 1 dzieło,Orgelbrand Maurycy 4 tomy,Smokowski 13 drzeworytów. Najważniejszy zapis bibljoteki po Stan.Pieniążku , obejmującej dzieł 796,tomów 1380. Książki te z Ługowa Kraiński zięć prof. Jankowskiego sprowadził do Radomia,a następnie furami,które wysłane zostały z meblami dla córki do Radomia,zostały bezpłatnie do Krakowa odstawione. Testament z r 1839 , w 79^{tym} roku życia spisany,opowiada jak Pieniążek doszedł oszczędnością do zamożności.Czyni piękne zapisy dla włościan, a powiadając,że nie widząc,by wnuki okazywali ochotę do wyższych nauk,zapisuje bibljotekę A-kademii,w której pobierał nauki,nadto zbiór rysunków przez Kamzetzera budowniczego Stanisława Augusta robionych .

Raport roczny dnia 24.września złożony za rok szkolny wykazuje zakupno dzieł i pism czasowych 151 tomów.Dzieła były tylko kontynuacjami dawniej zaprenumerowanych.

Darem przybyło dzieł 2103,rękopis 1,Numizmatów 31,kamsów z lawy Wezuwiusza 11.-

Rok 1845

Dary złożyli : Ciesielski Fr.,Gazetę krakowską od r. 1812- 1838 i monet 7,Julja Bieńkowska,sukcesorka po X.Dubieckim dzieł 40,Wacł.Hanka dzieł 3,Trojański Fel.dzieł 7,Kulig, prof.ze Lwowa swe 3 prace,Fryd.Skobel dzieł 6,dla Towarzystwa naukowego dzieł 17.

Bióro rachuby zatwierdziło wydatki od 6.lutego 1843 do 1844 w kwocie 4182 złp.przyczem Senat ponowił żądanie o spis wszystkich książek Bibljoteki w dwóch egzemplarzach,- szczęściem,że miało to nastąpić po ukończeniu przebudowy gmachu .-

Na rok ten zaprenumerowano czasopisma : teologicznych 5,prawniczych 3,lekarskich 10,filozoficznych 10,wspólnych 7. Z polskich prenumerowano jedno tylko tj.Tygodnik literacki Poznański. Raport roczny złożył Bibljotekarz 30.września.

Bibljotekarz zajmował się katalogowaniem przybytków , a Adjunkt zlaniem w jeden katalog ćwiartkowy wszystkich katalogów pojedynczych,dotąd ułożonych według języków. Ostatnia robota nie wymagała wiele zajęcia. Ukończył ją Adjunkt do końca maja. Zestawienie alfabetyczne dopiero wykryło wielką ilość duplikatów narosłych. Sporządzono tom III duplikatów w ilości 4220 sztuk , spisany w dwu egzemplarzach,nadto katalog 816 przybytków.

Zakupiono dzieł 66, tomów 131, zeszttów 211 i 1 mapę. W raporcie między darami wymieniono portret prof.Kaz.Jarmundowicza,darowany przez Girtlera i popiersie Staszica przez Kossowskiego dokonane. Józef Czech dał 17 blach wizerunków do dzieła Lechias użytych . Razem było darów dzieł 177,tomów 309. Z drukami miejscowych dzieł 30, z uniwersytetów zagranicznych dyssertacyj 543,numizmatów 21,nadto od Wal.Kalinki 12 sztuk bankocetti sanestr. Rękopis 1,obejmujący inwentarz naczyń złotych i srebrnych w kościele katedralnym w r 1794 będących.

KRONIKA BIBLJOTEKI JAGIELLOŃSKIEJ

od roku przyłączenia Krakowa do Cesarstwa Austrjackiego.

Rok 1846

Bibljotekarz Józef Muczkowski, Adjunkt Dr.Jan K.Rzesiński.- Nabywanie dzieł dokonywa się wydziałami za pośrednictwem profesorów uniwersytetu. Na każde zakupno ,z wykazem dzieł proponowane,udziela zezwolenia komisarz rządowy Józef Brodowicz. Pieniądze asygnują się w miarę potrzeby,na wniesione podanie przez Bibljotekarza. Bióro rachuby stwierdza wydatki na potrzeby bibljoteczne poniesione jeszcze w r 1844 w kwocie 220 złp. / 550 złr./ , a w r 1845 w kwocie złp.1429 / 375 złr./ z czego jeszcze odeszło 91 złp./23 złr/ na wydrukowanie Indexu uniwersyteckiego. - Bibljotekarz był zarazem nadzorującym drukarnią .Jako takiemu polecił komisarz 30.kwietnia obliczenie kosztu druku dzieła :." Liber promotionum ab a.1406 " , na co przeznaczył legat Paw.Tyszkowskiego w kwocie złp.1280. Druk dzieła w 300 egzemplarzach obliczono na 1280 więcej 1372 złp.z innego źródła mających być powziętemi.

Raport z dnia 6.sierpnia 1846 wykazuje,iż sprawdzono dzieła z kata-logami. Sprawdzono dzieł 24,715,z których sztuk 702 jakoczęścią defektowe,lub podwójne odłożono do duplikatów.

Z drukarń i darów wpłynęło dzieł 879,tomów 903. Zakupiono w latach 1845 i 1846 do sierpnia dzieł 68,tomów 178.Razem przybytek 946 dzieł,1081 tomów.Rękopisów 4,monet darem od Al.Branickiego sztuk 33 i innych 4.

Na żądanie Naczelnika rządu Hr.Deyma obliczono dnia 30.

grudnia stan bibljoteki zaczęwszy od r 1840 :

	numizmatów	rękopisów	dzieł z druku	rycin	map
1840	4244	5369	69,036	1851	893
1840-42	112	-	1814 dzieł 2203 tomów	76	-
1842 -3	55	3	462	23	-
1843- 4	31	1	1461	18	-
1844- 5	25	1	816	1	-
1845- 6	37	4	946.t.1061	-	-
Razem	4504	5378	74,537	1969	893

Żebrawski Teofil darował dzieł 40 i rękopisów 3, Macewicz Konst.dzieł 17, Aug.Schilling z Wiednia swoich prac 12, z drukarni 12 dzieł , Meinike Kaz.Erm. złożył odłamek działa znaleziony przy kopaniu fundamentów na dworzec.

Rok 1847

Kasa kameralna otrzymała polecenie, aby na rok szkolny 1847/8 wypłacono złpol.9600 na cele bibljoteczne i by za porozumieniem się z komisarzem Brodowiczem wydatki były czynione. Zatwierdzono wydatki bibljoteczne od czerwca 1845 r. do lipca 1846 r.w kwocie złpol.7530.

Dnia 31.maja polecono Bibljotekarzowi przenoszenie Bibljoteki do sal odnowionych , z powodu zamierzonej restauracji dalszych części gmachu.

Żądania co do zakupna czasopismów, wydział prawniczy utworzony z nowo powołanych profesorów, wniósł żądanie w języku niemieckim, inne wydziały wystosowały żądania po polsku; prof.wydziału prawnego Słotwiński po polsku.

Raport z 20.sierpnia wykazuje, iż sprawdzono dzieła z kartkami; razem przez lat dwa sprawdzono dzieł 53,653. Oddzielono do dubletów 1341 przez lat dwa. Przybyło dzieł 398,

Tomów 416, darem; zaś kupnem dzieł 142, tomów 373, razem dzieł 540, tomów 789, rycin 2, monet 15, obrazów olejnych 2, gipsowych medali 629.

Prof. botaniki z Wiednia Endlicher St. Wł. podarował 12 swoich dzieł. Złożyli mniejsze dary : Ad. Goreczyński, Teof. Żebrawski, Józ. Więckowski, R. Czerwiakowski, Notarjusz Ksaw. Placer podarował olejne portrety Jacka Przybylskiego i Ant. Simonowskiego.

Rok 1848

Henryk Kossowski podarował wykuto przez siebie popiersie Niemcewicza. Prof. Adam Krzyżanowski zapisał bibljotekę prawniczą.

Rok 1849

Dnia 27. kwietnia zażądał Bibljotekarz, aby budowniczy ukedomicki oddał mu sale odnowione wraz z szafami, celem rozpoczęcia przenoszenia książek ze sal mających uledz odbudowaniu.

Rok 1850

Obliczył Bibljotekarz dochody bibljoteczne od r 1818.- Mianowicie 1818 do 1838 włącznie złpol.215,700, lecz istotnie wydano złp.194,993.

Od r 1839 do 1849/50 przeznaczano co roku 9600 złp. czyli razem wypadał dochód 321,300 złp./ czyli 80,325 złr./ za lat 32. Z przeznaczonych atoli sum wydano na Bibljotekę r 1839 złp.4087, r 1840 złp.3600, r 1841 złp.4572, r 1842 złp.4320, r 1843 złp.4182, r 1844 złp.4024, r 1845/6 złp.7550, r 1846 złp.6500, r 1847/8 złp.9600 i 1000, r 1848/9 złp. 9600, r 1849/50 złp.9600. Razem wydano 263,616 złp. czyli 65,904 złr. za lat 12. Bibljoteka zatem poniosła straty 57684 złp. przez uszczuplenie jej należności.

Zachodziło pewne nieporozumienie z budowniczym. Inspektor donosił dnia 2. marca, iż nie może rozpocząć budowy

drugiej połowy gmachu, z powodu,że książki nie będą mogły być usunięte przez upływem lata.Bibljotekarz wyjaśnia,że przenoszenie 65,278 dzieł,jako i świeżo wcielonej bibljoteki Józefy z Zawadzkich Gostkowskiej,istotnie wymaga pracy kilkomiesięcznej,a to ze względu,że dawny układ i numeracja szaf stojących w 8 salach,zupełnie nie odpowiada wielkości nowych szaf. Z tego powodu dawne katalogowanie straciło wartość swoją. Tak więc znaki każdej książki odmieniane być musiały.Tym sposobem przeniesienie jednej książki zabierało kilka minut czasu. Ambaras ten bibljotekarza najlepiej dowiódł,jak staroświeckiem,a niepraktycznem jest zalecone numerowanie szaf i półek.

Józ.Gostkowska podarowała dzieł 1366,tomów 2899,rycin 20, które sama dokładnie skatalogowała,nadto jej sukcesor Kaz. Bzowski podarował 94 tomów ,rycin 8 i płaskorzeźb Jaśkiewicza z wosku.

Na utrudnienia w wypożyczaniu dzieł skarżono się,albowiem według przepisu ustawy,zmuszony był Bibljotekarz co miesiąc wzywać okólnikiem profesorów o zwrot dzieł wypożyczonych.

Ministerstwo naganiło zwłokę w rozpoczęciu budowy gmachu. Nakazano spieszne usunięcie się osób mieszkających w lokalach restaurować się mających,ułatwienie przeniesienia książek z miejsc zawaleniem się grożących i ułożenie się z Burkowskim o kupno ogrodu dolegającego do Collegium fizycznego.

Otrzymała Bibljoteka dzieł 68,tomów 77,po Drze.Ant.Niedzielskim.Dr.J.Rzesiński,nie pełniący faktycznie od roku obowiązków,powołany na profesora Uniwersytetu ustąpił 14.listopada z posady Adjunkta . Zastępował go już Adam Piwowarski,któremu dwie trzecie swej pensji wypłacał blisko przez rok cały. Dlatego wniósł Bibljotekarz,by i nadal utrzymać Piwowarskiego. Także dnia 3.grudnia wniósł do Wydziału filozoficznego podanie o utworzenie posa-dy kustosza i pomnożenie grona zaprowadzeniem skryptora i amanuenta .Wykazał,iż gdy podczas ferji

Bibljoteka do nowych sal została przeniesioną, zachodzi teraz potrzeba układu jej według osnowy dzieł, oraz ich formatu. Potrzeba spisywać katalogi repozytorjalne, a w części i alfabetyczne, lub te przerabiać przez odmianę oznaczeń, bo dawnego porządku dawnych sza-f nie dało się utrzymać. Pomieszany układ dawniejszy okazał się najniewygodniejszym. Bibljoteka przed rozpoczęciem odnawiania tej części gmachu mieściła się w 3 salach i w 13 izbach i izdebkach. Książki stały w szafach, szafeczkach i framugach, a to formatami nie osnową łączone. Stąd niepomierny chaos. Przeniesiono je do czterech sal nowych, z których dwie z galerjami. Przez to zmiana rodzaju szaf wiodła do zmiany oznaczeń książek, celem zaprowadzenia nowej spójni dzieł z półkami i szafami nowemi. To przestawianie dopiero utwierdziło Bibljotekarza po 19 letniem doświadczeniu, iż dotychczasowe bezmyślne ustawianie książek było wielce niedogodne, bo bibljotekarza przykuwało do katalogów i wyszukiwanie dzieł utrudniało. Obmyślił więc nowy układ według przedmiotów, alfabetu nazw lub tytułów oraz formatu. Że jednak w salach w czasie zimy pracować nie można, przeto praca podobna długo potrwać musi. To uczynił z nowszą częścią bibljoteki. Dawniejszą część, znacznie liczniejszą, nie mając na nie miejsca, pozostawił w szafach w sali Jagiellońskiej / gdzie były malowidła ścienne Stachowicza /.

Teologji wcale nie ruszył, zostawiając porządkowanie jej aż do czasu odbudowania wypróżnionej części Kollegjum.

Proponował na kustosza Dra. Ad. Mułkowskiego, na skryptora Ad. Piwowarskiego, a na amanuenta Jós. Łozińskiego. Pierwszy był profesorem gimnazjalnym, drugi oddawna zastępował Rzesińskiego, pracował usilnie i szerze, i jemu zawdzięcza Bibljotekarz, iż Bibljoteka już przed 24. października ustawioną została w nowych szafach, a pracował pospólnie po 6 i więcej godzin. Józ. Łoziński ze Lwowa pracował jako ochotnik w Bibljotece od siedmiu miesięcy, okazał zdolności w przepisywaniu rękopisów i

dyplomatów.

Ponieważ przeniesienie spieszne dzieł z tylnej części Kollegium nakazała Rada Administracyjna odezwą z dnia 13.września, a naczelnik komisji gubernjalnej naglił, a nawet trzy razy zwiedzał gmach, przeto Bibljotekarz wziął do pomocy pięciu uczniów uniwersytetu i czterech posługaczy innych zakładów, których z funduszów bibljotecznych zapłacił. Ci byli pomocni przez półtrzecia miesiąca.

Rok 1851

Dnia 2.kwietnia rozpisano konkurs na posadę Adjunkta Bibljoteki. Ubiegali się : Surdynowski Lud., Janota Eug., Ad.Mułkowski, Winc.Smagłowski, Stan.Skotwiński, Euiog.Zakrzewski, Józ. Łepkowski, Żegota Pauli i Henryk Chrolich. Proponowanym był Ad.Mułkowski, mający tę zasługę, że pracował bezpłatnie w tej Bibljotece przez lat dwa / 1837-1838 /.

Bibljotekarz przedstawił do Senatu szkodliwość zwyczaju, iż dzieła zakupuje nie Bibljotekarz, lecz suma na zakupno rozdziela się między wydziały, a to znów między katedry. Nabywają zatem dzieła często za drogo i niewłaściwie, bo profesorowie nieraz byleby fundusz wyczerpać, proponują kupno byle czego, dzieł bez wyboru.

Noszono się z myślą zesunięcia z gmachu kapliczki, lecz J.Muczkowski wyjaśnił, iż z Bieżanowskiego wiadomo, że Św.Jan Kanty w tej kaplicy się modlił i przy niej witali akademicy Sobieskiego dnia 16.sierpnia 1683 r. gdy szedł pod Wiedeń.

Przedstawiał Bibljotekarz prośbę o nadzwyczajną dotację 300 złr. na oprawę książek, lecz otrzymał odmowę, z racji, że Bibljotekarz nie powinien był dopuszczać zwiększenia nieoprawionych książek, lecz oprawę opędzić z rocznego uposażenia. Zażądano zarazem raportu rocznego o stanie robót bibljotecznych .-

Obszerne wyłożenie potrzeb bibljotecznych, złożone Ministerstwu dnia 25. października, dotknęło i przeszłości. Pierwotnie w myśl organizacji z r 1817 obok Bibljotekarza Bandtkiego, pełnili obowiązki adjunktów od 12. września Mich. Stróżecki i J. Muczkowski / ten do r 1819 /. Czytelnia była otwartą tylko 6 godzin w tygodniu. Reorganizacja z r 1833 zatrzymała tylko jednego adjunkta z płacą 500 złr. Przy posadzie tej utrzymał się Dr. prawa H. Rzesiński, - że zaś Bandtkie ciężko chorował, uznano za stosowne przydanie mu do pomocy kustosza z płacą 500 złr. i na tę posadę powołano w kwietniu 1834 r. J. Muczkowskiego. Był on aż do objęcia bibljotekarstwa zajęty czynnościami w czytelni. W r 1836 ułożono instrukcję bibljoteczną, mocą której adjunkt, obok pomocy bibljotekarzowi, winien był pełnić służbę w czytelni, a co do godzin służby miał o to porozumieć się z bibljotekarzem; - ale że ten aż do r 1848 był zarazem adwokatem, nie mógł więc spełniać obowiązków służby, tem mniej w godzinach porannych. Zjawiał się zatem w godzinach popołudniowych w zimie po godzin dwie, w lecie po godzin trzy. Bibljotekarz zatem pracujący od rano 6 godzin, nie miał żadnej pomocy w swej pracy. Zabierało mu czasu także oprowadzanie gości, których od początku r 1837 do końca lipca 1851. r. naliczył 1579 osób / za lat 14 /, według spisu w albumie.

Do końca r 1839 miał bezpłatną pomoc przez lat dwa ze strony A. Mułkowskiego. Gdy Mułkowski się usunął, zawezwał dnia 28. lutego 1839 r. adjunkta do uzupełnienia godzin obowiązkowych, lecz nie pomogło, a przypomnienie w październiku 1845 r. wniesione do komisarza rządowego, nawet zostało bez odpowiedzi. Cała więc Bibljoteka spoczywała na barkach jednego człowieka. Rzesiński pozostając w dobrych stosunkach z Brodowiczem, pobierał płacę, lecz nie żądano za to od niego pracy. Muczkowski objąwszy bibljotekarstwo zajął się zaraz spisaniem inwentarza całej Bibljoteki i sprawdzenia jej stanu. Sprawdzenie rozpoczął

dnia 1.grudnia 1838 r.Tymczasem w r 1839 postanowiono przebudowę całego gmachu,z czego wynikła konieczność przenoszenia ze sal do innych,częściowo bibljoteki.Spisany inwentarz podpisano 4.lipca 1840 r.

Pierwszy raz dowiedziano się,co Bibljoteka posiada,a mianowicie : manuskryptów 5369,druków 64,058,duplikatów 498,map 893, rycin 1851,monet 4249.

Odtąd wzra-sta-ła,tak,że z końcem lipca 1851 r.było : rękopisów 5376,dzieł 72,814,dubletów 15,921,map 1041,rycin 1953,monet 5081.

Głównie wzrosła darami,które wnieśli : Józefa Gostkowska, Ferd. Kojsiewicz / dzieł 963/,Pieniążek,Krzyżanowski,Fel. Trojański i Niedzielski.Ten wzrost bibljoteki,a zarazem brak pomocy ,zmusił bibljotekarza,iż zatrudnił młodzież przepisywaniem katalogu kartkowego na drugą rękę,a to za wynagrodzeniem.

Wykazywał słusznie Muczkowski wadliwość dotychczasowego układu dzieł,w którym baczono tylko na format,bez rozpatrywania materji. Przeto najrozmaitsze spoczywały obok siebie,a ktokolwiek zażądał dzieł w pewnej materji,nie można było wskazać ich żądającemu.Więc przy przenoszeniu dzieł do nowych sal korzystał z tego,iż dawne numerowania traciły swe znaczenie, rozrzucał dzieła według materji i te ściślej szykował.To było czynnością przez miesiące wakacji.Tak więc powstał zbiór nowy i zbiór stary.Ostatni,dawnego układu,najwięcej teologji powstał w sali Jagiellońskiej.Zgoła był to kontynuacja robót już r 1850 dokonywanych.

Muczkowski w przedstawieniu swem z 8.sierpnia pamiętał i o młodzieży.Prosił o uchylenie przepisu,iż tylko za kaucją można brać dzieła. Zwrócił uwagę,iż młodzież najpilniejsza jest zazwyczaj tak ubogą,iż nie ma funduszu na kaucę.Zajmując się dawaniem lekcji nie ma czasu chodzić do Lektorjum.Od czasu

zaprowadzenia przepisu o kaucjach, tylko jeden uczeń w ten sposób pożyczał dzieła, a do lektorjum ledwie 20 dziennie uczęszczało i to majętniejsi. Dawniej, tak jak w całych Niemczech, brali uczniowie dzieła za rękojmią profesorów, co miało tę korzyść, że zbliżało ucznia do profesora i budziło ambicję, aby godnym był zaufania.- Powołał się i na to, że młódź podczas katastrofy 18^{go} lipca broniła od pożaru tlący się gmach i jej trudom zawdzięczyć trzeba ocelenie Bibljoteki. Tem poświęceniem zasłużyła młódź na uwolnienie jej od składania kaucji. Argument ten trochę sztuczny, bo w istocie rzeczy bibljoteka nie tliła się i tylko młódź duchów pił nowała, najlepiej poskutkował. Zwolniono młódź od kaucji.

Rok 1852

Pierwszy pojawia się raport roczny Bibljoteki dnia 13. lutego, ułożony stosownie do obowiązujących przepisów. Według niego grono bibljoteczne składają : Bibljotekarz i prowizoryczny od początku stycznia 1850 r. pomocnik Adam Piwowarski.

Czytelnię otwarto od godziny 9 do 1. Profesorowie pobierali książki za rewersami, a z młodzieży tylko trzech otrzymało książki do domu, a i ci poskładali kaucje. W czytelni bywało dziennie uczniów uniwersytetu 6 - 8 , z gimnazjum wyższego około 12, a z publiczności 3 - 4 osób.

W roku 1850/51 przybyło zakupnem dzieł 235, tomów 438, zaś darem dzieł 610, razem przyrost 845 dzieł, 1150 tomów, rycin 29.-

Zniszczenie sal drugiego piętra po nad mieszkaniem Bibljotekarza było tak znaczne, że tający śnieg na dachu zmoczył duplikaty w izbie zachowane. Nie było na to rady, bo nie było miejsca. W tym roku miano przystąpić do przebudowy tej części.

Ostatniego października obejmowała Bibljoteka rękopisów ~~~~ 5376, dzieł 72,900, duplikatów 15,921, atlasów 1041, rycin

1953,monet 5087.

Reskryptem z dnia 15.sierpnia dozwolono zostało, aby młodzież pożyczała z Bibljoteki książki za poręczeniem profesorów, - z tej okazji wystawia Bibljotekarz dnia 24.sierpnia poświadczenie,iż od lat dwóch młodzież jest bezporównania pilniejszą niż lat dawniejszych i że mianowicie z wydziału filozoficznego i prawnego czytuje dzieła specjalne i naukowe, a nadto do czytelni uczęszcza liczniej.

Rada administracyjna zawiadomiła Bibljotekarza,iż wykreśliła z jego rachunku złr.627,które wyłożył na przepisywanie katalogu książek bibljotecznych, a to z powodu,że nie było dołączonych dowodów,za jakie nie uznano kwitów uczni, wystawionych na te wydatki poczynione od roku 1846- 49. Próżno udowadniał,iż do tej pracy użył 26 uczniów,którzy pracowali przez 6221 godzin,iże to uczynił z zezwoleniem komisarza rządowego,nie otrzymanem jednak na piśmie.

Rok 1853

Z powodu dalszej odnowy gmachu wypowiedziano Bibljotekarzowi mieszkanie od 1.października,wyznaczając mu rocznie na mieszkanie złr.250. Kurator Uniwersytetu polecił Bibljotekarzowi,aby dawał baczenie na dzieła policyjnie zakazane i aby tych nikomu nie udzielał. Wykazy książek zakazanych odtąd gęsto były nadsyłane.

Bibljoteka otrzymała w darze od Dra.med.Boruckiego 15. obrazków w ramach malowidła Wojnarowskiego, a przedstawiających sławnych ludzi w Polsce.Do końca października w ciągu roku szkolnego przybyło rękopisów 26,druków 1368./ kupnem 214/, dubletów 21,mapa 1,rycin 6,monet 37.Stan Bibljoteki całej : rękopisów 5402,dzieł 75,425,dubletów 15999,map 1044, rycin 1960,monet 5644.

Rok 1854

Bibljotekarz złożył raport do Ministerstwa o czynnościach od października 1851 r do 30.stycznia 1854 r. Z tego wykazuje się,że od zaprowadzenia dziennika czytających w dniu 17.maja 1852 do końca stycznia 1854 było 1880 czytelników, mimo,że przez październik do 14.listopada,z powodu przenosin bibljotekarza,było lectorium zamknięte.

Od 1.października 1851 do 30.stycznia 1854 r.wypożyczono za rewersami dzieł 3460.Bibljotekę zwiedziło osób 775 w ciągu dwóch lat i 4 miesięcy. Adjunkt z praktykantem spisali 5157 kartek tytułowych,Bibljotekarz zaś 258 monet.

Utworzył Bibljotekarz osobną księgę darów,celem przechowania w pamięci ofiarodawców.W tę wciągnął dary od czasu gdy został bibljotekarzem,to jest od 14.kwietnia 1834.r.

Adjunkt przygotował spis 4485 dubletów celem oddania go do druku i o pozwolenie rozpoczęcia druku katalogów upraszał.Bibljotekarz układał książki według przedmiotów,wydzielał inkunabuły i aldyny jako całości osobne. Do przejrzenia pozostało jeszcze 30 sza f.Broszury ,które dotąd zmieszano były z dziełami,odosobnił,na okładce napisy im dodał i 8600 sztuk służbie miejscowej oprawić kazał. Tak uporządkował 9131 broszur zaopatrzywszy je w nadpisy.

Panegiryki znakomitych osób Polaków w ilości 3170 sztuk według nazwisk osób,do których się odnosiły,ułożył.Następnie dyssertacje lekarskie w ilości 8238 ochotnicze według działów nauk lekarskich poukładał Dr.Michał Zieleniewski.Dzieła zaopatrzyć kazał w nagrzbiecia i tym napisy podawał ochotnik Świerczewski,kandydat nauk przyrodniczych. Tych napisów było 3267. Z okazji przyjazdu Najjaśniejszego Pana artysta Aleks. Płonczyński kartę pergaminową podpisową bezinteresownie pięknym widokiem ozdobił.

Do końca października 1854 r. przez rok zakupiono dzieł 215, czasopismów 39, darowanych 758. Rękopisów przybyło 22, rycin 38, monet 69. Razem stan bibljoteki : 5425 rękopisów, 76,437 dzieł, 16003 dublety, 1045 map, 1998 rycin, 5705 monet, i medali. Domejko Ign. podarował 12 dzieł swoich.

Bielowski August zapytuje imieniem Radcy Bedensa w Siedmiogrodzie o dwóch uczonych 16 wieku tj. Chr. Schesensa i Jan Hontera, czy w Bibljotece jest jaki ślad o nich. Jestto wyjątkowa korespondencja liśtrucka z Bibljoteką, raz co kilka lat zdarzająca się, bo do ówczas ani kraj ani zagranica nie troszczyła się o tutejsze zbiory, pozostawiając je na uboczy. Zgoła, praca bibljoteczna była tylko służbą na wewnątrz i tylko na użytek samego grona uniwersyteckiego, tak dalece, że nawet ani z gimnazjum ani z prowincją nie było związku.

Rok 1855

Były profesor Dr. Medycyny Józef Jakubowski zapisał Bibljotece dzieł 475 w 750 tomach, nadto 219 broszur.

Wydział lekarski proponował, aby w Bibljotece urządzono od 5 do 6 czytelnię czasopismów, lecz wyjaśnił Bibljotekarz że Bibljoteka otwartą jest w zimie od 8 do 1, a w lecie od 9 do 12 i od 3 do 5, więc ówczas można wygodnie czasopisma przejrzeć. Najświeższe pisma przez 10 dni w czytelni pozostawiane być mogą.

Na skutek przedstawienia wydziału prawnego, Bibljotekarz rozwinął potrzebę nadzwyczajnej zapomogi na uzupełnienie zbiorów tego działu. Uposażenie roczne, nadzwyczaj szczupłe, wynosiło 2285 złr., lecz z powodu budowy gmachu, fakultety zrzekły się połowy tego uposażenia na rzecz przebudowy. Tak więc przez lat 11, to jest od r 1836 do 1847, obrócono z zasiłku na kupno książek około 12,000 złr. na restaurowanie

gmachu.Stało się przez to,iż roczne zakupna nie starczyły na najniezbędniejsze potrzeby,gdy dopiero po upadku rzeczypospolitej stan normalny dochodów przywrócono.

Sławny Walter w swojem dziele o historji prawa niemieckiego wykazuje 216 źródłowych,każdej bibljotece niezbędnych dzieł. Z tych Bibljoteka posiadała zaledwie 69 i to nie kompletnych.Takie same braki i w innych działach prawa zachodziły.- Na czem polegają łatwo będzie sprawdzić,bo katalog oddziału prawa jest już na ukończeniu. Z uposażenia rocznego wypadało na wydział prawa złr.480,suma zgoły nie wystarczająca.Dlatego Bibljotekarz podzielał wniosek wydziału o zapomogę nadzwyczajną w kwocie 600 złr.

Sprawieniem dzieł potrzebnych zająć się mieli sami profesorowie ,tak jak to już niedawno uczynili profesorowie historji i filologii klasycznej.

Jakoż c.k.Ministerstwo na wniesioną prośbę prof.Ant.Walewskiego udzieliło zasiłku 300 złr.polecając dnia 2.września aby tenże profesor sam wybrał i zakupił jemu potrzebne dzieła historyczne.

Stan Bibljoteki do końca Października 1855 r.: przybyło zakupnem 1 rękopis,163 dzieł,czasopismów 52,przez prof. Jülga dla Seminarjum filologicznego dzieł nabytych 15,darem 969 i dubletów 215.

Razem majątek bibljoteczny wyniósł. Rękopisów 5427,dzieł 77,636,dubletów 16,218, map 1047,rycin 2003,monet i medali 5735.Stan służbowy wykazuje tegoroczne grono bibljoteczne : J.Muczkowski,Bibljotekarz,urodzony 17.marca 1795 w Maszkach w Królestwie Polskiem, lat służby 27 z płacą złr.1066,kr.40. Adolf Mużkowski z Białaczowa w Królestwie polskiem,urodzony 22go listopada 1812 r.Adjunkt z płacą 750 złr.lat służby 14. Adam Piwowarski z Krakowa,urodzony 24.grudnia 1809,praktykant z płacą 300 złr.

Słuźba : Wawrzyniec Russek,ur.1801 lat służby 27,z płacą 197 złr.37 kr

Kasper Kowalski,ur.1801,lat służby 18,z płacą 183 złr.20 kr.

Rok 1856

Bibljotekarz : Prof.Dr.Józef Mucskowski,Adjunkt Adolf Mułkowski,praktykant Adam Piwowarski. Dwaj słudzy.

Ukończono budowę części południowej Kollegium Jagiellońskiego , jako lokalu bibljotecznego,pod kierunkiem architekta Karola Kremera.

Szafy na książki były zaprojektowane.

Bibljoteka miała w r 1853 dzieł 75,425,dubletów 15,199 , W r 1854 przyrosło dzieł 1012,dubletów 4, w r 1855 dzieł 1199,dubletów 215,zatem z końcem r 1855 było dzieł : 77,636 , a 15,418 dubletów. W r 1856 przybyło dzieł 1587 , ubyło dubletów 465,razem było dzieł 78,800,dubletów 15,089, rękopisów 5428,map 1079,monet 5886.

Bibljotekarz czynił przedstawienia przeciw wadliwemu sposobowi nabywania dzieł za pośrednictwem Wydziałów Uniwersyteckich,co utrudniało nabywanie tanio i kontrolę wydatków.

Dr.med.Józef Jakubowski podarował dzieł i rozpraw 694. Oddział medycyny wzbogacono darami wdów po lekarzu : Szastrze i Kosteckim.

Zakupno dzieł ograniczono prenumeratą szczupłej liczby czasopismów i kontynuacją prenumeraty już kupionych tomów początkowych. Na nabytki nie było funduszów,bo gdy w r 1847 rozpoczęto przebudowę gmachu obracano fundusze zakupna dzieł na fundusz budowy.

Praca katalogowania szła uciążliwie.Bibljotekarz ułożył 4013 broszur i napisami zaopatrzył. Dwaj drudzy pracownicy wiedli dalej katalog od Nru.4703 do 4796. Rozpoczęte

w r 1854 sortowanie 9131 broszur kontynuowano.Nadto Dr.M. Zieleniewski już pierwej uporządkował według materji 8238 dyssertacyj obcych lekarskich. Ułożono bibljotekę Gostko - wskiej i Bzowskich.

Z powodu,że od zaczęcia przebudowy gmachu przenoszono trzy razy całą bibljotekę z jednych sal do drugich,a przez to nieład musiał się wcisnąć,uprzszał Bibljotekarz o zapomogę na lat 3 w kwocie 600 złr.rocznie,aby tym funduszem zatrudnić ucznów,którzyby katalogowali Bibljotekę.

Z pragskiego uniwersytetu otrzymano 495 dzieł i broszur na wymianę za 194 dzieł z tutejszych dubletów.

Od lutego 1854 r do końca r 1856 liczba dzieł wypożyczonych wyniosła 3414,pożyczających było 2430. W lektorjum osób 1614 przez dni 446,zatem dziennie było 3 do 4 czytelników. Od r 1854 do 1856 zwiedzało Bibljotekę gości 869.

Uposażenie Bibljoteki wynosiło 2285 złr.Z tego wydano na zakupno dzieł 2008 złr.na oprawę 151 złr.

Rok 1857

Przebudowę południowej części ukończono.Szafy zbudowano, lecz ustawianie dzieł nie rozpoczęte. Przybyło dzieł 692.Zatem cały zbiór wyniósł dzieł 79,572,duplikatów 15,089.

Między darami odznaczały się od hr.Działyńskiego i od księgarzy z Warszawy i Poznania,Merzbacha,Nowoleckiego,Sennewalda / dzieł 84 / Żupańskiego / dzieł 50/, Poplińskiego /dzieł 31/. Zbiór monet wynosił 6743 sztuk,rękopisów 5886,planów i map 1054.

Skatalogowano 1407 numerów.Bibljotekarz porządkował katalog oddziału polskiego,ochotnicze zaś Dr.med.Heschl,Dr.prawa Buhl i Dr.Teol.Staroniewicz układali katalogi ich zawodu dotyczące. Że jednak zmieniano szafy stare na nowe,zatem porządek książkowy ulegał nieustannej zmianie.Przepis bowiem domagał się

oznaczenia szaf,półek i rzędu na półce.

Wypożyczono dzieł 2340,osobom 1040.W czytelni w dniach 184,osób 603 pożyczyło dzieł 651.Gości zwiedzających Bibljotekę zapisało się 839. Praca biblioteczna była zadaniem tylko dwóch osób,co nie wystarczało,aby na czas wydążyć ze wszystkiem.Ponowił zatem Bibljotekarz prośbę zeszłoroczną,aby mu dozwolono zużytkować studentów za wynagrodzeniem,którzyby spisywali katalogi.Nie zgodziło się na to c.k.Ministerstwo.Z tego powodu prosił Bibljotekarz o pomnożenie grona służbowego,już ze względu na to,że Lwów ma czterech urzędników,gdy przez Kraków przejeżdżają i zjeżdżają podróżni i uczeni,czyniący studja w Bibljotece. Roczne uposażenie wyniosło 2285 złr., z tego wydano na książki złr.2151,na introligatora 69 złr.

Zaszła w tym roku zmiana dla Bibljoteki dotkliwa.Adam Piwowarski,praktykant od r 1852 z płacą 300 złr.wielce sumienny pracownik,obok tego zajęcia miał w godzinach popołudniowych zarobek z lekcyj. Gdy więc z powodu przenosin zasobów bibljotecznych otrzymał polecenie,aby prócz godzin od 8 do 1 rano pracował od godziny 2 do 4 po południu,zrezygnował z posady z dniem 18.listopada 1857 z wielką dla instytucji szkodą. Bibljoteka odtąd miała tylko dwóch pracowników.

Rok 1858

Ministerstwo nie zgodziło się na myśl Bibljotekarza,aby zatrudnić audytorów uniwersytetu spisywaniem katalogów,a to ze względu,że do pracy tej potrzeba pracowników doświadczonych, lecz zgodziło się na pomnożenie grona bibljotecznego.Wskutek tego zgłosili się o posadę praktykanta Dąbrowski Wino.Heyzmann Udalryk,prawnik ukończony,Franciszek Matejko ukończony prawnik,Ignacy Paeli medyk i archeolog,lat 44 liczący,urodzony w Nowym Sączu.- Zalecony Heyzmann otrzymał nominację.

Kominkowano Bibljotekarzowi odmowę c.k.Ministerstwa z dnia 18.września 1857 pomimo rekursów jego z 27.Sept.1852 ,

tudzież 17.lutego 1856 co do żądanego zwrotu kosztów wyłożonych w r 1848 w kwocie 595 złr.na katalogowanie Bibljoteki przez uczniów uniwersytetu. Nie zrozumienie zadań tej pracy bibljotecznej nagłej i koniecznej sprawiło,iż Bibljotekarz narażony został na stratę wyłożonych kosztów na użyteczne cele bibljoteczne. W rekursie z dnia 18.stycznia Bibljotekarz między innemi oświadcza,że porównanie 20 odpisanych tytułów z tytułami w zasadniczym katalogu zajmuje ćwierć godziny czasu ; zaś w ciągu godziny można ledwie dzieł 20 zanotować w katalogu jako i na książkach zaopatrzyć numerowanie,zatem do numerowania 67.058 dzieł potrzeba zużyć dni 478 ,czyli 1 rok i 9 miesięcy / po odtrąceniu dni świątecznych/.Jasno wyłożywszy rację dawania kartek do spisywania uprzeszał,iż gdy mu już z pensji odciągnięto z tej racji 186 złr.więc i resztę strąceń ponieść gotów,byleby mu ów nieszczęsny katalog przez uczniów przepisany zwrócono do jego rozporządzenia.

Feliks Armatowicz objął tymczasowo od 15.grudnia 1857 obowiązki praktykanta z płacą 20 złr miesięcznie.

W dniu 28.kwietnia 1858 r.zamianowany został Udalryk Heyzmann praktykantem z płacą 300 złr.

Z powodu zaszłej śmierci J.Muczkowskiego oddano tymczasowo Bibljotekę w zawiadywanie adjunktowi Dr.Adolfowi Mułkowskiemu,a to protokołem z dnia 4.września 1858 r.

Ograniczono zwiedzanie Bibljoteki z dniem 6 września, dozwalając gościom ją zwiedzać tylko w soboty od godz.11 do 1. Odnosiło się to tylko do tych,którzy przybywali celem zaspokojenia ciekawości.

Do końca października 1858 r.stan Bibljoteki był wykazany, rękopisów 5430,dzieł 80,763,dubletów 15,109,atlasów i map 1059,rycin 2214,monet 6747. Raportu za rok 1858 rocznego nie składano.-

Zienkiewicz Jan,kanon.Gniezn.podarował 137 rubrycel, Kleszczyński Edw.dzieł 62.Eust.Januszkiewicz dzieł 68,Zawadzki Ad.z Wilna,dzieł 122.- Nie powzięta z kasy dotacja miesięczna po 300 złr za wrzesień i październik za przepadłą uznaną została.

Rok 1859

Bibljotekarzem nominowany Dr.Franciszek Stroński bibljotekarz ze Lwowa.Odebrał Bibjotekę protokolarnie dnia 30.czerwca . Za podstawę wzięto protokół rewizji z nakazu 20.lutego 1838 r.zaczęty,a ukończony 4 lipca 1840,r.jakoteż nowy inwentarz r 1853 spisany. Sprawdzić stanu bibljoteki nie dało się, bo z powodu ciągłej przebudowy ledwie tylko część bibljoteki była ustawioną w porządku,reszta oczekiwała w bezładzie na mające się wybudować sale,bo nie było miejsca na ich ustawienie. Według jednak zapewnień Dra.Mułkowskiego nie zdarzało się, iżby dzieła jakie zaginęły.

Rękopisów liczono 5429,z tych tylko 1348 woluminów folio było opisanych i zamkniętych w szafach w czterech salach,-reszta rozrzucona i pomieszana z drukami. Po obliczeniu wszystkich okazało się,że jest sztuk 5476,to jest więcej o 47 niż oznaczono w raporcie z r 1857,Tak samo okazało się więcej map i atlasów,bo 1200,a w zbiorze rycin 3491 sztuk,także o 1336 więcej niż w ostatnim raporcie. Nie liczone dotąd bowiem były dary Preka,Podoszaszyńskiego,Ant.Wysockiego i Leona Skrzyńskiego.Monet skatalogowanych znaleziono 5411,zaś bez katalogu 2630.

Zarzędzono otwarcie czytelni codzień prócz czwartku od 9^{tej} do 1^{ej},zaś gościom pozwolono zwiedzać bibljotekę tylko we wtorki.

Roczny dochód bibljoteczny wynosił 2370 złr.z tego wydano 2002 złr na zakupno dzieł,214 na oprawę,nie zużytkowana reszta

była 110 złr.20 ct.

Zbiór bibljoteczny z końcem 1859 r.wynosił dzieł 81,405,duplikatów 15,029, rękopisów 5477,map 1212,rycin 3558, monet 8058.

Osób 1334 wypożyczyło dzieł 1480 w czytelni. Po za bibljotekę osób 1306 pożyczyło 2021 dzieł. Gości zwiedzało bibljotekę 486.

Rok 1860

Postanowieniem Ministerstwa z 17.stycznia nadano Ud.Heyzmannowi posadę skryptora we Lwowie z płacą 525 złr.i zezwolono na utworzenie posady amanuenta w Krakowie z płacą 315 złr.rocznie. O ostatnie miejsce zgłosili się Matejko Franc.Gorka Kaz. Straszyński Józ.,Bochenek Miecz.Tuszyński Ferd.i Józefowicz Ign.- Mianowany został w miejsce Heyzmanna J.Straszyński,amanuent z Grazu,a to dnia 13.czerwca. Następnie tegoż mianowano dnia 6.października prowizorycznym skryptorem z płacą 525 złr. zaś prowizorycznym amanuentem Franc.Matejkę,dra praw. z płacą 315 złr.a jednocześnie uwolniono ze służby Armatowicza tymczasowego praktykanta. Tym sposobem grono bibljoteczne zwiększyło się co do liczby stałych urzędników.

W obszernem sprawozdaniu nowy Bibljotekarz wypowiada jakim trudnościom ulega porządkowanie wobec niedokończonej przebudowy. Nadmienia,że sala Jagiellońska zawalona jest stosami wielu tysięcy dzieł nietkniętych dotąd. Sala ta miała być przeobrażoną na promocyjną i uroczystości uniwersyteckich. Tymczasem nie było miejsca na pomieszczenie olbrzymiej masy foliantów. Książki stały na półkach bez rozdzielenia ich na materje i tylko część ich zdołał był Muczkowski przenosić według materji do nowych 152 szaf I^{go} i II^{go} piętra. Śmierć jego przerwała tę pracę i sprowadziła zamęt w dalszem ustawianiu. To spowodowało

nowe układanie,które w związku zapełniło dopiero 19 szaf.

W r 1860 przybyło dzieł 1119. Całość zbiorów wyniosła 82,524,a dubletów 15,029 dzieł,czyli około 102,000 tomów. Rękopisów 5479 , map i atlasów 1212,rycin 3621,monet 8099, zbiór archeologiczny 269 przedmiotów. W czytelni osób 1050 wypożyczyło dzieł 1102,zaś poza bibljotekę udzielono 1870 dzieł 1297 osobom. Zwiedziło bibljotekę gości 679,którzy się zapisali i byli i zwiedzający nie zapisani.

Dochód bibljoteczny wynosił 2910 złr.Z tego wydano 2676, reszta niezużyta pozostała 233 złr.Na zakupno dzieł wyszło złr.2259,na oprawę 341 .-

Rok 1861

Otrzymała Bibljoteka 104 monet wykopanych w Kuryłowce, w obwodzie Rzeszowa.

Listem z 12.lutego oświadcza Fr.Ksaw.Prek z Sielec,iż ofiaruje Bibljotece swego wydania wizerunki i swego rysunku portrety i akwarelle ubiorów. Prof.Dr.Edw.Fierich podarował dzieł 53 w 80 tomach,Cesarska Bibljoteka w Petersburgu ofiarowała wspaniałe dzieło : " Antiquites de l'émpire de Russie" księgarz wileński J.Zawadzki ofiarował swoje nakłady dzieł 87,Jan Hus...rowski w Żytomierzu dzieł nakładowych 25.

Ministerstwo rozporządzeniem z 29.grudnia 1860 r.podaje do wiadomości jakie bibljograficzne wiadomości winni mieć kandydaci do służby bibljotecznej,żądając co do tego specjalnej opinji Bibljotekarza ,która dnia 25.czerwca złożoną została. Równiež złożył opinję co do projektu instrukcji dla urządzenia bibljotek.

Reskryptem z Wiednia 30.września uwolniono Bibljotekarza na jego prośbę od obowiązku wykładów bibljografi na czas zachodzącej przeszkody, z powodu porządkowania bibljoteki.

Od r 1856 wstrzymana przebudowa bibljoteki została na

nowo podjętą w r 1861.Bandisch,inżynier obwodowy,złożył 7. sierpnia protokół narad i projekt odrestaurowania dalszego Bibljoteki od strony ulicy św.Anny,przyczem uchwalono,iż dla bezpieczeństwa przeciw ogniowi,gmach ma stać odosobniony od gmachu Licealnego. W naradach brał udział nadinżynier H. Bergmann wyznaczony z Ministerstwa.

Dochód Bibljoteki wyniósł 2645 złr.Wydano na dzieła 2185 fl.na oprawę 217 fl.pozostało niewydane 53 złr.

Przybyło zakupnem dzieł 365,darami prywatnymi 148,egzemplarzy obowiązkowych 64,rządowych 40,map 8,rycin 1,monet 40.

Razem wyniósł ogół dzieł 83,373,dubletów 13,029,tomów 103,439,rękopisów 5479,kart geograficznych 1220,rycin 3622, monet 8149.

Wypożyczono dzieł 1861,osobom 1218.Do czytelni uczęszczało 1143 osób,które czytały 1386 dzieł.Dziennie było w czytelni osób sześć. Gości zapisanych w księdze 957,prócz tego znaczny był poczet nie zapisanych .

Rok 1862

Roboty biblioteczne około budowy były w zawieszeniu.Dochód biblioteczny 3589,złr.rozchód 3086, zatem pozostało niezużytkowanych 508 złr.Na książki wydano 2545 złr.na oprawę złr.408.

W miesiącu marcu Tomasz Rajski,adwokat ze Lwowa,darował Bibljotece dzieł 332 w 630 tomach,przeważnie treści o homeopatji, J.Żupański darował dzieł 32,Ad.Zawadzki dzieł 27. W tym roku prenumerowano 50 czasopismów za sumę 590 fl.Na pokrycie tego wydatku udzieliło Ministerstwo nadzwyczajną zapomogę w powyższej kwocie .

Zawiadomione Ministerstwo,iż Adjunkt Dr.Muczkowski otrzymał propozycję bibljotekarza w Warszawie z płacą 6000 złr. na którą nie zgodził się,przyjęło to do wiadomości uznając jego naukowe zasługi i zapowiadając,iż w roku następnym zwró-

ci uwagę na polepszenie jego obecnego stanowiska. / Co do cyfry widocznie mylna,bo najwyższa płaca mogła być 3000 rubli /.

Było w Bibljotece dzieł 84,927,tomów 105,606,dubletów 15,065. Z tego przybyło tak w szkolnym roku 1861/2 jak i do końca r 1862 kupnem tomów 741,dary rządowe 104,obowiązkowe 294,dary prywatne 3008,razem 3721 . Manuskryptów było 5480, z tych 1 przybył , map 1226, rycin 3678 / przybyło 56 /,monet 8199 / przybyło 50 / .

W czytelni w ciągu 192 dni w roku otwartej było 1271 osób, tym wydano druków 1318 i rękopisów 4. Dziennie pracowało 6 do 7 osób. Wypożyczono do domu w 251 dniach 1720 osobom dzieł 2573, tomów 3618. Zwiedzało Bibljotekę około 2000 osób, z tych 1073 zapisanych.

Rok 1863

Na zapytanie Ministerstwa co do uposażenia Bibljoteki,wykazał Bibljotekarz niedostateczność udzielanego zasiłku w kwocie 2400 złr. i upraszał o podniesienie sumy do 3000 złr. udowadniając tę potrzebę w porównaniu z wydatkami innych uniwersytetów.

Dochód bibljoteczny wyniósł 3390 złr.wydano z tego 3062, pozostała reszta nie wydana 328 złr. Zakupiono książek za 2737 złr.Oprawiono za 211 złr.

Dr.Gutowski z Laryssy w Tesali,wygnaniec od 30 lat,przesyła Bibljotece w darze książki i rękopisma słowiańskie,najważniejszy z Macedonii ewangelja Cyrylla i Metodego,według jego twierdzenia tychże własnoręczne dzieło.Pochodziło od królów bułgarskich,a w końcu było w ręku córki króla Samoiła. Przesłał grecki manuskrypt starożytny,słownik Menińskiego i manuskrypt części Wernyhory Mich.Czajkowskiego. Przez rok 1863 wypożyczyło osób 1588 dzieł 2086 w 3036 tomach,532 zeszytach,

267 arkuszach. W czytelni było osób 1289, wydano im 1571 dzieł o 2562 tomach i 22 rękopisów. Dziennie osób w czytelni było 5- 6. Gości w bibljotece zapisało się do księgi 831.

Zakupiono tomów 684, zeszytów 257. Dary rządowe wyniosły tomów 140, egzemplarze obowiązkowe tomów 44, dary prywatne tomów 532, dyssertacyj przybyło 385. Ogólny przybytek dzieł 994, tomów 1400, zeszytów 438. Rękopisów darowano 6, map przybyło 2, rycin 2 i album ubiorów Jana Matejki, numizmatów 2.

Razem zbiór dzieł w Bibljotece wyniósł dzieł 85,921 a 107.000 tomów, rękopisów 5486, map 1228, rycin 3680, monet 8201, archeologii 265.

Z powodu choroby kustosza Mułkowskiego od miesiąca maja ciągle trwającej i z powodu częściowej choroby amanuenta prace bibljoteczne doznały niejakiej zwłoki.

Rok 1864

Dochód Bibljoteki wynosi 2950 złr. z tego wydano 2758 złr. zostało reszty 191. Na kupno dzieł poszło 2189 złr. na oprawę 540 złr. Dnia 8 sierpnia w myśl poleceń ministerjalnych z lat 1862 i 1863 zebrała się komisja rewizyjna bibljoteki. Próbowano znalezienia rękopisów głównie i wszystko było w porządku. Bibljotekę zwiedziło gości 682. Na żądanie Bibjoteki Uniwersytetu Lwowskiego przesłano tamże rękopis " Jura civilia Magdeburgensia, quas Conradus de Opole scripsit " .

Całość Bibljoteki wynosiła dzieł 87,081, tomów 108,793 rękopisów 5489, map 1245, rycin 3785, monet 8207.

W czytelni pracowało osób 2185, wydano im dzieł 2649, w 3759 tomach. Poza Bibljotekę wydano 2367 osobom dzieł 3477 , tomów 4522, a zeszytów 1012, Rękopisów użyto 47.

Dnia 26. lutego upoważniono Bibljotekarza do oddania

Towarzystwu Naukowemu przedmiotów archeologii na ręce delegata Józefa Łopkowskiego,zmniejszył się zatem zbiór biblioteczny do liczby sztuk 69.

Rok 1865

Po zgodnie dnia 13.kwietnia Bibljotekarza Dra.Fr.Strońskiego objął tymczasowo dnia 19.kwietnia Bibljotekę kustosz Adolf Mułkowski.

Pod-archiwarjusz Uniwersytetu przedstawił Rektorowi,iż gdy Archiwum uniwersyteckie nie ma bezpiecznego zachowania w Collegium Juridicum,aby je przenieść do Bibljoteki Jagiellońskiej.Bibljotekarz atoli zaopiniował,iż to jest nie możliwem z powodu braku miejsca.

Zawiadomiono Bibljotekarza,iż Ministerjum dnia 14.sierpnia zezwoliło na żądanie prof.Edw.Fierichs,iżby dla tegoż przez rok jeden sprowadzane były książki do naukowego użytku z działu cywilnego prawa i procesu z Bibljoteki uniwersyteckiej wiedeńskiej.Był to ważny krok zrobiony do ułatwienia ciągnienia korzyści naukowych po za obrębem bibljoteki.

W budowie gmachu zaszedł ten postęp,że zniesiono skrzydło gmachu od ulicy św.Anny i założono fundamenta,tudzież wyprowadzono jednę ścianę sali Jagiellońskiej. Na tem roboty przerwano.

Z polecenia Xcia.Napoleona otrzymała Bibljoteka w darze Correspondance de Napoleon I.tomów 18.

Magistrat m.Krakowa zażądał,aby mu zwrócono zachowane w Bibljotece pierścień,dwie pieczęcie,krycyfiks i srebrny kałamarz z piaseczniczką,będące własnością miasta,które była otrzymała w r 1847 i 1862 od Rady Administracyjnej.

Dublety w liczbie 15,089 / ?/ pomieszczone były w dawnym lokalu inspektora gmachu bibljotecznego,a to od listopa-

da 1857 r.Tylko część ich złożono w trzech szafach,większość spoczywała stosami na ziemi. Z braku przewiewu dzieła te nasiąkły wilgocią i zagrażało im zniszczenie.Ratunkiem byłoby sprzedanie duplikatów.W tym też kierunku była już wymiana rozporządzeń 17.lutego 1860,raport 29.lutego 1860,raport roczny 1861/2,także 31.marca 1863,lecz dobre chęci urywały się na tem,że wobec szczupłości sił pracujących ,nie było komu dublety skatalogować. Nawet praca przez Muczkowskiego zaczęta,po jego zgodnie przerwana,nie pozostawiła żadnego śladu po sobie. Obecnie Bibljotekarz zaproponował przeniesienie dubletów na drugie piętro do części lokalu samego Bibljotekarza,bo zgoła nie było miejsca na przechowanie- Część dubletów spoczywała na strychu,narażona na przeciekanie deszczu z blaszanego dachu.

W tym roku nabyto kupnem tomów 684. Było obowiązkowych 117,darem 735,Razem 1536 tomów. Całość zbioru wyniosła : 110.329 tomów,czyli dzieł 88,175,- nadto 15,175 duplikatów. Manuskryptów przybyło 5,zatem całość wyniosła 5494 numerów, map i planów 1248,rycin 3787,monet 8216,archeologicznego zbioru 69 sztuk. W zakupnie dzieł nie wyczerpano dotacji rocznej,pozostało nie użytych złr.208. W porządkowaniu bibljoteki zaszła przerwa,ograniczono się postawieniem w szafach nowo przybyłych dzieł po zapisaniu ich do zasadniczego katalogu. Zgon Bibljotekarza,choroba zastępcy i następcy,wywołały niejako stagnację w czynnościach. Zaledwie kustosz zdołał poradzić sobie w wypożyczaniu książek,których obrót był gęściejszy. W czytelni pracowało 2751 osób,tym wydano 3185 dzieł,a tomów 5931. Po za Bibljotekę wydano 2453 osobom dzieł 3485,tomów 5342,zeszytów 928. Rękopisów przeglądano 39. Cały katalog manuskryptów przeziera uczony Beda Dudik.

Rok 1866

Z dniem 1.stycznia podniesiono płace bibljoteczne niższych

urzędników. Kustosz otrzymał 1000 złr., skryptor 600 złr. amanuent 400 złr. Komisja namiestnictwa zażądało pożyczenie książek dla Dyrekcji gimnazjum w Bochni. Również zażądało tego Gimnazjum w Tarnowie. Bibljotekarz wyjaśnił dnia 31.lipca, iż może dać do tego upoważnienie namiestnik kraju, a to w myśl przepisu z 20.grudnia 1850 r. Za pośrednictwem tejże komisji pożyczono dzieła Drowi.Hiplerowi do Brunsbergi.

Komisja namiestnictwa wydała 16.kwietnia polecenie ułatwiające wypożyczenie dzieł profesorom szkół średnich i wyższych a to w myśl ministerjalnego rozporządzenia z 17. marca.

Bibljotekarzem został Ad.Mułkowski nominowany 23.maja. Tenże przedstawił dnia 23.czerwca, że liczba urzędników jest za szczupła, a prace są liczne i naglące, - z tego powodu referent uniwersytetu proponował, iż byłoby pożądanem tymczasowo płacę kustosza rozdzielić między dwóch nowo przyjąć się mających urzędników.

Na posadę kustosza podał się Józ.Straszyński, a że ten był jednocześnie w Instytucie technicznym suplentem języka niemieckiego od maja 1862 r., a od 6.sierpnia 1863 tamże Bibljotekarzem, przeto Senat Akademicki miał wątpliwość, ażeli kandydat obowiązki swe w razie zostania kustoszem należycie spełniać potrafi. Dyrekcja Bibljoteki oświadczyła, xiż że połączenie kilku posad byłoby z uszczerbkiem bibljoteki, dlatego domagała się, aby tenże porzucił wszelkie uboczne zajęcia. Temu jednakże nie uczynił zadość, choć roku następnego otrzymał nominację.

Dr.Medycyny Józef Brodowicz podarował w miesiącu maju swój księgozbiór obejmujący dzieł 1861, tomów 2914, atlasów 7,

rękopisów 3,nadto duże bióro,dwa stoły marmurowe,popiersie Apollina z kamienia roboty Zenglera,popiersia gipsowe Stan. Wodzickiego,roboty Zenglera,K.Szyndlera roboty Kossowskiego,prof.Jaśkiewicza i obraz olejny prof.Popiołka z r 1752.

Budowa gmachu szła wolna. W r 1865 wzdłuż ulicy św. Anny założono fundamenta i wzniesiono ścianę od sali Jagielońskiej,zaś w r 1866 gromadzono materjały do dalszej roboty.Tymczasem o pomieszczenie lepsze dubletów szła korespondencja i skończyło się na propozycji dnia 26.czerwca,aby sprawić szafy,a tym sposobem uchronić dzieła na podłodze leżące od butwielizny.

W robotach bibljotecznych dokonywano zwykłego katalogowania.Numerowano trzy szafy z historją i spisywano przybytki lecz do samego porządkowania nie przystępowano.Za powód stagnacji w robotach podanem zostało brak miejsca na rozwinięcie bibljoteki,co już sprawdzono protokołem jeszcze z dnia 7.sierpnia 1861 r.

Przybyło drogą kupna dzieł 268,tomów 679,darem dzieł 2566,tomów 3371,egzemplarzy obowiązkowych dzieł 84,tomów 100, razem przybyło dzieł 2925,tomów 4193.

Ogólny stan : druków 91.100,dzieł 114.522 tomów,prócz duplikatów. Rękopisów przybyło 4,razem było 5498 ,map i atlasów 1251,rycin 3619,zatem przybyło 32. Co do numizmatów podawał Bibljotekarz ich liczbę w r 1864 na 8207 sztuk. Po zgonie Strońskiego sprawdził A.Mułkowski stan zbioru i okazało się,że było monet 8559,zatem o 352 sztuk więcej. Przybyło w r 1866 sztuk 3,Archeologiczny zbiór wynosił 69 sztuk.

W czytelni było 4796 osób,wydano im 5687 dzieł w 6146 tomach,- Poza Bibljotekę wzięło osób 2565,dzieł 3693 w 5826 tomach i 576 zeszytach.Zużytkowano rękopisów 42. Między badaczami byli Aleks.Przeździecki i Tad.Lubomirski. Gości 486 zwiedziło Bibljotekę.

Dochód wyniósł 2798 złr. z tego wydano 2699,pozostało niewydanych złr 99. Na zakupno książek wyszło złr.2275,na oprawę złr.380.

Rok 1867

Bibljotekarz Dr.Mułkowski z powodu ciężkiej choroby otrzymał urlop i w dniu 12.czerwca zdał zarząd Bibljoteki prof. Karolowi Mecherzyńskiemu. Niebawem zmarł dnia 27.lipca,wskutek czego tymczasowo objął Bibljotekę Mecherzyński,upoważniony do tego przez Ministerstwo dnia 12.listopada.

Ministerstwo rozporządziło 17.kwietnia,aby nie obsadzać posady kustosza,lecz utworzyć dwie posady prowizorycznych amanuentów. Jedną otrzymał Dr.Tad.Wojciechowski z płacą 400 złr.drugą Adam Piwowarski z płacą 300 złr. Nadto wyznaczono remunerację dla skryptora Straszyńskiego w kwocie 180 złr. dla amanuenta Dr.Matejki w kwocie 120 złr.Obadwaj nowo przyjęci rozpoczęli urzędowanie w dniu 1.czerwca.

Bibljoteki stan w końcu roku był : dzieł 92,199,tomów 115,949. Kupiono dzieł 210,tomów 480,egzemplarzy obowiązkowych 198,a tomów 236,dary prywatne dzieł 682,tomów 686,dary rządowe dzieł 9. Dubletów było 15,170,Rękopisów było 5500 / dwa przybyły / , map 1256, / przybyłó 4 /,rycin 3889 / przybyło 70/,monet 8571. Archeologiczny zbiór 69 sztuk,zmniejszył się o odstąpienie Magistratowi kałamarz,pierścien,pieczęcie i krucyfiks.

Budowa Bibljoteki od strony ulicy św.Anny postępowała pod kierunkiem Fel.Księżarskiego,inżyniera asystenta i nadzorem radcy Bergmanna o tyle,iż przez lato zewnętrzne ściany stanęły,a wewnętrzne do piętra doprowadzone,zaś dach cynkiem pokryty został.

W porządkowaniu Bibljoteki zaczęto numerować oddział medycyny. Co do nowo przybyłych dzieł praktykowano od r 1859

przyjęty zwyczaj,iż większe dary zbiorów jak np.Brodowicza w osobnem były zachowaniu. Z każdego roku przybyłe dzieła trzymano osobno,a to oddzielając kupne nabytki od obowiązkowych. Czyniono to z przezorności,aby w razie rewizji Bibljoteki ułatwić wyszukiwanie dzieł według rocznych inwentarzy w oddziałach rocznych. Było to złudzeniem,wiodącem do zamieszania,tem więcej,że i katalogi przybytków z każdego czasu chowano osobno.

Dublikaty doczekały się dwunastu szaf nowych ; te przeniesiono do mieszkania zajmowanego przez pedela na dole. Zaraz ustawiono w nie dzieła z pomocą dobranych czterech posługaczy,a to z końcem miesiąca września.

Zachodziła potrzeba rozszerzenia czytelni w wybudować się mającej sali,co uznał architekt radca Bergmann i obmyślił plan jej urządzenia, o ile na to ministerstwo zezwoli. W tym celu zebrała się uniwersytecka komisja dnia 3.sierpnia.

W ciągu roku w czytelni wypożyczono do czytania dzieł 3935,tomów 4460. Poza Bibljotekę wydano dzieł 4105,tomów 6023,zeszytów 998. Rękopisów przeglądano 215,głównie Aleks. Przeździecki.

Rok 1868

Dnia 24.sierpnia mianowany został Bibljotekarzem K. Estreicher,objął Bibljotekę dnia 25.listopada,a dnia 3.grudnia ukończono protokół odbioru. Budowa gmachu postępowała zwolna. Wewnętrzne ściany jeszcze nie wyrosły,a na rok następny zamierzano odłożyć układanie posadzek.

Wzrost zbiorów wskazuje,iż przybyło dzieł 2032,z tych kupnem 946,darami 76,egzemplarzy obowiązkowych 224,darem 786, tomów było 2341. Ogół zbiorów : dzieł 94,231,tomów 118,290, nadto dublety w domniemanej ilości 15,170 dzieł Wzrost zaku-

pnem był tego roku stąd znaczniejszy,że w końcu grudnia nabył Bibljotekarz prywatnie za 99 złr.dzieł z polskiej literatury 569,w 627 tomach,a za 20 złr rękopisów 26 w 36 tomach. Ostatnie odnosiły się do miscellaneów polskiej historji i literatury. Zbiór rękopisów wynosił dzieł 5527 ; śród tych okazało się przy oddawczej rewizji brak 15 sztuk, z pomiędzy których atoli później odnaleziono sześć,które mylnie odłożone były do dubletów. Zbiór map powiększył się o trzy numera,razem było 1258. Do rycin przybyło 73 sztuk, całość wyniosła 3963. Zbiór ten sprawdzony być nie mógł z powodu,że nie miał katalogu. Bibljotekarz zarządził wydrukowanie katalogu kartkowego i rozpoczął rozdzielanie rycin według nazwisk przedniejszych rytowników,a podrzędniejsze według przedmiotów. Zbiór numizmatyczny wynosił 8697 sztuk.

Zbiór ten porządkował ostatni J.Muczkowski.Od jego śmierci nie był tknięty. Po zgonie Fr.Strońskiego opieczętowano go w r 1865,otwarto w r 1866,obliczono na sztuki i znów opieczętowano i tak i obecnie go pozostawiono.

Zbiór archeologiczny ogarniał 63 przedmiotów.

W czytelni wypożyczono 4126 dzieł,4567 tomów. Po za Bibljotekę wydano dzieł 4257 tomów 6185,zeszytów 1043.

Nowomianowany Bibljotekarz miał trudne zadanie do spełnienia. Objął Bibljotekę z dobrą wiarą,że w niej znajduje się to wszystko,co katalogiem objęto.Nie było od kogo ją odbierać, ani materjału do przeprowadzenia kontroli. Gdy bowiem po śmierci Strońskiego objął dyrekcję prof.Ad.Mułkowski,chorujący na piersi od lat najmłodszych,choróba ta rozwinęła się w ostatnich latach tak groźnie,że temu sumiennemu pracownikowi nie dozwoliła ruszać się z miejsca i krzątać około zbiorów. Cały ciężar zarządu polegał na skryptorze,człowieku nie naukowym,nieporadnym,lękającym się własnego cienia,nie energicz-

nym i nie mającym zamiłowania do przedmiotu,o którym zgoła nie miał pojęcia.

Po zgodnie Muźkowskiego nie można było polegać na niedołężnym skryptorze,dlatego oddano prowizorycznie nadzór prof.Mecherzyńskiemu. Ten mając inne zajęcia i obowiązki zjawiał się tylko w godzinach południowych celem załatwienia korespondencji wymagających jego podpisu. Wobec niezaradności kustosza sami profesorowie radzili sobie w sprawach biblioteoznych,wydawali dyspozycje,zabierali dzieła dowolnie bez odpowiedniej kontroli,wpisując je własnoręcznie na osobnych arkuszach,w czem przodowali prof.Walewski i Wachholz,których skryptor lękał się niewymownie i dozwalał im robić,co im się żywnie podobało. Wyrodził się stąd zamęt nie mały. Powstały na półkach luki nie dające się usprawiedliwić, a w kontroli zapisów wypożyczeń nie było żadnego zgoła systemu.

Ponieważ kartki katalogowe pisane były bardzo niedbale nie można było sprawdzić tożsamości dzieł kosztowniejszych. To mianowicie tyczy się starych druków polskich,których wartość rozmaicie oznaczaną bywa według stanu egzemplarzy. Ubóstwo oddziału polskiego było rażące,kroniki i biblje zdefektowane,najpotrzebniejszych nie dostawało ; dzieł historji polskiej i poezji niesłychanie ubogi. Czasopisma polskie ledwie jedną szafę ogarniały. Sława bogactwa Biblioteki Jagiellońskiej co do druków była nie zasłużoną.

Rozpocząwszy Bibljotekarz czynność w grudniu 1868 r. zajął się najpierw sprawdzeniem stanu rękopisów według numerów bieżących. Potem sprawdzał druki sposobem wyrywkowym,według głównego katalogu od litery A do G.doprowadziwszy sprawdzanie. Nie szło to jednak należycie,bo pozostawała ogromna ilość dzieł całkiem nie numerowana. Już od czasu objęcia Bi-

bljoteki przez Strońskiego znaczna część dzieł nie była ujęta w system. Były to coroczne nabytki. Z każdego roku składano je w osobnych półkach,a w braku tych stosami na stołach. Skryptor wyjaśnił,że czyniono to dla tego,iż liczono się z coroczną rewizją Bibljoteki ze strony władzy przełożonej.Chciano mieć zatem całoroczne plony w jednem miejscu,aby je komisji kontrolującej zaprodukować.Nabytki więc czekały lata na kontrolę postawione dwoma rzędami na półkach,a gdy zaszła potrzeba dostarczenia którego dzieła, musiano w inwentarzu dochodzić,którego roku było dostarczone i według tego w odpowiedniej szafie szukać,biorąc do ręki książkę za książką z całego roku. Zwracane dzieła odnosił służący jeden i drugi,nie mający żadnego wykształcenia zaledwie umiejący czytać po polsku i zaledwie mogący się podpisać. Postępowanie takie musiało po latach kilku wywołać chaos,z którego wyjście możebne tylko takie,że trzeba było owe kilkanaście tysięcy druków naraz systematycznie czym prędzej w jaki taki system uporządkować. Mianowicie całe ostatnie lat cztery przedstawiały ogrom książek leżących na stołach pokotem.-

W bieżącym roku wydzielił Bibljotekarz filozofję i pedagogję i te alfabetycznie ułożył. Matematyczne dzieła powierzył diurniście, A Piwowarskiemu,który będąc z zawodu inżynierem miał zamiłowanie do nauk matematycznych.

W całej Bibljotece zaledwie mała cząstka zbiorów miała sygnatury. Sygnowano dzieła potrzebne do nauki uniwersyteckiej i podręcznego użytku. Reszta była nietknięta,a dawne sygnatury z końca XVIII wieku i początku XIX były nie do użycia, bo sygnatury odnosiły się do oznaczenia szaf i półek,w których dzieła stały,gdy tymczasem te szafy już dawno się rozsypały,a

same dzieła leżały na podłodze w ogromnych kupach,pokryte warstwami nietkniętego kurzu.

Gdy więc zdarzyło się,że kto potrzebował dzieła starego mniej używanego,ówczas wyszukiwano w katalogu dawną sygnaturę dzieła i wskazywano jego format. Polecano posługaczowi aby dzieła tego wyszukiwał w nagromadzonych stosach. Posługacz ówczas miał obowiązek zająć się tem po godzinach urzędowych. Okazywali obadwaj starcy dowód niezwyczajnej wytrwałości i sprytu. Brali z owych stosów książkę za książką,sprawdzali,aż napotkali odpowiednią sygnaturę. Szukanie takie wymagało czasem dwa tygodnie i dłużej mozołu,a często bywało bez rezultatu. Zaradzenie tej nieprawidłowości nie mogło w pierwszym miesiącu urzędowania nowego Bibljotekarza nastąpić.

Za najpilniejsze uznał :

1/ wydrukowanie kartek katalogowych odmiennych,na których wskazano,jak powinno być dzieło każde opisane co do stanu swego,liczby stron,ilości kart i rycin i ceny kupna. Tym sposobem zapobieżono na przyszłość zastępowaniu egzemplarzy lepszych gorszymi .

2/ Z powodu ogromnych braków w oddziale polskim zaczęto go systematycznie uzupełniać,o ile na to nader szczupłe uposażenie dozwalało. Dostarczycielem był antykwarz Selig Igel ze Lwowa,z którym zaczęto wymieniać dublety na inne druki polskie.

3/ Praktykowano,że przybyłe dzieła spisywano na kartkowy katalog. Te kartki chowano w szufladach,aż w koncu roku sporządzano spis przybytków. Cały zatem rok,a czasem i po lat kilka kartki katalogowe nie były wcielano do katalogu zasadniczego,a zarazem nie było w ciągu roku uwidocznionem,co przybyło do Bibljoteki.Tej niestosowności zaradzając,Bibljotekarz

kazał wydrukować formularz inwentarza,do którego od razu wpisywać zaczęto dzieła przybyłe i co równie ważne,na każdem dziele na okładce zapisywano numer materji i datę inwenmtarza,tym sposobem osiągnięto ścisłą kontrolę,że w Bibljotece jest istotnie toż samo dzieło,które zostało nabyte, a zarazem na każdem dziele zostaje ślad kiedy było nabyte i pod którym numerem inwentarza jest zapisane. Inwentarz ten zaprowadzono od 1.stycznia 1869 r.

4/ Skryptor Straszyński miał sobie oddaną podwójną kontrolę wypożyczonych dzieł.Zaciągano je pod nazwiskami osób pożyczających i tytułami dzieł.Że zaś skryptor odznaczający się nieporadnością na nic nie miał czasu,zbywał tę robotę piąte przez dziesiąte i nigdy nie wiedział,co było wzięte a co oddane.Bibljotekarz rozpatrzył tę czynność i przekonał się że stosując się do ustawy bibljotecznej potrzeba pisaniny niepotrzebnej za wiele,zwłaszcza wobec szczupłości personalu służbowego. Była na to jedna rada,- oto nie oglądając się na ustawę bibljoteczną wymyśleć coś praktyczniejszego,to jest całą pisaninę przenieść z urzędnika Bibljoteki na osobę pożyczającą dzieło. Wydrukować zatem kazał Bibljotekarz kartki rewersowe z kuponami. Rewers i kupon podpisywać miał wypożyczający i wpisywać tytuł wziętego dzieła. Rewers szedł w zachowanie do ~~skrzynkiz~~ skrzynki zamykanej i składał się w porządku alfabetu tytułów,zaś kupony szły do drugiego pudła w porządku abecadłowym osób pożyczających. Tym sposobem osiągnęło się uwidocznienie dzieł pożyczonych i ile która osoba dzieł tych ma u siebie. Ten nowy rodzaj dwojakiej kontroli okazał się nierównie praktyczniejszym,aniżeli dotychczasowe wciąganie nazwisk do księgi,którego częstokroć urzędnik zaniedbywał uskuteczniać dla braku czasu,a i to co wciągnięte było, nie dawało dostatecznej ewidencji.

5/ Wysokie sale Bibljoteki mają szafy niedogodne,bo niepraktyczne. Dostawanie dzieł uskutecznia się z pomocą drabin. Drabiny te zahaczały się o haki żelazne,a spoczywały na woskowanej posadzce. Zdarzało się często,że nieuważne zahaczenie powodowałoześliźnięcie się osoby będącej na drabinie,a upadek wraz z drabiną powodował stłuczenie mniej więcej bolesne. W miesiącu sierpniu t.r. posługacz Wawrz. Rusek spadł w ten sposób z drabiną,rozchorował się ciężko, wiele miesięcy przeleżał i ostatecznie nigdy nie wyzdrowiał całkowicie. Aby tym wypadkom na przyszłość zapobiedz,Bibljotekarz umyślił skasować te drabinki,a w miejsce ich zaprowadził podwójne drabiny na kółkach z galeryjką i z poręczami. Z upływem lat galeryjkowe drabiny rozstawiono we wszystkich salach.

Rok 1869

Zmiany w obsadzie o tyle postąpiły,że na przedstawienie Bibljotekarza niminacją z 21.października został J.Strassyński tytularnym kustoszem,Franc.Matejko kustoszem rzeczywistym,a awansowanie Wojciechowskiego i Piwowarskiego na rok 1870 przyrzeczone.

W budowie gmachu tyle postąpiono,że zasklepiono pięć nowo-wykończonych sal.

Przybyło dzieł 2738,tomów 3246. Razem wyniósł zbiór 112,139 dzieł,136,706 tomów. Najcenniejsze nabytki były 206 dzieł z pięknego zbioru polskich dzieł prawniczych i historycznych J.Banzemera. Drogą zamiany otrzymano za 210 duplikatów w cenie 1530 złr.dzieł 580, rycin 153,rękopis 1,medalów 1.- Przeprowadzona listowna korespondencja ściągła dla Bibljoteki dary od Kaz.Wilda księgarza,J. Sikorskiego redaktora, od Towarzystwa kredytowego w Warszawie,Jana Nep.Deaskiewicza z Łańcuta / dzieł 100 / , wdowy po Drze Mac.Jakubowskim

/ dzieł i broszur 500 / , od Leona Rogalskiego z Warszawy . Ostatni podarował 266 nut,będący pierwszym zawiązkiem zbioru muzykaliów. Nader cenny był dar prałata J.Spitala : Acta Sanctorum Bollandystów wartości 1620 franków. Rękopisów przybyło 30,razem 5557. Map przybyło 52,atlasów 7,razem całość wyniosła 130. Ogólny zbiór rycin doszedł do 4131 numerów.Numizmatów przybyło 8,razem było 8757 sztuk.

Wypożyczono dzieł 5000, z tych pozostało jeszcze w obiegu 2000. W czytelni wypożyczono dzieł 5544. Bibljotekę zwiedziło 1500 osób, z tych zapisało się do księgi osób 1109.

Bibljotekarz zajął się ułożeniem na raz całej Bibljoteki.Trudność zachodziła w pomocy służby,bo jeden służący pełnił obowiązki w czytelni,drugi chorował 9 miesięcy,zatem posługi nie dostawało. Pierwszem zadaniem było zjednoczenie licznych rozsypanych od lat wielu częściowych zbiorów,następnie oddzielenie według materji,a w materjach ułożenie całego zapasu ściśle abecadłowo według autorów i tytułów rzeczownikowych z zachowaniem odrębności formatów. W tym celu cała Bibljoteka musiała być z miejsca ruszoną,a dotychczasowa dawna numeracja szaf,półek i rzędów zniweczoną.

Stworzono też inwentarz wszelkich wpływów rocznych do Bibljoteki z obowiązkiem notowania na każdym nabytku numer, dział i rok inwentarza.

Rycinami zajął się z uprzejmej życzliwości dla Bibljotekarza amator znawca Wład.Bartynowski,mając sobie przydzielonych do pomocy dwóch uczniów introligatorskich.Ułożywszy je systematycznie na kartonach sprowadzonych z Berlina,rozpoczął ich katalogowanie.

Druki polskie z XVI wieku podał kontroli i sprawdził je z katalogiem także ochotnik uczony Dr.Jan Szlachtowski.

Kilkanaście tysięcy dyssertacyj,mianowicie filologicz-

nych,powiązane pakami leżały bez użytku. Pracę uporządkowania podjął ochotnie Lud.Kossowicz,naucz.gimnz.a pomocą dwóch uczniów gimnazjalnych i pod okiem Bibljotekarza,a to w godzinach pozabiórowych popołudniu. Ułożenie kilkunastu tysięcy dyssertacyj zajęło pełne 2 miesiące czasu. Najcięższą była praca z foliami klassyków i ogromem teologji,które pyłem pokryte leżały stosami w sali Jagiellońskiej. Z dzieżu tego głównie korzystali OO. Jezuici,a szukanie jednego dzieła wymagało czasem kilkotygodniowego przerzucania stosów. Uproszony O.Józef Sperl wraz z pięciu alumnami pracowali z współudziałem Bibljotekarza przez 3 miesiące od 8 rano do zmierzchu. Wydzielili wszystko co nie było teologją,tę zaś ułożyli według głosek alfabetu nie wdając się w układ ściślejszy. Tym sposobem najtrudniejsze zadanie zostało rozwiązanem bez żadnego pieniężnego nakładu,dobrą wolą ludzi życzliwych instytucji.

Bibljotekarz zdał sprawę dnia 26 kwietnia,obszerną trzynastoarkuszową relację o potrzebach biljoteki i o reformach jakie w niej zaprowadza. Zwrócił uwagę na Bibljotekę jako gmach i jako skład ,to jest dogodność w budowie,kancelarje, czytelnie,szafy , - na dotychczasowe prace i system układu, na personale,na uposażenie. W sprawozdaniu tem wyraził szczegółowo niedogodności z 20 letniego budowania i ze szczupłości pomieszczenia.

Raport ten powtarzam co do pierwszy pozycji .
Ze względu,że cała Bibljoteka musi być z gruntu przeistoczoną w swoim układzie i porządku okazała się konieczność wzmocnienia grona bibljotecznego. Zaproponował zatem Bibljotekarz nominowanie stałego kustosza,mianowicie zdolnego do zawiadywania oddziałem polskim i rękopismami.Takim kustoszem wypadałoby mianować Franc.Matejkę,zaś Strzeszyńskiemu dać tytuł i

charakter kustosza.Również wypadałoby systemizować drugie miejsce amanuenta.

Uposażenie Bibljoteki 2400 złr.okazało się tak niedostateczne,potrzeby zaopatrzenia oddziału polskiej bibljoteki tak naglące,wydatek na czasopisma i strata pieniężna na agio od r.1863 do 1868 nie wykazywana a do 6000 złr.dochodząca tak dotkliwa,że zachodziła potrzeba wyrównania tego dotacją nadzwyczajną.

Ministerstwo reskryptem z dnia 10.listopada bardzo życzliwie zgodziło się na propozycje Bibljotekarza z 26.kwietnia.Załatwienie wniosków odłożyło do przyszłej organizacji Bibljoteki.Zarazem Minister polecił zakomunikować Bibljotekarzowi wyraz najzupełniejszego uznania za oględność i gruntowną znajomość stanu Bibljoteki,jako też za gorliwość z jaką przystępuje do wykonywania poruczonych mu zadań. / reskr. Namiestnictwa z 4.grudnia L.7117/ pr. /.-

Dnia 10.listopada zaproponował Rektor Uniwersytetu,aby dolne izby Bibljoteki,w których były dublety,odstąpić tymczasowo na gabinet archeologiczny pod zarządem prof.J.Łepkowskiego,na co się zgodził Bibljotekarz.

Co do prośby Bibljotekarza o podwyższenie uposażenia, odniosła ona skutek i reskryptem z dnia 21.lipca dotacja podniesioną została do złr 4,000.

Rok 1870.

Personale tego roku było znacznie silniejsze dzięki skutecznym zabiegom. Składało się z sześciu pracowników. W dniu 12. lutego Tad.Wojciechowski został prowizorycznym amanuentem z płacą 400 złr.a drugim Ign.Żegota Pauli dnia 23.października.

Gmachu budowa szła nieco raźniej.Na dole wykończono pięć małych izb i zaopatrywano je w szafy,lecz nie dokończono robót. Na pierwszem piętrze rozszerzono czytelnię przez połą -

czenie dwóch izb arkadą wykrojoną. Nadto wykończono pięć sal na pierwszem piętrze. Nie dostawało jednak roboty stolarskiej.

Dochód roczny i rozchód wyniósł złr.5769. Zakupiono dzieł za 4965 złr.na oprawę wydano złr.613. Zakupiono dzieł 3091,tomów 3256,drogą zamiany dzieł 95,darowizną dzieł 1172 ogólny zasób bibljoteczny wyniósł dzieł 115,220,tomów 139962. Z zakupna najważniejszem było czasopismo :" Journal f.Mathematik " tomów 36 za złr 336.

Atlasów przybyło 15,map 9,razem zbiór 1334 sztuk ; do rękopisów przybyło 18 w 34 woluminach,całość 5575 numerów. Zbiór rycin wzrósł zakupnem na licytacjach po Winc.Kirchmayerze i Ksaw.Masłowskim,przyczem za bezcen kupiono kilkadziesiąt dzieł do sztuk pięknych się odnoszących.Rycin było razem 4254. Zbiór muzykaliów pomnożył się o 67 sztuk,razem wynosił 337 numerów. Co do zbioru archeologicznego Ministerstwo upoważniło dnia 24.marca Bibljotekarza,aby cały zbiór odstąpił Museum archeologicznemu.Numizmatów przybyło 15,zatem razem było 8772.

Książek wypożyczonych poza Bibljotekę było 6600,w czytelni zapisało się do księgi 6284.Czytelnia była zamkniętą przez października i listopad z powodu jej przebudowy.Ogólny ruch książek roczny był obliczony na 19.000 dzieł Gości zwiedzających zapisało się 936,oprócz tego było wiele osób nie zapisanych. Przez sam miesiąc czerwiec zwiedziło Bibljotekę 600 osób.-

Prace bibljoteczne znacznie ułatwili dobrowolni pracownicy jakoto Mar.Baraniecki matematyk,Dr.Kaź.Grabowski,Dr.B. Lutostański,Ant.Zaleski,malarz artysta,Wład.Bartynowski i Jan Szlachtowski. Z tą pomocą można było uporządkować w znacznej części medycynę,oddział sztuk pięknych i matematykę.

Nowo przybyły Ż.Pauli objął zastępczo czynności w czytelni w miejsce Franc.Matejki,który ciężką złożony chorobą w miesiącu październiku popadł w grudniu w nieuleczalną chorobę.

Przedstawiono władzy wniosek o polepszenie doli służby bibljotecznej.Gdy bowiem służący w Salzburgu,Gracu i Lwowie pobierali roczną płacę 315 złr.wynagrodzenie sługi w Krakowie wynosiło 208 złr. z dodatkiem 50 złr nadzwyczajnym,gdy w innych bibljotekach dopłata dochodziła 60 złr.a ubiór 26 i 82 złr.zwłaszcza ,że Bibljoteka Jagiellońska jest większą od innych do porównania wziętych i liczniej przez gości zwiedzaną.-

Z powodu proponowanej nowej organizacji bibljoteki,wyraziło się Ministerstwo dnia 23.grudnia r.z.,a co komunikowanem było dnia 31.stycznia r.b./ Namiestnictwa L.59,650 / do wiadomości,iż nie zgadza się na łączenie porządku alfabetycznego z numerowaniem,gdyż musianoby układać bez uwzględnienia formatu. Ostatni zarzut wynikł z prostej pomyłki,bo propozycja Bibljotekarza wyróżniała ściśle oddzielenie formatów. Wyró,nienie to jednak nie było widać jasno sformulowane,skoro Ministerstwo wypowiedziało wątpliwość swoją. Należy ono jednak do tak elementarnych warunków wszelkie układu bibljotecznego,że o tem nawet nie należało wspominać,bo żadna Bibljoteka bez podziału na formaty istnieć nie może. Co do zarzutu,zatem przeciw układowi abecadłowemu ze względu na formata wyjaśnił Bibljotekarz w raporcie rocznym 20.lutego 1871, iż zaszło nieporozumienie,wykazując zarazem,iż od raz obmyślonego systemu odstąpić nie można, - i numeracja pojedyncza zamiast potrójnej jest ściśle przeprowadzaną. Praktyczność porządku abecadłowego okazała się później,gdy Bibljoteka systematycznie ułożoną i spisaną została. Tak więc cała Bibljoteka aż do chwili objęcia jej przez nowego Bibljotekarza stoi

w układzie abecadłowym.

Reskrypt Namiestnictwa brzmiał dalej : Z urządzeniem bibljoteki według projektowanego systemu działów / grup / zgadza się J.E.P.Minister , jednak pod warunkiem,aby dzieła należące do jednego i tegoż samego działu numerowano w porządku bieżącym,a układano podług formatów.

Co do lokalnego katalogu oświadczył J.E.P.Minister,że nie ma nic przeciw temu,aby na teraz zaprzestano takowy prowadzić,zauważył jednak oraz,że ze względu na konieczność utrzymania ewidencji w bibljotece,należy jak najpilniej przestrzegać,aby pojedyncze dzieła sygnowano tak na wewnętrznej stronie kompaturki,jakoteż w górnej rubryce głównych kartek do katalogów / Grundzettel /. W ten sposób będzie można wyjmując na krótki czas te kartki,układając je w oddziały i przepisując,ułożyć z łatwością w swoim czasie repertorjum

Dalsze projekta aprobował P.Minister i upoważnił Bibljotekarza,oraz iż w dotyczących wypadkach może odstąpić od postanowień prowizorycznych przepisów bibljotecznych.

Ostrożność Ministerstwa miała rację,ale tym razembyła zbyteczną,bo Bibljotekarz sam przez się te warunki obmyślił, co większa stworzył nie istniejący dotąd drugi katalog przedmiotowy,a jeszcze zapewnił istnienie dzieła,że na każdem kazał zapisywać datę nabycia go i numer inwentarza,pod którym dzieło zapisano.

Rok 1871

Grono bibljoteczne o tyle uległo zmianie,że wskutek umysłowej choroby Fr.Matejki przyjęty został zastępczo Dr. Jan Szlachtowski od 1.maja do października. Uzdrowiony Matejko wrócił,lecz w końcu listopada zapadł ponownie nieuleczalnie.

Odbudowane cztery sale nie mogły być użyte z powodu nieukończenia budowy szaf.Nadto nie przyszło do skutku propo-

nowane oszafowanie sześciu sal parterowych na pomieszczenie dubletów i teologii. Z wiosną odstąpiono na dole lokal z trzech izb prof.Łepkowskiemu na pomieszczenie Muzeum archeologicznego.

Dochód wynosił 4039 złr.i tyleż rozchód. Na kupno dzieł wydano 3461 złr.na introligatora 481 złr.

Przybyło dzieł 6032,tomów 11,406. Zakupiono dzieł 1156, tomów 1760,zamieniono za dublety 23,otrzymano darem dzieł 4851,tomów 9623. Cały zbiór wyniósł dzieł 121,262,tomów 151,368 i dubletów 16,000. Kompletowano pomyślnie oddział polski.Nabytemi zostały wielkie rzadkości : dwa herbarze Spiczyńskiego,Crescentius 1549,Gorczyna Tabulatura 1647,Bielskiego kronika i inne.

Władysław Dąbski podarował dnia 10.maja 2628 dzieł,tomów 7048, zbiór znamienity co do druków ilustrowanych z XVIII wieku,odnoszący się do sztuk pięknych,podróży i nauk przyrodniczych. Dr.Mich.Zieleniewski podarował dzieł 80. Map i atlasów przybyło 31,razem było 1375. Rękopisów otrzymano 28, łącznie więc było 5605 numerów. Zbiór rycin pomnożył się o 74 sztuk,wynosił razem 4328. Do numizmatyki przybyło 129 sztuk,całość 8903 wyniosła. Zbiór ten pozostawał ciągle opieczętowany.

Bibljotekę zwiedziło do 1000 osób. W czytelni korzystało z niej osób 3400. Poza Bibljotekę wydano 6500 dzieł.

Prace bibljotecznych urzędników niepomiernie wsparli ochotnicy święcący czas dla pożytku narodowej instytucji. Dr.Ad.Asnyk katalogował klasyków w literaturze polskiej,kand. filozf.Ludwik Delaveaux wojskowość i matematykę polską,Dr. Kaz.Grabowski medycynę polską,Wład.Bartynowski i Ant.Załęski

krótki czas w lecie opracowywali sztuki piękne,przerwać musieli

robotę, z powodu zajęcia sali przez stolarzy na robotę szaf. Kand.filozof. Dulemba w lipcu i sierpniu układał prawo polskie, Jerzy hr.Szembek nauki przyrodnicze polskie,Dr.fil. prof.Teof.Ziembe filozofję i estetykę polską. Dr.fil.Skrochowski filozofję w obcych językach,a po jego wyjeździe do Rzymu Dr.fil.Maurycy Straszewski. Pan Świerczewski katalogował parę tygodni nowe przybytki, - wyjazd do Lwowa przerwał tę pracę. Dr.C.P. Szczeniecki spisywał prawo polskie. Ta nadzwyczajna pomoc w godzinach nawet pozaurzędowych sprawiła, że porządkowanie Bibljoteki mogło dźwignąć się niezmiernie szybko.

W roku bieżącym ponowiono prośbę o podniesienie płac służby bibljotecznej. Dozwolono Bibljotekarzowi,aby na miesiące zimowe od 1.listopada do 1.kwietnia przybrał posługacza / palacza / z płacą miesięczną 10 złr.

Reskryptem z 14.grudnia zawiadomiono Bibljotekę,iż podwyższono płace urzędników od roku następnego,Bibljotekarzowi do 1800 złr.kustoszowi do 1400,skryptorowi do 1300,zaś amanuentowi Dr.Wojciechowskiemu do 600 złr.

Dnia 23.grudnia przedstawiono amanuenta Ad.Piwowarskiego o podniesienie mu płacy amanuenta z 400 złr.na 600 złr.

Na żądanie centralnej komisji statystycznej wypracowano wykaz bibljotek prywatnych,kościelnych i publicznych znajdujących się w Galicji i ich zasobność.

Rok 1872

Grono bibljoteczne po ubytku Fr.Matejki uzupełnione wzmocniło się prowizorycznym amanuentem Drem.Fr.Bylickim od dnia 1.stycznia.

W górnych salach Bibljoteki dokończono urządzenie szaf. Pozostało jeszcze życzenie sprawienia szaf na środku sal,celem pomieszczenia rękopismów,które dotąd nie były pod zamknięciem.

Dochód bibljoteczny i rozchód wynosił 4215 złr, z tego poszło na kupno dzieł złr.3429,na oprawę 329,na sprowadzenie bibljoteki pod Bromirskim 315 złr.

Zakupiono dzieł 516,tomów 919,zamieniono za dublety dzieł 16,Darem pozyskano dzieł 6419,tomów 12,013. Razem stan Bibljoteki : dzieł 128,423,tomów 164,583.Otrzymano darem bibljotekę po Bromirskim z daru Wład.Leona Bromirskiego dzieł 3973,tomów 8848, - od księgarza Wład.Jaworskiego dzieł 550,tomów 1000,od Dra.Med.Woźniakowskiego dzieł 222, tomów 259,od wdowy po Drze Plecerze dzieł 544,tomów 752.

Bromirskiego bibljoteka odznaczała się mnogością dzieł nowogreckich i edycjami klasyków greckich i łacińskich. Prof. Dr.Zatorski podarował dzieło niesłychanej rzadkości Missale Cracoviense 1484. Map przybyło 10,atlasów 9,razem zbiór wyniósł 1394 sztuk. Rękopisów otrzymano 11,razem 5614,a woluminów 2758. Zbiór rycin wynoszący 4328 sztuk,powiększony przybytkiem 7 sztuk wzbogacony został darem Wład.Dąbskiego, wytłoczonej szafy wraz z 697 sztychami z wieku XVIII. Razem 5025 sztuk.

Pergaminowe dyplomy będące dotąd rozprószone,zostały ujęte w jedną całość. Ilość ich wynosi 127 sztuk.

W czytelni użytkowano z 6244 dzieł,poza Bibljotekę wydano 5500,pozostało w obiegu 2500 dzieł.Gimnazjum rozesłano dzieł 216. Gości zwiedzających było 1494.

W pracach bibljotecznych nie mało użytecznemi były siły ochotnicze ,uproszone do współpracy przez Bibljotekarza. Mianowicie : Wład.Bartynowski i Ant.Zaleski / ryciny /, Dr. Br.Czerny / historja Austrji i Niemiec / ,Docent Dr.Straszewski / filozofja /, Urzędnik Prokuratorji Dr.M.Bobrzyński prawo / , Józef Szujski / historja polska / , Dr.Leon

Kulczyński / filozofja i klasycy łacińscy /.Prof.Dr.Winc. Zakrzewski / historja starożytna /.Bron.Kruczkiewicz,kand.filoz. / klasycy greccy /. Nadto adjunkt sądowy Franc. Bartynowski układał nowo uformowany zbiór kart pogrzebowych i one spisywał.

Dnia 17.kwietnia Ludwika z Lindów Górecka przesłała Bibljotece dębową szkatułę,w której są zachowane rękopisma i listy Lindego.

Dnia 20-maja zgłosił się Burmistrz m.Wieliczki z ofiarą dyplomatów tego miasta od r 1290 do 1765 do przechowania z zastrzeżeniem prawa własności.

Rok 1873

Cały ten rok roboty około przebudowy gmachu były zawieszone. Dochód i rozchód wynosił 4831 złr. Z tego zakupiono dzieł za 4311 złr.,oprawiono za 344 złr. Przybyło dzieł 2776,tomów 3737, z tych kupnem 973,tomów 1249. Razem było dzieł 131,294, tomów 168,536 i dubletów 17,000. Darował kanonik Wyszyński dzieło Falimirza z r 1537,Ant.Zaleski rękopis ojca swego w 7 tomach do historji 18 wieku,Adrjan Baraniecki 700 dzieł i broszur balneologicznych . Map przybyło 16,razem 1410. Rękopisów tomów 42 , razem 5614.

Archeologiczny zbiór odstąpiono 13.października do Museum. Rycin przybyło 179,Zbiór numizmatyczny wyniósł 8906.

Wypożyczono z Bibljoteki 7000 dzieł, z tych pozostało w obiegu 2500. Gimnazjum przesłano 164. W czytelni było 3700 dzieł,w profesorskiej 1000.Gości zwiedzających było 1800.

I tego roku Bibljoteka doznawała życzliwości uproszonych ochotników do pracy.Mianowicie katalogowali prof.Soświński / literaturę niemiecką /, prof.liter.franc.Erard Ciechomski /literaturę francuską /,prof. Kruczkiewicz / klasyków z daru Bromirskiego / obywatel Ryx z Królestwa / przyrodnicze polskie,po-

wiedzi i teatr /, Docent M.Straszewski / filozofję ze zbioru Bromirskiego / ,słuchacz filozofji Winkowski / filologja /.

Dnia 15.maja rozpisano konkurs na posadę kustosza po zgonie Matejki. Zaproponowany został dnia 1.lipca Dr. Wład.Wisłocki,kustosz Bibljoteki Zakładu Ossolińskich.

Dnia 30.stycznia dokonano protokolarnie otwarcia szaf z numizmatami i oddania ich Bibljotekarzowi,bez ich przeliczania,lecz po przekonaniu się,że nie były naruszone.

W myśl reskryptu Namiestnictwa z 21.października co do urządzenia czytelni popołudniowej,Bibljotekarz dnia 10.listopada wyłożył potrzebę urządzenia prowizorycznego dzisiejszej sali,zaprowadzenia oświetlenia gazowego i powiększenia grona urzędników bibljotecznych.

Rok 1874

Personale pomnożyło się nominacją Dra.W.Wisłockiego dnia 22.marca na kustosza.

O roboty w Bibljotece ponawiano prośby. Szło o szafy w dolnych salach i o pomieszczenie rękopisów. Przedstawienia szły 26 lutego i 16.lipca 1871 r.9 maja i 31.lipca 1872, 15.maja 1873 i 20.stycznia 1874.r.

Dochód i rozchód złr 4350. Na zakupno złr.3619,na introligatora 601. Przybyło dzieł 3300,tomów 3710,mianowicie kupnem dzieł 707,tomów 1209,darem 875,dzieł - tomów 2576. Razem zbiór wynosił 136,726 dzieł,zaś tomów 172,528.

Ważniejsze dary były Marji Schindlerowej siostry po profesorze Uniwersytetu dzieł teologicznych 100,- od Jana Nep.Janowskiego z Juvisy dzieł 212,tomów 228,czasopismów 42,broszur 823. Dar.Józ.Pollera dzieł 31 i zbiór plakatów,od Adr.Baranieckiego dzieł 20. - Map było 1417, muzykaliów 343,rękopismów 3732,z tych 82 podarował Bibljotekarz , - monet 8978.

Z powodu złożenia dyplomatów Wieliczki zbiór urósł do 212 sztuk. Bibljotekarz podarował 16 dyplomatów. Bibljotekarz darował 1900 rycin, zatem urósł zbiór do 6420 sztuk.

Wypożyczono za Bibljotekę dzieł 8000. W czytelni 7100 osobom udzielono dzieł 8000 w 10,000 tomach. W czytelni profesorów było w obiegu 1000 dzieł, dla tychże sprowadzono z obcych uniwersytetów dzieł 54 w 65 tomach. Gimnazjum rozesłano dzieł 242, w 318 tomach i 126 zeszytach. Gości około 1500, z których około tysiąca oprowadzała służba, resztę urzędnicy Bibljoteki.

Pracom bibljotecznym szli ochotnicy z pomocą : Bronisław Ryks, spisywał teatr i książki dla ludu polskie, prof. Dr. M. Straszewski filozofję / do Nru 1405 /, Juljan Bereźnicki, kand. filoz., słowniki NN. 207, Dr. Leon Kulczyński gramatykę, Dr. Bronisław Kruczkiewicz nowogreckie, Józef Winkowski filologja, asystent mineralogji Dr. Stan Zaręczny geologja, asystent chemii Dr. Germański chemię do Nru. 1035, prof. Ant. Wierzejski zoologję do Nr. 122.

Obszernym raportem z dnia 11. maja umotywowano potrzebę stworzenia nowej posady amanuenta i posługacza celem możności utrzymania czytelni popołudniowej. Wyłożono przytem jakim zmianom uledz musiała cała Bibljoteka, w której ani jeden dawny numer nie utrzymał się, ani jedna książka nie została na miejscu swojem. Wszystko zostało z gruntu przeistoczonem. Uczyniono to wskutek zażądanych wniosków przez Namiestnictwo dnia 15. kwietnia.

Dr. Med. Sklarski z Petersburga, który wskutek propozycji Bibljotekarza ofiarował 10,000 złr. na stypendja, dał Bibljotece swój portret i popiersie do zachowania, dlatego, że Bibjotekarz przyjął je pod warunkiem ustanowienia stypendjum.

Bibljotekarz przedstawił podanie,aby pomimo zamianowania kustosza utrzymać przy Bibljotece amanuenta Dra. Fr.Bylickiego,przy której pozostał do końca kwietnia.

Ministerstwo odpowiada dnia 31.marca,iż kwestja uregulowania płac służby tymczasowo zostaje w zawieszeniu, lecz wogóle jest bliską rozstrzygnięcia. Tymczasowo mogą być przedstawiani do zapomóg. Tak załatwionem zostało podanie Bibljotekarza z dnia 31.listopada r 1872. Również przedstawienie o podwyższenie płacy Ad.Piwowarskiego nie zostało uwzględnione,lecz natomiast wyznaczono mu dnia 3. lipca remunerację w kwocie 400 złr.Dnia 23.października wniósł Bibljotekarz prośbę o pokrycie kosztów druku katalogu rękopisów bigljotecznych przygotowanego przez Dra.Wisłockiego,dnia 30.grudnia załatwioną została odmownie.

Rok 1875

Personale uległo o tyle zmianie,iż w miejsce zmarłego dnia 19.października Józefa Strzeszyńskiego objął tymczasowe obowiązki b.kapitan Józef Poller,jako dyetarjusz. Do końca roku pozostał czynnym Dr.Tad.Wojciechowski,który dnia 14. października otrzymał niminację na skryptora przy Bibljotece Uniwersyteckiej we Lwowie.

Roboty wewnętrzne bibljoteczne przerwane od r 1870, proponowane podaniem 26.lutego 1871 r i 15.grudnia 1875 r. nie zostały na nowo podjęte. Dochód bibljoteczny wyniósł złr 4357, z tego wydano na zakupno 3555,na oprawę 629 złr.

Nabyto dzieł 415,tomów 749,darem otrzymano 644 dzieł, 710 tomów,obowiązkowych dzieł 196,tomów 216,dyssertacyj inauguralnych 737. Dla seminarjum filologicznego dzieł 189, tomów 207,dla Seminarjum historycznego dzieł 18,tomów 39. Czasopismów 404.Razem przybytek dzieł 2199,tomów 3052,rycin 156,rękopisów 8,nut 3.

Cały zapas wynosił dzieł 138,926 ,tomów 175,580,map 1418,nut 345,rękopisów 5746,dyplomatów 213,numizmatów 8989,rycin 6576 / przybyło 156 /.

Wypożyczono dzieł przeszło 9000,w czytelni było czytelników przeszło 5000,do czytelni profesorów żądano około 2000 dzieł.Bibljotek9 zwiedziło przeszło 2500 osób. Pomoc bezpłatną nieśli Bibljotece chętni pracownicy uproszeni, jakoto : Jan Nep. Sadowski,obywatel z Poznańskiego / sztuki piękne NN 948 /,Jul.Bereźnicki / słowniki NN.660 /,prof. Ant.Wierzejski / zoologja /, asystent Zaręczny / mineralogja/, Józef Winkowski / gramatyka do Nr.1086 /, Aleks.Tarłowski z Łańcuta podarował Bibljotece 59 tomów czasopismów, ,Fr.Martynowski 104 dzieł,Józef Kownacki rękopisma.

Rozporządzeniem dnia 18.marca załatwionemizostały sprawozdania z 14.grudnia 1874 i 31.grudnia 1873,Senatu Akademickiego , co do otwarcia czytelni popołudniowej,a to w miesiącach letnich od 1.kwietnia począwszy. Z tego względu Bibljotekarz,powołując się na swój raport z dnia 10.listopada 1873,uczynił dnia 22.kwietnia obszerną relację co do trudności otwarcia wieczornej czytelni,wynikających z lokalności nie odpowiedniej czytelni,przedstawiając zarazem ilość pracy w czytelniach urzędników w Pradze,Insbrucku i Gracu. Wnioski skończyły się motywowaniem potrzeby uttemzenia jednej posady amanuenta,jako też służącego.

Z powodu zaszłej śmierci skryptora i awansu amanuenta na skryptora do Lwowa,Bibljotekarz motywując proponowane obsadzenie posady wnosił o zamianowanie skryptorem Dra. Stan. Smolkę. Do pierwszej posady było kandydatów czterech,do drugiej pięciu. Na amanuenta proponowano A.Piwowarskiego,a w razie niemożności / ze względu na sędziwe lata / Adama Bełcikowskiego .-

Rok 1876

Grono Bibljoteczne składali : Bibljotekarz Estreicher, kustosz Wisłocki, skryptor Rudolf Ottmann nominowany dnia 8.marca, amanuent Bełcikowski nimonowany 29.stycznia i prowizoryczni amanuenci Ad.Piwowarski i Ignacy Pauli.Tymczasowo pełniący w r.z. służbę Józef Poller i Adam Morawski / ten od 1.stycznia 1876 r./ ustąpili dnia 16.lutego i 11.maja od chwili objęcia obowiązków przez nowo mianowanych.

W dopełnieniu budowy gmachu postąpiono o tyle, że w czytelni rozszerzono szafy, a dziedziniec zaopatrzono w studnię. Dalsze roboty, mianowicie sprawienie szaf w dolnych salach nie rozpoczęte, dozwolono atoli na nie, by w roku następnym były wykonane.

Wydano złr.4318, z tego na kupno dzieł 3700 złr, na oprawę 432 złr. Przybyło dzieł 2880 w 5208 tomach, 183 czasopismów, 4 atlasy, 11 map, 19 rycin, 4 muzykalia, 16 rękopisów, 4 medale, 196 monet. Kupnem nabyto dzieł 320, tomów 613, dyssertacyj otrzymano 731, do Seminarjuów nabytu 92 dzieł w 143 tomach, darem dzieł 1489, tomów 3434. Najliczniejsze dary złożyli Prof.Zakrzewski Winc.dzieł 73, Redaktor Chociszewski 138 dzieł swego nakładu, X.J.Tarasiewicz z Maydanu 467 dzieł, tomów 1214 i 13 rękopisów, rodzina Wyczechowskiego z Warszawy dzieł 534, tomów 1671.

Poza Bibljotekę wypożyczono przeszło 9000 dzieł. W czytelni było około 6000 osób, a w czytelni profesorów do 2000 dzieł w obiegu. Zwiedzało Bibljotekę przeszło 2500 osób.

Ochotniczą pomoc nieśli : słuchacz filozofii Klobasa i prof.Straszewski, spisywali filozofję, słuchacz Uniwersytetu Karol Trochanowski spisywał chemię, nauczyciel Erard-Ciechomski kontynuował katalogowanie literatury francuskiej.

Ministerjum reskryptem z 3.marca zezwoliło na usystemizowanie dwóch pełnych płac amanuentów od r.1877,wskutek czego odpadały dwie posady amanuentów prowizorycznych po 400 złr.

Rok 1877

Otrzymała Bibljoteka upragnione i piękne szafy na rękopisma i na dole na pomieszczenie teologii w 5 izbach.

Wydano złr.4253, z tego na książki 3678 złr.,na oprawę 468.Przybyło:kupnem dzieł 292,tomów 645,zamianą dzieł 126, obowiązkowych 290,dyssertacyj 665,czasopismów 400,dary prywatne dzieł 799,tomów 885.Razem dzieł 2273,tomów 2872,czasopismów 400.Nadto 42 rękopisów,4 atlasy,17 map,10.muzykaliów.

Ogólny zbiór 144,079 dzieł,184.065 tomów,1454 map.3537 woluminów rękopisów / po kilka razem oprawnych /,362 nut , 213 dokumentów. Dary prywatne ofiarowali prof.Swiderski,prof. Zakrzewski,księgarz Wł.Gubrynowicz,Ign.Janicki z Warszawy, Adolf Moniuszko,Uniwersytet w Pradze i jeden rękopis darował prof.Zatorski.

Zbiór numizmatyczny obejmował 9191 sztuk,zbiór rycin 6664. Czterystu osobom wypożyczono poza Bibljotekę około 10. tysięcy dzieł Gimnazjom i za granicę przesłano do użytku dzieł 250. W czytelni było przeszło 5000 osób, - gości około 2000 zwiedziło Bibljotekę. Bezinteresownie pracę swą dla porządkowania zbiorów poświęcili Dr.M. Straszewski / filozofja/. M"uller,urzędnik urzędu probierczego / oddział czeski/,księgarz Józef Friedlein. Ostatni sprawdził cały katalog numizmatyczny ze samym zbiorem,medale wydzielił i monety nie opisane dotąd bliżej określił .

Ministerjum upoważniło reskryptem z 9.stycznia,aby Namiestnictwo na cele uposażenia Bibljoteki tymczasowo przez lat trzy kwotę złr.8000 jako roczną dotację do preliminarzy wstawiło zacząwszy od r 1878. Co do tego wyszło rozporządze-

nie Namiestnictwa dnia 18.września. Jednakowoż podwyższenie to było zawisłem od uchwały mocą ustawy.

Dnia 7.listopada przedstawił Bibljotekarz trudności w obsadzeniu stałego drugiego amanuenta,przezco musiałby być usunięty jeden z dwóch prowizorycznych,bardzo Bibljotece zasłużonych. Przedstawienie to odniosło skutek pożądany.

Rok 1878

Gmach uzyskał oświetlenie gazowe.

Dochód i rozchód Bibljoteki wyniósł 6465 złr.Z tego wydano na książki 5658 złr.,na oprawę 372 złr.Zakupiono dzieł 1335, drogą zamiany zyskano 477,obowiązkowych 308,dary prywatne 2155,czasopisma 203,dyssertacje 646. Ogółem nabytek dzieł 4997,tomów 6598,nadto 6 atlasów,4 map, 6 muzykaliów. Rękopisów z Wilna od księgarza J.Zawadzkiego / po Jocherze głównie / otrzymano 78,kupiono 2.

Razem wynosił zbiór dzieł 149.076,tomów 191.292, 1462 atlasów,3617 rękopisów / woluminów /.368 muzykalji,213 dokumentów. Nadto depozyt po nauczycielu Szym.Dutkiewiczu obejmujący rycin 974,autografów i dyplomatów 216,rękopisów 32,druków 5.

Z daru wpłynęły po J.Dietlu prezydencie,dzieł 372,czasopismów 77,tomów ,- J.Zawadzkiego z Wilna 106 dzieł,po prof. Drze.Ant.Sławikowskim dzieł lekarskich 83,od prof.Lagarde 21 dzieł,od Dra.Em.Janchena z Radłowa dzieł 83,w 154 tomach. Bankier Jan Bloch wspaniałe wydawnictwa swoje. Od Dra.Adr. Baranieckiego otrzymaną drogą zamiany dzieł 160,tąż drogą od X.Stan Załęskiego wspaniałe dzieła : Description de l'Egypte 13 tomów i Monographie de la Cathedrale de Borges.

Wypożyczono 400 osobom dzieł około 14.000 z tych w obiegu pozostało 5000. Innym bibljotekom rozesłano 25 rękopisów i 600 dzieł,zaś sprowadzono z bibljotek dla profesorów rękopisów 10,dzieł 200.

W czytelni pracowało około 7000 osób. Gości zwiedzających było około 3000. Zaszczycił Bibljotekę odwiedzinami Arcyksiążę Karol Ludwik.

Bezinteresownie podejmowali bibljoteczne prace prof. M.Straszewski / filozofja /.prof.Dr.Siedlecki / pedagogika polska /.prof.Erard-Ciechomski / literatura francuska /. uczeń uniwersytetu Fr. Winkowski / grecka literatura/. Wielki zbiór afiszów teatralnych uporządkował Franciszek Bartynowski , adjunkt sądowy .

Rok 1879

Tegoroczna dotacja podwyższoną została do 6000 złr. Z dochodu 6449 złr.wydano na książki złr.5388,na oprawę 857 złr. Kupiono dzieł 1398,otrzymano darem 1694.Ogólny nabytek dzieł 3876,tomów 5108. Rękopisów przybyło 60.

Ogół zbiorów : dzieł 152,952,tomów 196.690,map 1493 , rękopisów 3677,nut 370,dokumentów 213,rycin 6760,monet 9261.

Główne dary były od Dra.M.Zieleniewskiego dzieł 243,od obywatela Ludwika Michałowskiego dzieł 91,od księgarza Chociszewskiego nakładów 32,od prof.Bron.Gustawicza dzieł 23, od Jana Nep.Janowskiego z Francji dzieł 218,od prof.M.Bobrzyńskiego dzieł 150.

W czytelni pracowało osób przeszło 3500.Poza Bibljotekę wydano do 100.000 tomów. Z obcych bibljotek wypożyczono przeszło 150 dzieł,zaś rozesłano bibljotekom 250 dzieł.Gości zwiedzających było do 5000,z tych zapisało się do księgi 2300.

Dobrowolni pracownicy nieśli uprzejmie pomoc i tego roku jakoto : prof. Maur.Straszewski / filozofja /.prof.Erard-Ciechomski / literatura francuska /.Adjunkt Fr.Bartynowski / kartki pogrzebowe i afisze /.

Za sprawą Bibljotekarza a z udziałem składkowym ogółu

sprawioną została szafa za 550 złr.na pomieszczenie wszystkich dzieł J.I.Kraszewskiego,które to dzieła wszyscy nakładcy darem nadesłali celem utworzenia muzeum literackiego sławnego pisarza.

Profesor Dr.J.Rostafiński powziął do gabinetu botanicznego oddział dzieł botanicznygh,znajdujących się w Bibljotece,pozostawiwszy tylko te,które w obecnym stanie nauki mniej zdały się użytecznemi . Spis tychże z dnia 26.maja obejmuje dzieł 108.

Rok 1880

Dnia 2.września zwiedzał bibljotekę Najjaśniejszy Pan,przyjmowany przez Rektora Dra.J.Szujskiego i grono Uniwersyteckie. Wydatek roczny wyniósł 6390 złr. z tego na druki 5565, na introligatora 649.

Nabyto dzieł 615 w 1396 tomach.Czasopismów przybyło 519. Dary prywatne dzieł 1739,egzemplarze obowiązkowe 461, dyssertacje 721.Razem przybyło dzieł 3637,tomów 5141,atlasów 6,muzykaljów 670,rękopisów kupiono 2,darowano 108 tomów, a nadto wcielono 350 rękopisów z archiwum Senatu Uniwersyteckiego .

Całość zbiorów wyniosła 156,589 dzieł,201.831 tomów, 1529 map,4137 rękopisów / woluminów /, 1040 muzykaliów,103 dyplomatów,numizmatów 9265, rycin 6773.

Co do ruchu czytelniczego około 400 osób wypożyczyło do 7500 dzieł. Z obcych bibljotek sprowadzono 150 dzieł , głównie rękopisów,zaś gimnazjom i bibljotekom innym dostarczono 40 rękopisów i 280 dzieł.

Z czytelni korzystało 7000 osób. Gości zwiedziło około 5000, z tych 2300 zapisało się do księgi.

Pracom urzędników bibljotecznych szło bezinteresownie w pomoc sześciu alumnów fakultetu teologicznego pod kierownictwem dziekana Dra.Prof.Spissa.Ci spisali obcej teologji dzieł 9860 zająwszy je w katalog kartkowy.

Dary celniejsze były : dzieła lekarskie po Aleks.Kremerze, wdowy po Prezesie Trybunału handlowego w Warszawie Polaskim / dzieł 108 /,dar inżyniera Jochera / dzieł 500 /.

Rok 1881

Bibljotekarz ponowił coroczne przedstawienia co do utworzenia nowej czytelni,zarazem o odnowienie istniejącej,o zaasfaltowanie dziedzińca i urządzenia wodociągu dla bezpieczeństwa gmachu.Przytem dnia 31.stycznia ponawiając uczynione 1.sierpnia 1880 r.wypowiedzenie lokalu Muzeum archeologicznemu,przedstawił potrzebę zabrania na bibljotekę Collegium minus,czyli byłą bursę muzyczną. Aby zaś to możliwem było,zwrócił uwagę,iż budujące się Collegium Juridicum w rozmiarach obecnych jest ciasne,małe,bez światła i dziedzińca. Proponował zatem,aby je rozszerzono dokupnem dwóch sąsiednich domów . Myśl tę uznał za dobrą Senat Akademicki,przyjęło ją Ministerstwo i budowę Uniwersytetu po dokupieniu domów zmieniono,rozszerzając jego rozmiary.

Fundusz Bibljoteki wynosił 6497 złr,z tego wydano na książki złr.5575,na introligatora 708 złr. Kupiono dzieł 712, w 1421 tomach.

Przybytki wynosiły dzieł 5255,tomów 7495,map 10.muzykaliów 12,rękopisów 389, / głównie z archiwum uniwersyteckiego/, czasopismów 352.

Celniejszeż dary otrzymano od Eufemi Nowakowskiej po mężu Fr.Nowakowskim zbiór 972 elementarzy,od prof.Franc.Kasparka zbiór dzieł 1147,tomów 2006,od senatora Rom.Hubego dzieł 501,tomów 892,od wdowy po Ad.Piwowarskim dzieł 167,tomów 228, Karol hr.Lanckoroński darował popiersie Stefana Czarnieckiego, a sukcesorowie architekta Schuha z Warszawy olbrzymi sztych Rzymu we wspaniałych ramach.

Całość zbiorów wynosiła dzieł 161,644,tomów 209.625,map 1539,rękopisów 4176 w 5226 tomach,muzykaliów 1052,rycin 6778,numizmatów 9266.

Około 400 osób pożyczyło 7500 dzieł, z tych pozostało w obiegu do 2000,- Sprowadzono z innych bibljotek 150 dzieł. Gimnazjom wypożyczono 50 rękopisów,dzieł 300. W czytelni było 7500 osób,w profesorskiej zapotrzebowano dzieł 2600. Bibljotekę zwiedziło do 5300 osób,z tych 3000 zapisało się do księgi .-

W tym roku zmarł wielce pracowity i Bibljotece zasłużony amanuent Adam Piwowarski / dnia 28.stycznia /,w miejsce jego tymczasowo przyjęci zostali Miecz.Kempiński,a po nim od czerwca Bolesław Rembowski i Józef Poller / od 4.maja /,w ten sposób płaca zmarłego rozdzieloną została między dwóch pomocników i uzyskano o jedną więcej siłę pomocniczą. Stało się to na skutek obszernej relacji z dnia 17.lutego,w której wykazano nadzwyczajny przyrost majątku bibljotecznego,który mógł być skatalogowanym jedynie z uproszoną pomocą bezinteresownych mężów nauki w liczbie 83,pracujących od r 1870 do 1880.

Rok 1882

Personale bibljoteczne składało osób 7. Oddalony został z powodu kradzieży książek dnia 4.listopada Bolesław Rembowski i samobójstwem zakończył życie. W miejsce jego przybył doktorand medycyny Jan Gąsek.

W tym roku odnowiono bióra i czytelnię,sprawiono sikawkę i utworzono rezerwoary na wodę na strychu.

Z dochodu bibljotecznego 6464 złr.obrócono 5430 na zakupno dzieł,a 778 złr.na introligatora.

Przybyło drogą kupna dzieł 882,egzemplarzy obowiązkowych

340. darów prywatnych 573,czasopismów 369,dyssertacyj 698, rękopisów 88,z tych jeden kupnem. Cały zbiór wyniósł 161,844 dzieł, 209,623 tomów,1539 map.5226 woluminów rękopisów,1053 muzykaliów,8778 rycin. Ważniejsze dary ofiarowali Bol.Walter dzieł 99,Ant.Hołowiński rękopisów 30,księgarz Twardowski z Poznania dzieł 75,Felicjan Faleński czasopismów tomów 19, Prof.Lelewel rękopisów 7,- tenże darował skrzynię ozdobną z rękopismami po Joachimie Lelewelu.

Użytkowało z Bibljoteki około 400 osób biorących 7000 dzieł.Z innych bibljotek sprowadzono dzieł 200,a gimnazjom wypożyczono rękopisów 60, i dzieł 60. Z czytelni korzystało 7500 osób. Gości zapisało się w księdze osób 3000,znaczna część odmówiła podpisu.

Od 4.października pracował bezinteresownie uczeń Juljusz Bobowski. Seminarjum filologicznem zawiadywał uczeń Dulębowski.

Rok 1883

Bibljoteka otrzymała dnia 15.października przychylne załatwienie prośby,pod 4 kwietnia przez Ministerstwo,co do utworzenia nowej czytelni przez dobudowanie skrzydła.Oświadczyło, iż decyzja co do budowy czytelni została atoli wstrzymaną,aż do zupełnego wykończenia Collegium juridicum. Wskutek czego uproszony nadinżynier Fel.Księżarski wypracował bezinteresownie plany i kosztorys na 82.000 złr.

Dochód wyniósł 6506 złr. Z tego wyszło na książki złr. 5602 ,na oprawę 640. Zakupiono dzieł 928,tomów 1217.

Otrzymano darem dzieł 1300,egzemplarzy obowiązkowych 404,czasopismów 579,dyssertacyj 577. Sprawiono dla seminarjum filologicznego dzieł 36,dla historycznego 15.Rękopisów kupiono 2,podarowano 25.

Ważniejsze dary były : od Wł.Gubrynowicza księgarza broszur 363,od pani Stępnowskiej dzieł 45,od H.Müldnera 48.

tomów czasopismów, od Wład. Górskiego z Warszawy 10 różnych edycyj wielce rzadkich Statutu litewskiego, od p. Milieskiego dzieł 242, od Radcy Borońskiego dzieł 44. Pani Stępnowska podarowała także portret olejny Stanisława Augusta z młodych lat. Z zapisu Mich. Matei otrzymano dzieł 49. Zbiór cały wynosił dzieł 167,635, tomów 217,894, rękopisów 5253, map 1554, nut 1037, rycin 6789, monet 9273.

Wypożyczanie dzieł było w tym samym stosunku co i roku ubiegłego. W czytelni w księgę zapisanych było osób 3714. Gości zapisało się 3723, lecz nadto była znaczna liczba nie zapisanych.

Z pracowników dobrowolnie podejmujących czynności był Jul. Bobowski i uczeń filozofji Kallenbach. Ten katalogował filologję i klasyków.

Rok 1884

Na skutek przedstawienia z r 1883 zgodziło się Ministerstwo na dostarczenie szaf dla zbioru miedziorytów i na katalogi i preliminowano wydatek do wysokości 2500 złr.

W załatwieniu prośby z dnia 1. sierpnia 1881 zezwoliło Namiestnictwo reskryptem z dnia 28. stycznia, aby urządzono szafy w dwóch salach zajmowanych dawniej przez amanuenta. Kosztorys wyniósł 250 złr.

Dnia 8. marca wniósł Bibljotekarz prośbę o rozszerzenie gmachu przez dobudowanie skrzydła; dołączył plany i kosztorys.

Dochody wyniosły 6521 złr. z tego obrócono na kupno książek 5620, na oprawę 583 złr.

Nabyto kupnem 562 dzieł, 1084 tomów, egzemplarzy obowiązkowych dostarczono 561, darem od prywatnych otrzymano dzieł 2373, w 3664 tomach, zamianą 6 dzieł, dary rządowe 9 dzieł. Pism czasowych przybyło 403, dyssertacyj 698, do seminarjum filolo-

gicznego 45 dzieł,do historycznego 5 dzieł. Rękopisów otrzymano 76, z tych jeden kupiony.

Z końcem roku było dzieł 171,895 ,tomów 224.342 ,rękopisów 4365,map 1565,muzykalij 1058,rycin 6794,monet 9303,/przybyło 30 medali /.

Dary celniejsze ofiarowali : Antoni Celiński z Cekowa 7 dzieł polskich niezmiernej rzadkości / Reja,Górnickiego,Wróbla i Synody / , Dr.o.pr.Józef Kremer dzieł filozoficznych 567,Senator R.Hube dzieł 607,p.Stanisława Byszewska bibljotekę po Stan.Kaczkowskim dzieł 658 w 1368 tomach, też ofiarowała portret olejny swego ojca, Jan Bloch bankier dzieła własne, Prof.Władysław Łuszczkiewicz swój olejny obraz,widok dziedzińca Bibljoteki.

Wypożyczających z Bibljoteki było 500 osób, z tych 100 za kaucją. Wydano im około 8500 dzieł.Z innych bibljotek sprowadzono 250 dzieł. W czytelni zapisało się 4224 osób,więcej tysiąca osób pracowało nie zapisanych,mianowicie w czytelni profesorskiej. W księdze gości zapisało się osób 2850. Około tysiąca zwiedzało bez zapisania.

W pracy bibljotecznej dopomagał J.Kallenbach,uczeń uniwersytetu,podjąwszy się utrzymywania kontroli i wypożyczania dzieł z Seminarjum filologicznego. Pan Karpiński niósł pomoc w porządkowaniu katalogów,mianowicie lekarskiego oddziału.

Z końcem września zrezygnował Jan Gąsek z posady tymczasowego amanuenta,a w miejsce jego objął obowiązki Doktorand medycyny Jan Kozubski.

Rok 1885

Dziedziniec bibljoteczny został wyasfaltowany,co przyczyniło się wielce do osuszenia dolnych lokalów,gdzie złożone były dublety i teologja. Co do wybudowania skrzydła na czytel-

nię wyrasiło się Ministerstwo dnia 5.grudnia 1884 r.iż z powodu obciążenia budżetu projektu na teraz uwzględnić nie może. To zatem nie wstrzymało decyzji z 4.kwietnia 1884 r.i w tym duchu ponowił Bibljotekarz przedstawienie dnia 1.lutego.

Fundusz tegoroczny wyniósł złr.6531, z tego wydano na dzieła 6073,na oprawę 327 złr.

Kupiono dzieł 676,otrzymano obowiązkowych 482,z darów 869,drogą zamiany 10,dyssertacyj 830,czasopismów było 575,do Seminarjum filologicznego dzieł 92,do historycznego 12,rękopisów przybyło 40, z tych 1 kupiony.

Razem stan zbiorów 174,866 dzieł w 228,629 tomach,map i atlasów 1579,muzykaliów 1062,dokumentów 214,rękopisów 4405, woluminów,numizmatów 9331,rycin 6806.

Między kupionemi odznacza się nabyty zbiór wspaniały miniatur i inicjałów na 55 tablicach folio,malowanych na pergaminie. Nabyto także wybór dzieł z wielkiej bibljoteki po biskupie Pukalskim w Tarnowie.Wydawnictwo Gazety Lekarskiej w Warszawie darowało prześliczną księgę pamiątkową wydrukowaną ku uczczeniu prof.Hoyera.

Z Bibljoteki korzystało 600 osób, z tych 100 za kaucją. Wydano dzieł 9000,z innych Bibljotek sprowadzono dzieł 270,do gimnazjów rozesłano dzieł przeszło 460,nadto 4 rękopisma do Londynu na wystawę.

W czytelni zapisało się 1746 osób,z niej korzystali także nie zapisujący się profesorowie uniwersytetu. Gości 1800 podpisało się w księdze pamiątkowej,więcej tysiącem odmówiło podpisu.

Oprócz urzędników bibljotecznych zajęty był z własnej chęci pracą w Seminarjum filologicznem Lud.Jan Pawlikowski, uczeń uniwersytetu. Dnia 27.kwietnia wznowił Bibljotekarz prośbę swoją o wybudowanie skrzydła bibljotecznego na pomieszczenie czytelni.

Podaniem z dnia 8.kwietnia do Senatu Akademickiego Bibljotekarz w powołaniu się na swą propozycję wniesioną 16.lutego 1883,co do ozdobienia zewnętrznych ścian Bibljoteki od dziedzińca portretami zasłużonych profesorów,wnosił,aby zawiązać w tym celu komisję z członków uniwersytetu i inżynierów. Przedstawienie to wynikło na skutek odezwy Senatu akademickiego z dnia 17.stycznia. Przy tej odezwie komunikowano także resolucję Namiestnictwa z dnia 31.grudnia 1884 r.oznajmującą,iż Ministerjum przyjmując sprawozdanie o stanie Bibljoteki za rok 1882,zastrzegło sobie przyzwolenie na proszone urządzenie wodociągu na dach bibljoteczny i połączenie tegoż budynku ze strażnicą pożarną i poleciło techniczne zbadanie projektu,sporządzenie kosztorysu i przedłożenie ich do swej decyzji . Również zgodziło się Ministerstwo w zasadzie na przyozdobienie zewnętrznych ścian budynku portretami zasłużonych profesorów. Co do przedstawienia uczynionego w r 1883 o podwyższenie płac służbie bibljotecznej,otrzymała Dyrekcja Bibljoteki reskrypt z dnia 8.sierpnia,wyjaśniający,iż to się nie da przeprowadzić,dozwalający jednak poczynić wnioski zmodyfikowane. W tym duchu uczyniono ponowne przedstawienie dnia 30.października.-

Ministerjum zezwoliło reskryptem z 26.września na podwyższenie remuneracji amanuenta J.Paulego o 200 złr.

Antykwarz Rohracher z Lincu wybrał starych dzieł 175 z dubletów, dawał za nie 337 złr.Bibljotekarz podniósł tę ofertę do 350 złr. i przedłożył do zatwierdzenia dnia 4.lipca. Załatwienie tego podania odmowne nadeszło dopiero trzeciego roku,to jest 15.stycznia 1888 L.43661.

Rok 1886

Dyrekcja Bibljoteki ponowiła dnia 16.lipca prośby z 8. marca 1884 i 24 kwietnia 1885 r.o uwzględnienie potrzeby zbudowania gmachu na czytelnię. Potrzebę tego rozwinięto także

w sprawozdaniu za rok 1886.

Fundusz bibljoteczny wynosił 6637 złr. Z tego wydano na kupno dzieł 5676,na oprawę 767 złr.

Kupiono dzieł 655,tomów 1131.Otrzymano egzemplarzy obowiązkowych 493,darem dzieł 729,tomów 1018,zamianą 3 dzieła, czasopismów 439,dyssertacyj 931. Zakupiono dla Seminarjum filologicznego dzieł 56,dla historycznego 12,dla germanistycznego 10. Rękopisów przybyło 15 w 30 tomach z tych 7. kupionych.

Z końcem roku 1886,było razem dzieł 177,756,tomów 232.816 map i atlasów 1616,muzykaliów 1500,dokumentów 217,rękopismów 4420 / woluminów 5449 /.

Rękopisów liczba wypada daleko mniejsza,niż za wdanych wykazów,a to z powodu,że teraz obliczają się na tomy i wolumina tylko,gdy w jednym woluminie bywa niezaz po kilka lub kilkanaście rękopisów oprawionych. Obliczając według dawnego sposobu wypadłaby cyfra nierównie większa.

Z darów ważniejsze były : od p.Byszewskiej dzieł 22,od Dra.Wieniawskiego z Warszawy dzieł 74 i 80 czasopismów,od prof.Dra.Lotara Darguna 12 dzieł,1 atlas i 16 czasopismów.

Numizmatyczny zbiór wynosił 9331 sztuk. Do zbioru rycin przybyło sztuk 52, razem jest 6858.

Wypożyczających z Bibljoteki było około 600, z tych osób 87 za kaucją. Liczba dzieł wydanych wypada na 8000. Dla użytku głównie profesorów sprowadzono z innych bibljotek dzieł 400, - głównie z uniwersytetu wiedeńskiego. Do innych bibljotek takżde do 400 dzieł rozesłano.

W czytelni zapisało sięx osób 4000,oprócz tego profesorowie i uczeni czasowo bawiący w Krakowie pracowali osobno, w czytelni profesorskiej. Gości zwiedzających Bibljotekę było przeszło 3000, zapisywali się do księgi.

Do prac bibljotecznych przyczynił się uczeń uniwersytetu

Jan Pawlikowski, który porządkował Seminarjum filologiczne.

Z końcem roku 1866, wykazano dzieł : 91,100, tomów 115,949, rękopismów 5498 / według odmiennego sposobu liczenia / map i planów 1251, rycin 3819, monet 8571, musykaliów nie było. Dubletów było 15,170.

Porównawszy te cyfry z wykazanemi w końcu roku 1886 ukaże się w ciągu lat 20 powiększenie Bibljoteki w cyfrach: Przybyło dzieł 86,656, tomów 116,867, rękopisów tomów 1138, rycin 3039, map i atlasów 365, nut 1500. Zatem przez ostatnie lat 20 majątek zbiorów bibljotecznych blisko podwoił się.

Roboty bibljoteczne dokonywano w dwóch kierunkach. Najmozolniejsze w kierunku naukowym, a dawaniu objaśnień lub formalnych badań czynionych na żądanie uczonych w kraju i zagranicą. Mianowicie stosunki z zagranicą corocznie się wzmagają. Załatwianie prac tych jest w zakresie czynności Bibljotekarza. Żądania studjów głównie pochodziły z Belgji, Węgier i Niemiec, a ostatniego roku z Angli. Amanuent Ignacy Pauli ma za zadanie czynienie poszukiwań i przygotowanie materjału do odpowiedzi.

W drugim kierunku idą zwykłe prace porządkowania całej Bibljoteki i jej skatalogowania. Że zaś Bibljoteka ciągle była odbudowywaną, więc następstwem tego było, że zbiory nieustannie przenoszono z jednych sal do drugich. Za tem poszło, że dawniejsza mozolna praca numerowania musiała pójść w niwecz. Prócz jednego zbioru Gostkowskiej zostały wszystkie dzieła ruszone z miejsc, inaczej poustawiane, / a to ile możności abecadłowo / i na nowo w katalog przedmiotowy, /którego do ówczas nie było / , ujęte. Ten katalog stworzony r. 1869 wydał o tyle dobre rezultaty, że już jest spisana prawie cała Bibljoteka. Część tylko mała medycyny, inkunabuły, obce czasopisma i duplikaty oczekują skatalogowania. Jedne panegiryki, prace J. Muczkowskiego, utrzymały się w książkowym

katalogu.

Obecnie zatem są gotowe katalogi kartkowe tych materji :

A. Dział polski	
1. Filozofja	1081
2. Gramatyki	1477
3. Historja powszechna	719
4. Kalendarze	484
5. Klasycy	433
6. Literatura polska	16[illegible]4
7. Matematyka	1157
8. Medycyna	2994
9. Nauki przyrodnicze	2573
10. Szkoły /pedagogika/	1636
11. Poezja	4311
12. Powieści	1842
13. " dziecinne i ludowe	624
14. Prawo	6964
15. Sztuki piękne	437
16. Słowniki	146
17. Teatr	1600
18. Teologja	7233
19. Historja polska	6240
20. Geografja	1388
21. Czasopisma	717
22. Panegiryki	3025
Razem dzieł	48.700

B. Dział ogólny	
1. Sztuki piękne	1429
2. Botanika	819
3. Chemia	1621
4. Fizyka	799
5. Mineralogja i geolog.	780
6. Nauki przyrodnicze	487
7. Historja literatury	1190
8. Literatura niemiecka	1383
9. " francuska	2341
10. Gramatyki	4021
11. " języków nieeurop.	693
12. Historja	8261
13. Zoologja	684
14. Filozofja	3279
15. Prawo	7900
16. Technologja	463
17. Gospodarstwo	532
18. Pedagogika	1844
19. Klasycy łacińscy	1683
20. " greccy	1765
21. Słowniki	728
22. Medycyna	23100
23. Matematyka	2915
24. Nowo-łacinnicy	1256
25. Literatura włoska	713
26. " angielska	305
27. " słowiańska	34
28. " czeska	376

29.	Literatura rosyjska	421
30.	" żydowska	211
31.	" hiszpańska	151
32.	Teologja	10234
33.	Geografja	2069
34.	Bibljografja	900
	Razem dzieł	85,360
35.	Czasopisma	

Prócz tego bibljoteka pochodząca z daru p.Gostkowskiej liczy dzieł 1265.

Zatem skatalogowanych jest dzieł 135,325. Prócz tego są spisane rękopisma w katalogu Wł.Wisłockiego drukowanym. Nadto katalog rycin,praca Wład.Bartynowskiego i Ant.Zaleskiego.Katalog numizmatów,praca Józefa Muczkowskiego i katalog kartek pogrzebowych spisany do końca r 1884,w ilości sztuk 7599 przez Franc.Bartynowskiego,wreszcie przez tegoż opracowany katalog kartkowy muzykaliów w ilości 1500 sztuk. Katalog seminarjum filologicznego NR.1550,katalog seminarjum historycznego NR.291.

Rok 1887

Personale toż samo . W grudniu Muzeum archeologiczne przeniesiono do nowego uniwersytetu - sale opróżnione zajęte będą po ich oszafowaniu na pomieszczenie medycyny.

Dnia 12.lutego do L.13134 Ministerstwo poczyniło uwagi nad przesłanemi sobie planami Księgarskiego co do budowy czytelni bibljotecznej. Wmyśl tychże uproszeni architekcji Ohmann i Pokutyński wygotowali wytworne nowe plany ,a to całkiem bezinteresownie. Dyrekcja Bibljoteki przesłała je władzy dnia 6.lipca.

Tego roku umieszczono drut telegraficzny w gmachu i połączono go ze strażnicą.

Dochód Bibljoteki wyniósł 7381 złr.71 ct. Z tego wy-

dano na kupno dzieł 6425 złr.,na introligatora 751,na potrzeby kancelaryjne i druki formularzy 208 złr.

Przybyło kupnem dzieł 1070,darów rządowych 38,prywatnych 1047,egzemplarzy obowiązkowych 574,dyssertacyj 880, czasopismów 424 tomów. Czasopismów prenumerowano obcych 116,z tych 29 prawniczych,lekarskich 11,teologicznych 5, filozoficznych 36,przyrodniczych 22,matematycznych 5,geograficznych i historycznych 13,- co wyniosło drogą prenumeraty 1392 złr. Czasopismów literackich prenumerowano 8, zaś gazety nadsyłane gratis. Rękopismów kupiono 72,otrzymano darem 30. Dary głównie dostarczyli księgarze warszawscy Lewenthal,Gebethner,Glücksberg,kasa Mianowskiego,w spadku po A.H.Kirkorze,prof.Dargun,Iwanowski / Hellenius /,artysta Alfred Schouppé i Henryk Bukowski ze Sztokholmu.

Numizmatów przybyło 2,rycin 64,muzykaliów 408.
Osób wypożyczających dzieła było 600, z tych kaucją złożyło osób 90. Dzieł wypożyczono 8000,a tomów około 17,000. Z innych bibljotek sprowadzono dzieł 350. W czytelni zapisało się 5298 czytelników,nie licząc czytelni profesorów. Gości zwiedzających bibljotekę było 1900.

Liczba załatwionych czynności przez dziennik podawczy wyniosła 395 numerów. Spisywanie oddziału medycyny doprowadzono do Nru.23,760,a rękopisów do 4550. Inne oddziały katalogowano w miarę nowych przybytków,tak,że stan katalogów wynosił w oddziale polskim spisanych dzieł 50,137,w oddziele obcym 88.002,czyli razem 138,139 dzieł.

Co do dubletów wydało Ministerstwo reskrypt z 31.marca L.15,805/86 uzupełniający § 71 instrukcji dla bibljotek z r 1825 Dyrekcja Bibljoteki biorąc z tego asumpt złożyła raport,iż zachodzi trudność w zastosowaniu się do reskryptu,

bo Bibljoteka do r 1848 nie rządziła się wzmiankowaną instrukcją,a po zajęciu Krakowa i wcieleniu do cesarstwa przepisy instrukcji tylko w całej części mogły być zastosowywane w miarę nowych robót bibljotecznych .

Za tem poszło,że wymagany § 71 Accessions-Protocoll nigdy nie istniał i nie istnieje,lecz zastępuje go wcale użytecznie Inwentarz co roku nowo kreowany. Na formowanie protokołu obok inwentarza mogącego funkcjonować nie było sił roboczych odpowiednich pomnąc,że jeszcze do r 1869 tylko 5 osób tworzyło całą obsługę bibljoteczną. Przepis § 71 nie mógłby nawet w całości być zastosowany,bo ustęp o nieoprawionych książkach tylko teoretycznie jest możliwy, ale praktyka musi się mijać z przepisem teoretycznym.Ustawienie książej nieoprawionych osobno byłoby tylko drogą do wprowadzenia zamętu bez wyjścia.

Tak samo § 18 instrukcji z r 1849 co do wystawiania nowo kupionych dzieł w czytelni nigdy w praktyce nie mógł być zastosowanym. Zachodzi więc co do duplikatów sytuacja całkiem osobliwa w krakowskiej bibljotece uniwersyteckiej. Bibljotekarz upraszał o specjalne orzeczenie co do dubletów przedstawiwszy sprawę tę w obszernem wyłuszczeniu.

Przez miesiąc sierpień zesłany do rewizji Bibljoteki c.k.Radca M.Pogonowski dokonał tejże z pomocą asystenta Włodz.Bętkowskiego.Była to rewizja pierwsza od r 1864,trwała przeszło miesiąc,gdy dokonywana w r 1864 trwała godzin kilka. W r 1864 rewidowano tylko nabytki z lat 1863- 4 , gdy obecnie dochodzono stanu Bibljoteki według inwentarzy ze wszystkich lat aż do r 1833 w tył idąc. Zażądano 2238 druków o 10,000 tomach i rękopisów 440. Nadto rewidowano monety,plany,ryciny i zbiór Gostkowskiej. Nie znaleziono na miejscu dzieł 10, z tych 4 nie było w katalogach,wido-

cznie zatem inwentarz mylnie zaciągnięte miał nazwiska autorów i stąd wypłynęła trudność odszukania.

Rok 1888

Personale toż samo. Pracowników wiedniu i dwaj posługacze. Budowa skrzydła bibljotecznego jeszcze nie rozstrzygnięta. Sprawa toczy się od 31.stycznia 1881 r.Plany przeróbka Chmanna i Pokutyńskiego,wróciły do Krakowa udzielone za pośrednictwem Delegata dnia 24.grudnia do L.513, Senatowi Akademickiemu Uniwersytetu celem dania opinji. Przerobienie to nie doznało w Ministerstwie przychylnego zdania,co dowiedziawszy się prywatnie Bibljotekarz,odniósł się dnia 28.maja w tej sprawie do Senatu Akademickiego, i ta odezwa wywołała znowu pewną przewłokę,bo kosztorysy we Lwowie rozpoczęte zostały znowu przerwane.

Z powodu opróżnienia sal po Archeologicznem Muzeum upraszał Bibljotekarz dnia 27.stycznia Namiestnictwo o obmyślenie funduszu na przerobienie sal tych na bibljotekę.

Upraszano także o rezerwoar na wodę na strychach i sprowadzenie jej do sal.Uznało tego potrzebę Namiestnictwo reskryptem z 19.stycznia do L.81421.

Uposażenie Bibljoteki wynosiło 7223 złr.z tego wydano na książki 6488 złr.na introligatora 558,a na drukarnię złr 37. Reszta na papier i potrzeby kancelaryjne.Przybyło kupnem dzieł 1086,dary rządowe dzieł 16,dary prywatne dzieł 2161,drogą zamiany 104,egzemplarzy obowiązkowych 581, dyssertacyj i programów 1028,czasopismów 632.Razem przybyło dzieł 4978,woluminów 6673,tomów 7186,atlasów 3,map 8.Rękopisów przybyło dzieł 56 kupnem,a 284 darem,razem 352 tomów, rycin 8,muzykaliów 5,medali 18.

Cały zbiór bibljoteczny wyniósł z końcem roku 1887:dzieł 181,365,tomów 237,610,atlasów i map 1632,rękopi-

sów dzieł 4550,tomów 5644,dokumentów 214. Z końcem zaś roku 1888,dzieł 186,343,tomów 244,796,atlasów i map 1632 rękopisów dzieł 4890,tomów 5996,dokumentów 214,numizmatów 9351,rycin 6931,muzykaliów 1579.

Licząc to na egzemplarze wynoszą:

druki	246,439
rękopisa	5,104
numizmaty	9,351
ryciny	6,931
muzykalia	1,579
Majątek bibljoteczny wynosi razem	269,404

Katalogiem kartkowym według gałęzi umiejętności ujęto w oddziale polskim dzieł 52,066,w oddziele ogólnym 90,465, razem 142,531.

Nie są skatalogowane specjalne duplikaty,obce czasopisma i inkunabuły,a chęć sprzedaży 175 duplikatów antykwarzowi Rohrscherowi w Lienzu nie uzyskała aprobaty reskryptem Namiestnictwa z 15.stycznia L.43.661. W ciągu roku wypożyczono dzieł 8300,w czytelni udzielono ich 6716. Oprócz tego profesorowie korzystali w swej czytelni z Bibljoteki nie zapisując się do księgi. Dla pożyczających sprowadzono z innych bibljotek dzieł 120. Gości około 3000 zwiedziło Bibljotekę, z tych zapisało się 1930.

Oprócz urzędników pracę bibljoteczną kontynuowali : Achilles Breza układał chronologicznie korespondencję J.I. Kraszewskiego,Franc.Bartynowski ułożył muzykalia,zbiory afiszów i kartek pogrzebowych. Ostatnie spisał abecadłowo w ilości 9013 sztuk. Wład.Bartynowski podjął na nowo kontynuację spisu i opisu zbioru rycin,których dokonał już w 1869.

Celniejsze podarunki w r 1888 były : od H.Bukowskiego druki szwedzko-polskie dzieł 21,broszur 138,od Ad.Wisz-

niewskiego z Londynu 141 dzieł i 2 rękopisy,od Koryolona Bilińskiego dzieł przyrodniczych 92,po biskupie Cieciszowskim dzieł 373 w 785 tomach i 1 rękopis ,od ministra Dunajewskiego 1 dzieło w 3 tomach. Z uniwersytetu bolońskiego 9 dzieł. Po jednem dziele od kardynała Ledóchowskiego z Rzymu i W. Władymirowa z Petersburga. Od spadkobierców prof. Uniw.Droździewicza dzieł 675,tomów 1077. Od Dra.M.Zieleniewskiego dzieł i broszur 173,Od Władymirowa z Petersburga 1 dzieło, od pastora X.J.Michejdy z Cieszyna dzieł 4 tomów 7. Z zapisu J.I.Kraszewskiego korespondencji i rękopisów tomów 306.

Stan klepsydr w dniu 17/6 1888

	było	przybyło	jest		było	przybyło	jest
A	109	2	111	O	169	7	173
B	697	14	711	P	722	16	738
C	362	10	372	Q			
D	360	13	373	R	423	2	425
E	59	1	60	S	1167	40	1207
F	238	3	241	T	261	8	269
G	496	19	515	U	35	2	37
H	284	9	293	V	11		11
I	18	1	19	W	597	20	617
J	305	10	315	X	1		1
K	1022	28	1044	Z	321	10	331
L	338	10	348	Ż	82	3	85
Ł	127	6	133				
M	624	18	642	razem	8772	241	9013.
N	205	3	208				

Rok 1889

Grono bibljoteczne toż samo co w r 1888. W zamierzonem powiększeniu gmachu bibljotecznego,tylko bezskuteczne korespondencje.

Zadecydowano,aby opróżnione dolne sale po Muzeum archeologicznem oszafować kosztem 1100 złr. Skończyło się n atem, że połączono dół z czytelnią schodami oszalowanemi.

Do rocznego zasiłku 6000 złr. przybyła kwota na zakupno pism matematycznych zażądanych przez Prof.A.Baranieckiego i z taks imatrykulacyjnych złr 1367 cent.50.

Z tego kupiono książek za 6709 zł.40 c.introligator otrzymał 662 złr.36.drukarnia 110 złr.18 c.za rewersa,a drobne wydatki wyniosły 110 fl.59. Co razem wyniosło złr 7592 cent.50. Ministerstwo zezwoliło na prośbę wydziału lekarskiego,aby obrócić 300 zł.na kupno dzieł lekarskich,lecz wypłatę oznaczyło na rok następny. Przedstawiono także na żądanie prof.Creizenacha prośbę o zasiłek 700 złr. na kupno Literackiego stowarzyszenia w Stuttgardzie. Przybyło w r 1889 dzieł 4530,wolum.6360,to jest kupnem 1004,tom 1674 rządowe dary 32 tomów 74,prywatne dary 2056 tom2645. Egzemplarze obowiązkowe 562 tomów 600 , dysertacyj 876,czasoppism 481,atlasów 2, map 43,rękopisów 60 w 66 tomach, nut 29.

Dary wyniosły , od Gąsiorowskiego Dra.Z Belgradu 48 dzieł 82 tom. 10 tomów czasopisma od p.Brzowskiej rękopisma muzyczne po J.Brzowskim numer 29,od senatora Hubego Rom.z Warszawy 385 dzieł 453 tomów, 23 tom.czasopisma rękopis.lm i 10 dokumentów. W jednym tomie znaleziono włożone 3000 franków przez roztargnienie ofiarodawcy,które temuż odesłano. Od Marjana Brzozowskiego z Zatora 3 dzieła tomów 5, P.A.Disput 109 dzieł 138 tomów i mapa 1. Andrzej Jakubowski ze Lwowa 862 dzieł w 328 tomach,czasopism tomów 4 i 6 map. Od J.Rzewuskiej korespondecje Walerego Rzewuskiego fotografa tomów 18. W.Schaffer kustosz fideikomisowej bibljoteki Arcyks.Leopolda przysłał 2 dzieła w 7 tomach. Celniejsze dzieła kupiono. Baranowicza / nuty 5, Wujka / czyściec / Wilkinsa

/ Cimitie / Lenormat / Histoire / Mander / Les livres des peintres / Schmid / Encyklopedie / . Schenk / Fossile Flora/ Aguirre / Collectio conciliorum /.

Drogą korespondencji rozesłano dzieł 101.w 25 miejscowości,sprowadzono dzieł 97.

W czytelni zapisało się 6040. Było ich najwięcej w listopadzie / 930 / . Spotrzebowali oni przeszło 20.000 dzieł. W czytelni profesorów miesięcznie spotrzebowano do 300 dzieł. Poza bibljotekę pożyczono dzieł 7500,a tomów 16000.

Gości zwiedzających zapisało się 1050,do księgi- a około 300 odmówiło podpisu. Dziennik podawczy wykazuje 361 nn.

W katalogowaniu uzupełniano medycynę / do N.27600/.rękopisma / od Nr.4891 do 4950 / spisywał je Wisłocki,zaś Kozubski spisał cymelia pod szkłem zachowane w liczbie NN.1696.

Tego roku odbyła się druga od r 1887 urzędowa wizytacja Bibljoteki,która trwała sześć tygodni. Pierwszy raz bowiem dokonywano jej w r 1860,ale tylko przez parę godzin. Sprawdzono 52598 dzieł a tomów 60.000. Nie znaleziono na miejscu dzieł 47.

W lipcu poleciło Namiestnictwo rozpocząć opis i porównanie dubletów,do czego jednak z braku sił nie przystąpiono.

Dotąd odbywała się wymiana dubletów polskich ze zbieraczami,Ministerstwo zabroniło tego na przyszłość. Tym sposobem odpadło jedno obfite źródło dochodów dla działu polskiego.

W tym roku wydał K.Estreicher T.11 Bibljografii a W. Wisłocki redagował Przewodnik Bibljograficzny.

Urzędnicy Bibljoteki otrzymali podwyższenie płac.

Rok 1890

Urzędnicy ciż sami. Gmach bibljoteki pomimo nieustannych przedstawień od lat dziesięciu,pozostaje bez rozszerzenia.Tyl-

ko w salach na dole stolarz Lud.Stasiński oszafował trzy opróżnione sale dokąd przeniesiono medycynę,przyrodnicze i technologję.

Fundusz bibljoteki 6000 złr.powiększony kwotą 300 złr. na zakupno dzieł lekarskich i za taksy kwota 1091fl.60 c.

Z tego nabyto dzieł za 6379 fl.33. Introligator wziął 569 fl.77 c.a reszta poszła na druki i potrzeby kancelaryjne.

Zezwolono na zakupno dzieł Towarzystwa liter.w Stuttgardzie do wysokości 700 złr.ale że na rok następny uposażenie bibljoteki podniesiono na 9000 złr.wypłata osobna tej sumy nie doszła do skutku.

W r 1890 przybyło kupnem dzieł 929,tomów 1536,wolumiów 1609 z darów rządowych 26,tomów 58,wolum.67,z darów prywatnych dzieł 8595,tomów 12,463,wolum.12470. Zamianą dzieł 4 tomów 12. Egzemplarzy obowiązkowych dzieł 651,tomów 695. egz.70 dysertacyj i programów 1515.czasppim 615,atlasów 1,map 6 rękopis 86,tomów 130 dokumentów 43 rycin 668,sztuk nut 1.

Przyrost ogólny dzieł był 11717 ,tomów 16277,wolum. 16372 z końcem roku 1890,majątek bibljoteczny obejmował druków 202,588,tomów 268,648,atlasów i map 1695,rękopismów 5036, dzieł a tomów 6192,dokumentów 267.

Senator R.Hube przysłał część zbiorów swoich,które nadeszły w miesiącu grudniu.Odnoszą się głównie do prawa i obejmują do 1000 dzieł,rękopisów 30, w 58 tomach i 28 przywilejów.

Drugiem zbogaceniem zbiorów była bibljoteka po Janie Szyndlerze byłym prezydencie Rzeczypospolitej. Objęła ona dzieł 7437,tomów 11075, głównie dzieła z dziedziny historji, geografji,teologji i nauk przyrodniczych.Od Marji Kirkorowej z Wilna dokumentów sztuk 15. Od Al.Czajkowskiego mapy 3 i 2 rękopisma. Od Mar.Wasiutyńskiego z Ukryiny 1 dzieło. Po zmarłym hr.Kaz.Wodzickim z Olecowej otrzymano w kwietniu pocset jego

dzieł 24 w 65 tomach.

W lipcu Radca Dworu,Józef Louis złożył w depozyt 9 tomów rękopisów autografów i rycin jako dar mający być otwartym i wcielonym po jego śmierci.

Pożyczających dzieła z bibljoteki było osób 522.Ci pobrali około 6500 dzieł. W czytelni zapisało się 13274 osób / najwięcej w maju 1854 / . Ci zużytkowali około 20. tysięcy dzieł. W czytelni profesorów pracowało dziennie około 10 osób.

Gości zwiedzających bibljotekę zapisało się do księgi 2944.Liczba numerów protokołów wyniosła 348.

W tym roku Bibljotekarz zajmował się przenoszeniem działów do sal dolnych i rozszerzaniem innych działów.Przeniesiono i ułożono numerami około 60000 dzieł.

W lipcu Radca rachunkowy Lud.Michałowski wydelegowany przez Namiestnictwo dokonał rewizji Bibljoteki przez dwa tygodnie,sprawdzał nabytki z lat 1887- 89,rękopisma i zwane cymelia.Znalazł wszystko na miejscu pod numerami.

Bibljotekarz Estreicher wydał Bibljografję T.11.Część III i IV. Zestawienie przedmiotów w Bibljotece Warszawskiej zawartych. Scena polska wobec Sejmu.Wł.Wisłocki redagował " Przewodnik bibljograficzny " i przedrukował satyrę z r 1564 p.t. Proteus. Ad.Bełcikowski umieścił w londyńskiem Athneum po niemiecku cztery drobne prace.

Rok 1891

Personal bibljoteki nie zmieniony. Osób 7 pracujących, prócz służby.Bibljotekarz przedstawiał 5 lutego prośbę o rozszerzenie Bibljoteki,powtarza się to od lat 11.

Pozwolono tylko wybudować na strychu zbiornik wody,celem zabezpieczenia belkowanych sufitów,ale dopiero w czasie przyszłej przybudowy bibljoteki.

Uposażenie bibljoteki w moc rozporządzenia Ministerstwa Oświaty z 1.grudnia 1890,podniesiono do 9000 złr.nadto wypłacono 700 złr.na zakupno publikacji w Stuttgardzie.Taksy imatrykulacyjne przyniosły tylko 722 złr.36 ct.Cały fundusz wyniósł 10,422 złr.

W r 1891 przybyło kupnem dzieł 729 wol.1379 tomów 1321. Dary rządowe dzieł 20 wolum.77 tomów 57.

Od prywatnych : dzieł 4076,wolum 5746,tomów 5745.Egzemplarzy obowiązkowych 659 wolum.713,tomów 705,dysertacyj i programów 1013. Czasopism tomów 558.Razem dzieł 6506,wolum. 8945 tomów 9418.Atlas 1 ,mapy 2 rękopisów 43 w 43 vol.rycin 32.

Tak więc z końcem roku 1891 zasoby wyniosły dzieł 209,094,tomów 277,446,atlasów i map 1698,rękopisów 5079, w 6335 volum,rycin 7639,muzykaliów 1612.

Wypożyczono dzieł 650 osobom w ilości 15000,w obcych bibljotek sprowadzono 100 dzieł w 200 tomach.

Numer ostatni czynności 417.

W czytelni zapisało się osób 3407,najwięcej w czerwcu / 713 /. W czytelni profesorów dziennie pracowało około 10 osób nawet pod czas wakacji.

Goście zwiedzający Bibljotekę zapisali się w liczbie 1921 osób,ale prócz tego wielu odmówiło podpisu.

Dary : Po Stan.Zieleniewskim dzieła muzyczne 30.tomów 41. Od X.Krechowieckiego z Wiednia 1 dzieło. Od Redakcji prac matematycznych dzieł 7,tomów 8, Od H.Bukowskiego 1. dzieło tomów 16. Po profesorze Izyd.Kopernickim dzieł 1233. tomów 1630. Od Stan.Karwowskiego prace własne dzieł 12,Od Senatora R.Hubego dzieł 2019,tomów 3103.

Nabytki zeszłoroczne rozdzielają się według działów w sposób :

1/ Teologji	dzieł	17	tomów	24
2/ Filozofji	"	9	"	16
3/ Prawa	"	139	"	214
4/ Historji	"	107	"	215
5/ Geografji	"	33	"	47
6/ Matematyki	"	10	"	22
7/ Fizyki i chemii	"	21	"	33
8/ Przyrod.i Gospod.	"	38	"	59
9/ Medycyna	"	47	"	67
10/ Lingwistyka	"	25	"	33
11/ Filologia klas.	"	40	"	61
12/ Nowsza liter.	"	88	"	350
13/ Sztuki pięk.Estet.	"	42	"	55
14/ Dzieje liter.Bibljog.	"	69	"	113
15/ Pedogogja Szkoły	"	12	"	12
16/ Czasopisma	"	284	"	416
Razem	"	981	"	1737.

To zakupno dzieł wyniosło złr.8904 c.59. Inne wydatki były na introligatora złr.1141 c.94. Na bieżące wydatki głównie druki i papier wyniosło złr.375 c.83.

Z darów główny zasób pochodził po Senatorze Hubem,którego zbiory roku zeszłego sprowadzone,a w tym roku spisano.

W tym roku zabrany został ogród bibljoteczny na rzecz botaniki rolniczej,wskutek czego padły ofiarą cztery stuletnie graby,tworzące naturalną altanę. Ogród ten oddzielono zupełnie od gmachu bibljotecznego.

Od 11 do 15.lipca Radca rachunkowy Lud.Miżałowski odbył rewizyję bibljoteki,dzieł nabytych w r 1890,sprawdził: dzieł 106,tomów 446,cymelia i rękopisma.

Namiestnictwo reskryptem z 28 grudnia 1890 zawiadomiło

o nowem uniformowaniu urzędników i obowiązku noszenia munduru.- Dnia 21.kwietnia 1891 Namiestnictwo zawiadomiło o poleceniu Ministerjum co do spisu dubletów i w tym celu uznaną została w zasadzie potrzeba przyjęcia jednego funkcjonarjusza i jednego sługi do pomocy.

Zapytało Ministerstwo o zdanie,czy nauczyciele ludowi mogliby pożyczać dzieła z Bibljoteki bez składania kaucji. Dyrekcja oświadczyła się za potrzebą składania kaucji.

Co do prac naukowych Bibljotekarz K.Estreicher wydał Bibljografii T.12 Z.1-2. Dr.Wisłocki redagował "Przewodnik bibljograficzny " Kustosz Ottmann drukował w "Przeglądzie polskim " 1891 rozprawę o Konstytucji 3 maja. A.Bełcikowski ogłosił przy Gazecie Lwowskiej pracę : Stanisław Grochowski / poeta /.

Rok 1892

Grono bibljoteczne nie zmienione,pomimo,że w r.s. Uniwersytet rozszerzył się przez utworzenie Wydziału rolniczego,a fundusz zapomogowy powiększył,co nacznie wpłynęło na obrót czynności bibljotecznych.

Co do rozszerzenia gmachu,po narach trwających od r 1883 i po przerabianiu i przesyłaniu planów dobudowy skrzydła,wyłoniła się decyzja znacznie ułatwiająca tok sprawy. Ze względu budowy nowego gimnazjum św.Anny,postanowiono gmach opróżnić się mający dołączyć do bibljoteki i przerobić na czytelnie. W tym celu odbyła się dnia 30.marca 1892 komisja u delegata Namiestnictwa.

Uzyskała Bibljoteka zezwolenie na przyjęcie trzeciego stróża od 1.stycznia 1893 z płacą 25 złr.miesięcznie.

Z polecenia Ministerstwa Oświaty,Bibljoteka wzięła udział w Wystawie Muzycznej we Wiedniu i wysłała 29.kwietnia

54 sztuk muzykalji i teatru na wystawę.

Od 16 do 30.lipca Radca Rachunkowy L.Miżałowski rewidował Bibljotekę : sprawdził 498 dzieł i 900 tomów, tudzież manuskrypta,wszystko nalazł na miejscu.

Końcem r.1892 stróż kamieniczny Aug.Cząstkiewicz poszedł na emeryturę po 61 latach służby.

Uposażenie bibljoteki wyniosło wraz z teksami 9917 złr.86 ct. Przyrost dzieł był :

Nabyto dzieł 1092,tomów 1740. Dary rządowe dzieł 46, w 117 tomach. Prywatne dary dzieł 1804,tomów 2338. Egzemplarze obowiązkowe 606 dzieł w 652 tomach. Dysertacyj 1140, atlasów 9,czasopism 517 tomów i 171 zeszytów. Razem przyrosło 5205 dzieł,6504 tomów. Rękopisów otrzymano kupnem 15,darem 36 w 138 woluminach. Razem 71 dzieł,138 woluminów,rycin przybyło 54.

Ogólny zasób bibljoteki wyniósł 213,779 dzieł, 282,858 tomów,1708 atlasów i map,rękopisów 5150 dzieł,a 6485 woluminów,dokumentów 267. Muzykaliów przybyło darem 1361,a kupnem 84. Całość wynosi 3057 sztuk.

Na zakupno dzieł wydano 8488 złr.76 c. Na introligatora 1062 złr.33 c. na druki i drobne wydatki 366 złr.77 c.

Z darów uczynionych Bibljotece,uzyskała też po Maurycym Krupowiczu w Wilnie,z którym Bibljotekarz pozostawał w zażyłości zbiór 1055 dzieł i 1476 tomów. Od Emer.Czapskiego 1 dzieło. Od koła praskiego 4 dzieła.Kasa Mianowskiego w Warszawie ofiarowała swoje wydawnictwa w liczbie 17.dzieł i 21 tomów. Od J.A.Pelara z Rzeszowa zbiór afiszy i kart pogrzebowych. Znaczną bibljotekę muzykaliów otrzymano po byłem Towarzystwie muzycznem,a która bibljoteka od wielu lat była w depozycie. Od Radcy Hansa Tomka z Wiednia własne dwa dzieła.

Układaniem katalogu zbioru rycin zajął się ponownie Wład.Bartynowski,który już dawniej ten zbiór porządkował.

Osób wypożyczających dzieła było 1400. Ci wybrali dzieł 6500 w 15000 tomach. Rozesłano zakładom innym dzieł przeszło 100 w 200 tomach i tyleż zapotrzebowano.

Gości,którzy zapisali się do księgi zwiedzających było 1412. W czytelni zapisało się osób 2744,najwięcej w listopadzie / 365/ .

Liczba czynności dziennych w protokole podawczym wyniosła NN.422.

Drukowała Bibljoteka dla użytku profesorów miesięczny katalog dzieł przybyłych do Bibljoteki.Redagował go djetarjusz J.Kozubski.

Oprócz zwykłych czynności urzędników około katalogowania,pracował jako ochotnik,przybyły ze Lwowa urzędnik p. Peter,który przez pół roku spisywał,muzykalia te uporządkował i znacznie je darami pomnożył.

Bibljotekarz w tym roku wydał Tom 12 Zeszyt IV Bibljografji i broszurę o krakowskim teatrze. Wł.Wisłocki redagował " Przewodnik bibljograficzny i rozpoczął wydawanie dzieła Acta rectoralia Universitatis Cracoviensis. Amanuent Bełcikowski ogłosił w londyńskiem Atheneum roczny przegląd literatury polskiej i wystawił w teatrze lwowskim swój dramat historyczny p.t."U kolebki narodu".

Rok 1893

Skład Bibljoteki ten sam. W miejsce stróża Cząstkiewicza przyjęty od 1.marca Franciszek Weiss,były wachmistrz ułanów. Od 1.stycznia przyjęty trzeci posługacz Wincenty Matlak.

W miesiącu marcu urządzono stację telefoniczną w sali 1.piętra .

Od 13.lipca do 3.sierpnia delegowany z Namiestnictwa urzędnik rachunkowy sprawdzał stan zbiorów. Sprawdzono 106. rękopisów i 172 dzieł w r 1892 nabytych i z oddziału artes 130 dzieł. Wszystko było na miejscu.

Ministerstwo na skutek sprawozdania z 25.kwietnia 1891, reskryptem z 23.stycznia 1893,przyjęło w zasadzie potrzebę przyjęcia urzędnika do spisywania dubletów.Miał się tą sprawą zająć prof.Dargun w porozumieniu z bibljotekarzem,ale śmierć jego przedwczesna przerwała rokowanie.

Uposażenie bibljoteki wynosiło 10484 złr.
Zakupiono dzieł 1800 woluminów 2565,tomów 2533.
Darów rządowych było dzieł 28 wolum.95 tomów 75. Darów prywatnych dzieł 2429 woluminów 3059 tomów 3100. Egzemplarzy obowiązkowych dzieł 714 woluminów 768,tomów 749. Dysertacyj inauguralnych 1003. Czasopismów 1166.Atlasów 6 map 7.

Rękopisów przybyło kupnem 47 w 47 tomach,z darów prywatnych tomów 69 w 150 woluminach zamianą 1.Muzykaliów przybyło 164 z tych kupnem 7,rycin przybyło 12. Druków razem przybyło dzieł 5974,woluminów 7490,tomów 8627,atlasów i map 13.

Cały majątek bibljoteczny wyniósł dzieł 219.750,tomów 292478 atlasów i map 1721,rękopisów dzieł 5262,woluminów 6689,muzykaliów 3221,rycin 7705,dokumentów 267.

W r 1893 podarowało Museum Ord.Krasińskich 4 tomy swoich wydawnictw.Po zmarłej Kamili Szemerzowej otrzymano dzieł 72,rękopisów 110 atlasów i map 12 i rękopisy. Jul. Ripper kapitan Köweży podarował 4 dzieła japońskie.Angel Cuervo z Paryża darował swe dzieło w 2 tomach. Zaś jubiler na Kazimierzu A.C. Pomex odstąpił za 45 złr.książkę hebrajską w starożytnej srebrnej oprawie,za którą zapłacił 49 zł.

Na zakupno dzieł wydano złr.8949 c.33,na introligatora

924 c.50,na druki przybytków 194 złr.99 c.

Większe kupno nastąpiło po zmarłym 29.kwietnia prof. Lotarze Dargunie,bibljoteki do historji prawa za 400 złr. dzieł po docenciehigieny Kaz.Grabowskiego odnoszących się do higieny za blisko 500 złr.od prof.Baudoina dzieł do filologji słowiańskiej i ludów wschodnich za kwotę 156 złr.

Większe dary otrzymano : Bibljotekę X.biskupa Ad.Krasińskiego,dzieł 425,tomów 669,czasopism.tomów 4 i 1 atlas. Od Ordynacy i Krasińskich 4 tomy Muzeum. Po szkole w Żabikowie,rolniczych dzieł 722,tomów 977,czasopism tomów 397, i 4 rękopisy. Po Kamili Szemeszowej dzieł 72,woluminów 110, 3 atlasy i rękopisy.Od.Jul.Rippera kapitana fregaty cztery dzieła. Od posła Popowskiego dzieł 296. Od Dra.fil.Władysława Kretkowskiego dzieł matematycznych 49 w 53 tomach i 29 tomów czasopism.Kupiono cenniejsze : książkę hebrajską w srebrnej oprawie za 45 złr. Katechizm z r 1600 za 39 złr. 60 c. Dziesięć rękopisów z 17 i 18 w. do dziejów kościoła w Polsce za 100 złr. Corpus inscriptionum za 276 Mk.Paleontographica za 120 marek, Encyklopedja Britannica z 360 fl. Köhler Trachtenbilder za 50 marek. Journier les Statutus des Universites za 100 marek.

Z bibljoteki korzystało pożyczających osób 600,powzięto dzieł około 6000 w 15000 tomach,z innych bibljotek sprowadzono około 100 dzieł w 200 tomach.

Książka czynności wykazuje BN.402.

W czytelni porannej pracowało osób 3423,najwięcej w październiku / 460/. Udogodnieniem dla czytelników było przybycie czytelni wieczornej od godziny 6- 8. Tę otwarto dnia 3.listopada. W profesorskiej czytelni pracowało dziennie 4 do 5 osób. Wieczorem czytelnia nie miała powodzenia,pracowało w niej przez dwa miesiące osób 55. Gości zwiedzających bibljotekę zapisało się 2400.-

Oprócz pracy urzędników dokonywał czynności Franc.Bartynowski emerytowany sędzia,który układał kartki pogrzebowe i muzykalia.

Bibljotekarz wydał Bibljografji Tom 13.Z.1.2. Kustosz Wisłocki redagował " Przewodnik bibljograficzny" i wydał zeszyt II .Acta Rectoralia. Ad.Bełcikowski wydał rozprawki o Grottgerze i Lenartowiczu w londyńskiem Atheneum i pracę o Aleks.Fredrze. J.Kozubski kontynuował wydawany przez siebie od 1.lipca 1892 katalog przybytków.

Sumeryczny wykaz spisanych w katalogu cedułkowych zbiorów w bibljotece tak się przedstawia z końcem r.1893 :

A. W dziale ogólnym:

1. Artes	2064
2. Botanika	1006
3. Chemia	2117
4. Fizyka	1188
5. Geol.Minrel.	790
6. Dzieje liter.	2000
7. Niemiecka literatura	1960
8. francuska "	2799
9. Gramatyka	1961
10.Języki pozaeuropejskie	692
11. Dzieje	11576
12. Zoologia	908
13. Filozofja	3861
14. Prawo	11091
15. Tehhnologja	463
16. Gospodarstwo	532
17. Pedagogika	1941
18. Klasycy łacińscy	1761
19. " greccy	2630

20/ Matematyka	3032
21/ Słowniki	728
22. Medycyna	27607
23. Nauki przyrodnice	504
24. Neolatyniści	1304
25. Literatura angielska	305
26. Slavica	97
27. Bohemica	443
28. Rossica	1004
29. Judaica	211
30. Literatura hiszpańska	151
31. " włoska	714
32. Teologja	11419
33. Geografja	3028
34. Bibljografja	1133
35. Inkunabuły	2214
Razem	104,964.

B. Dział polski

1. Filozofja	1113
2. Gramatyka	1732
3. Ogólne dzieje	945
4. Kalendarze	454
5. Klasycy łacińscy i greccy	433
6. Literatura polska	2403
7. Matematyka	1380
8. Medycyna	3556
9. Przyrodnicze	3000
10. Pedagogika szkoły	1858
11. Poezja	5214
12. Powieści	2256

13. Dziecinne i ludowe		808
14. Prawo		8574
15. Artes		684
16. Słowniki		146
17. Teatr		1930
18. Teologja		8540
19. Polska historja		7816
20. Geografja		2086
21. Czasopisma		717
22. Panegiryki		2027
	razem	57,666

104.964
57,666
Razem 162,630

W każdym dziale pozostaje jeszcze do spisania do katalogu materji, po kilkaset dzieł, do której roboty nie wystarcza dzisiejsza ilość pracowników. Ci bowiem ledwie zdążą spisywać roczne wpływy. Zaległości z lat ostatnich w tym kierunku najlepiej można ocenić przez to, że w raporcie z r 1888 wykazano skatalogowanych w dziale ogólnym dzieł 90,465, zaś w dziale polskim 51,066, czyli razem 141,531. Przyrost więc przez lat pięć kartek do oddziałów specjalnych jest niezmiernie szczupły. Temu zaleganiu roboty zapobiedz tylko może wzmocnienie personalu.

W kronice bibljotecznej należy się osobne pożegnanie pamięci prof. L. Darguna, był on ze strony Uniwersytetu delegowanym, aby czuwał nad zakupnem dzieł dla potrzeb uniwersyteckich. Był to stosunek jak najprzyjemniejszy. Obdarzony szeroką wiedzą, nie pozostał zaściankowym specjalistą w swoim fachu, ale mierzył zadanie Bibljotekarstwa skalą ogólnych potrzeb. Zbieracz rycin znawca rzadkich druków, umiał ocenić ich

potrzebę dla Bibljoteki i oczęstokroć sam nastręczał nabywanie rzadkości i zachęcał do większego wydatku. Znosił się codziennie z Bibljotekarzem ,naradzał się z nim,nie podejrzywał,nie podkopywał i nie murtował - a lubo dochód Bibljoteki wynosił 6000 złr. wystarczały fundusze i na zaspokojenie potrzeb uniwersyteckich i na zaokrąglenie zbiorów oddziału polskiego. Z jego śmiercią zerwała się ta nić wzajemnego zaufania i otwartej pracy pospólnej. Od daty jego śmierci,zaznaczyć można zaprzestanie kupna polskich dzieł dla oddziału polskiego i zacieśnienie się nabywaniem drobiazgów za liche ceny od żydów- antykwarzy. Od tej daty w bibljotece oddziału polskiego,nastąpiła stagnacja co do zakupna. Cześć pamięci człowieka ogarniającego szersze horyzonty,człowieka szczerego,kochającego naukę,choć z pochodzenia Niemiec,odczuwającego potrzeby instytucji mającej jako skarbnica polskiej wiedzy,swoją półwiekową tradycję polską.

Rok 1894

Urzędnicy ciż sami,co i w roku ubiegłym.
Uposażenie bibljoteki wraz z taksami wynosiło 1028 złr.zatem mniej niż roku zeszłego.

Przybyło kupnem dzieł 1246,woluminów 1800,tomów 1736. Darem dzieł 1736,woluminów 2994,tomów 2950.

Wymianą dzieł 10,tomów 15. Egzemplarzy obowiązkowych 604,woluminów 661.dysertacji 1367,czasopism 674,razem dzieł 4991,tomów 7638,atlasów 10,rycin 25,nut 1,rękopisów 54 w 60 woluminach. Ogół bibljoteki wyniósł dzieł 224,744,tomów 300.029,atlasów i map 1731,rycin 7730,muzykalji 3222,rękopisów 5321,w 6755 woluminach. Z darów prywatnych były od księgarni F.Simaczka z Pragi dzieł 75 w 216 tomach i czasopism 12 tomów.

Po Drze Ant.Rollem z Kamieńca dzieł 201 w 461 tomach, rycin 16 i 2 rękopisy. Po W.Cywińskim dzieł 413 w 665 tomach i 8 tomów czasopism,7 map i 2 rękopisy,między temi rękopis Dziadów Mickiewicza przepisywany w Dreźnie. Od George Kinga z Kalkutty 1 dzieło botaniczne. Od Henr.Stano z Międzyrzecza Herbarz Maro.z Urzędowa. Od Kar.Miarki z Mikułowa 6 dzieł. Od Edwarda Jellinka z Pragi otrzymano 167 dzieł tomów 212 i czasopism.tomów 19. Od Franciszka Simacska księgarza z Pragi dzieł 79,tomów 228.Od Ministra Dunajewskiego tomów 116 wydawnictw Akademji i Sprawozdań Rady Państwa.

Najcenniejsze nabytki były Białobrzeskiego Postilla za 35 fl.Acta Sanctorum marek 225. De caise le jardin mar. 150, Schwalbe Mornhologische Arbeiten mar.117,Godefri Diccionnaire de lengue francais mar.416,Fürstwanler Meisterwerke der griech.Plastik mar.85,Los Rios Historia de la Leteratura espannola mar.150,Dana Mineralogie mar.65.

Wypożyczało dzieła osób 650,wzięto dzieł 6000 i około 15000 tomów. Z obcych bibljotek powzięto dzieł 60 w 100 tomach. Rozesłano dzieł 293 do 31 zakładów.

W czytelni pracowało osób 2356.Najwięcej w paździerenniku 298. W wieczornej czytelni od godziny 6- 9 pracowało 427 osób. Zwiedzający goście zapisali się do księgi w liczbie 2383,osób,- na ogół liczbę zwiedzających można oznaczyć na 3000 osób. Najwięcej było ich w sierpniu / 487/.

Poruszona była w tym roku kwestja ułożenia abecadłowego dubletów i ich spisania przez przybranych na ten cel pracowników. Skończyło się na korespondencji bibljoteki do Senatu dnia 9 kwietnia i 31.maja.

Coroczna rewizja Bibljoteki odbyła się dnia 23.czerwca do 4.lipca przez radcę L.Miłałowskiego. Sprawdzono nowe nabyte rękopisy w liczbie 81 sztuk,dzieł 196,tomów 567.-

Znaleziono je na miejscu.

Bibljoteka brała udział w Wystawie krajowej we Lwowie ,przesłała 55 dzieł pedagogicznych i 43 muzykaliów. W tym roku ustąpiła introligatorka Gabr.Czekajska,w miejsce jej zajął introligator Karol Schramm.

Z prac naukowych wydał Bibljotekarz drugą połowę T.13.Bibljografji,Wł.Wisłocki redagował "Przewodnik bibljograficzny" i wydał zeszyt 3 Acta rectoralia.J.Kozubski redagował katalog miesięczny przybytków.

Rok 1895

W tym roku Bibljoteka poniosła stratę niepowetowaną przez śmierć Ignacego Paulego w dniu 20.październiku w wieku lat 81,a służby lat 25. Ten mąż wielkiej nauki,ale wielki dziwak zarazem,nie miał szczęścia do ludzi. Jego szorstkie usposobienie i zaniedbanie powierzchowności,łakomstwo książki,odstręczały od niego naczelników bibljoteki.- Długo Bibljotekarz musiał walczyć z przesądami,zanim go dopuszczono do służby. Główny zarzut,iż będzie ogołacać Bibljotekę okazał się w praktyce nie tylko jemu ubliżającym,ale nawet praktyka okazała,iż jego staraniom Bibljoteka zawdzięczała wiele bardzo cennych zabytków. Ze swoich zbiorów odstępował wszystko chętnie,a to za bardzo małem wynagrodzeniem. Był skarbnicą wiedzy w dziale literatury polskiej,numizmatyki i historji,z nim więc najwięcej i najskuteczniej porozumiewali się badacze przeszłości naszej. Przywiązany do Bibljoteki,pamiętał zawsze na to,że Bibljotekarz był jedyny,który mu podał rękę i zaufał jego uczciwości.Podobnego sobie następcy nie pozostawił w Bibljotece.

Na miejsce jego powołała Dyrekcja Bibljoteki dnia 1 . listopada Dra.Jana Rozwadowskiego człowieka głębokiej nauki.

Dochód Bibljoteki wyniósł 9447 złr.51 c.

W ciągu roku przybyło kupnem dzieł 1738,darowizną 1148, dyssertacji 871 i egzemplarze obowiązkowe.Razem przybyło dzieł 4559,woluminów 5492,tomów 5352,atlasów 6,mapa 1. czasopism 498 i zeszytów 180. Ogół zbiorów wynosił dzieł 229.303,tomów 305,879,atlasów i map 1738. Nadto rękopisów przybyło 22,woluminów 105. Więc cały zasób wyniósł dzieł 5343,woluminów 6861,dokumentów przybyło 13. Ogół wyniósł 280.Muzykaliów przybyło 338,razem zbiór obejmuje 3560 sztuk. Rycin przybyło 757,razem zbiór wynosi sztuk 8487.

W tym roku kolekcja monet i medali odstąpioną została Gabinetowi archeologicznemu,a to w myśl reskryptu Ministerstwa Oświaty z dnia 9.stycznia.

Użytkowało osób 400,pożyczając dzieła do domu. Dzieł pożyczonych na miejscu było 5500,a około 14000 tomów.Rozesłano dzieł 178 w 31.miejscowości

Czytelnia i biuro jak co roku otwarte w zimie od godziny 8 do 1 rano,zaś od 1.maja od 9 do 1 i od 3 do 5,a wieczorem czytelnia od 6 do 8.

W czytelni zapisało się 3485 osób. Z wieczornej korzystało osób 326. Nadto w czytelni profesorskiej pracowało po trzy do 4 osób.

Zwiedzających Bibljotekę zapisało się osób 2230,ale gości było nierównie więcej.Najwięcej zapisało się we wrześniu / 418 / .-

Z darów cenniejsze były : Od czeskiej Akademji dzieł 51,tomów 78 i 1 atlas. Od Edwarda Lelinka z Pragi dzieł 75, i 76 tomach i 11 tomów czasopism. Od prof.Baudoina dzieł 166 w 184 tomach. Od Władysława Kroguslkiego 30.kompozycji muzycznych Józefa Krogulskiego. Po śp.księdzu Kosteckim 89 dzieł w 165 tomach i 2 atlasy. Po Żegocie Paulim od Wł. Wisłockiego 111 dzieł 143 tomów. Od Michała Bolesławskiego

z Tomaszpola 7 dokumentów. Od prof. Bandrowskiego dwa listy królewskie. Od Luc. Kołudzkiego trzy inkunabuły. Droższe nabytki były : Ostrowskiego Protokół Delegacyj 1773 złr 70. Od Dra. Szujskiego 13 dokumentów i akt. wiejskich 180 złr. Sarasin Die Wedden 144 marek. Retzius Untersuchungen 72 mar. Macewen Atlas 92 mar. Greek Papyri 47 mar. Commentaria in Aristotelem 343 mar. Du Cange Glossarium 96 mar. Havard Orfeverie 40 mar.

Bibljotekarz wydał 14 tom Bibljografji, Wł. Wisłocki ~~zzz~~ Acta rectoralia reszyt 4 i " Przewodnik bibljograficzny". Dr. A. Bełcikowski napisał mowę mianą na pogrzebie Żegoty Paulego i drukował w londyńskiem Atheneum przegląd literatury polskiej. J. Kozubski redagował katalog przybytków.

Rok 1896

W składzie osób pracujących zaszła zmiana, że Dr. J. Rozwadowski ustąpił z posady djetarjusza, w miejsce jego przyszedł uczeń medycyny Stanisław Krobicki od 1. września.

Uposażenie Bibljoteki podniesionem zostało na 10.000 złr. - Dochód z czesnego wyniósł 1180 złr. Z tegoż zakupiono dzieł za 9627 fl. roboty introligatorskie wyniosły 843 złr. wydawnictwo miesięcznych przybytków złr 545.

Przybyło kupnem dzieł 1273 woluminów 1933, tomów 1889, czasopism 536, map 4. Dary rządowe dzieł 18, woluminów 134, tomów 101, czasopism 17, atlas 1. Dary prywatne tomów 2293, woluminów 2872 tomów 3118 atlasów i map 16, czasopism 338. Egzemplarze obowiązkowe dzieł 716, woluminów 812, tomów 863, czasopism 51.

Dysertacyj inauguralnych 863, czasopism było razem 950, rękopisów przybyło zakupnem 31, dokumentów 32, darem 470 w 764 woluminach i 1 dokument. Zbiór rycin pomnożył się o 73 sztuk danych przez W. Wisłockiego po Ignacym Paulim.

Dary ważniejsze były : Po Drze Michale Zieleniewskim lekarskich dzieł i broszur 151 w 167 tomach, czasopism 27 tomów, rękopisów 6 w 9 woluminach i jedna teka z mapami.

Po/Jędrzeju/ Ignacym Paulim 412 rękopisów w 700 woluminach. Po profesorze prawa Czapowskim 819 dzieł, tomów 1235, czasopism tomów 104 i 1 atlas. Od profesora Józefa Rostafińskiego 262 dzieł w 330 tomach, czasopism 23 tomów. Od Jana Chomętowskiego z Raby Michała Wiśniewskiego rękopis. Dyplomatyka. Od p. Z Kaczkowskich Byszewskiej 103 dzieł w 245 tomach, czasopism 54 tomów i 1 atlas i 71 rycin.

Ważniejsze zakupna były : po Ignacym Paulim 19 dokumentów pergaminowych 150 złr. Od rodziny Polanowskich 18. rękopisów i 13 dokumentów 150 złr. Eberts Papyros 48 fl. Cayley Matematical papers 240 mar. Bernoulli Ikonographie 52 fl. Copinger zur Heins Bibljographie 120 mar. Catalogue of papers 60 mar. Cały zbiór bibljoteczny wyniósł dzieł 234.466, tomów 313.602 map i atlasów 1749, rękopisów 5844, woluminów 7656, dokumentów 313, rycin 8560.

Pożyczających dzieła było 600 osób, wzięli około 5600 dzieł. Wypożyczono z innych zakładów 116 dzieł. W czytelni zapisało się osób 2060. W profesorskiej czytelni pracowało osób 452. Zapisało się w księdze gości osób 2548. Najwięcej ich było w lipcu / 498/.

Z polecenia Ministerstwa Oświaty z dnia 22. stycznia miały być spisy dubletów rozsyłane rektoratom szkół politechnicznych i Akademji rolniczej. Nie uczyniono tego, bo bieżących dubletów mogących mieć jakie znaczenie nie było. Toż Ministerstwo dnia 19. sierpnia nakazało wygotować w terminie trzechmiesięcznym spis bieżących czasopismów znajdujących się w Bibljotece. Pracę tę podjął J. Kozubski, zajęła ona mu siedm miesięcy.

Dnia 5.maja Ministerjum zezwoliło,aby członkowie grona nauczycieli wyższych szkół handlowych mogli wypożyczać książki. Z końcem grudnia Senat akademicki uchwalił wstrzymanie druku przybytków.-

Namiestnictwo reskryptem z dnia 7.stycznia 1895 poleciło, aby zinwentowane w dniu 9.kwietnia 1878 zbiory po Szymonie Dutkiewiczu odnoszące się do zbioru rycin,zostały jako spadek bezdziedziczny przyjęte na własność Bibljoteki. Całość obejmuje 935 rycin,przeważnie akwarele,rękopisów 33,druków 5.

Na miejsce amanuenta po zmarłym Ignacym Paulim proponowała Dyrekcja Bibljoteki Józefa Pollera,a w miejsce tego Jana Kozubskiego.

Na praktykantów zaproponowani zostali Dr.Koneczny i Dr. Jan Rozwadowski.Ten jednak zrzekł się kandydatury otrzymawszy posadę przy gimnazjum. W jego miejsce dnia 1.października zaproponowany został Bol.Buszczyński suplent gimnazjalny.

Bibljotekarz wydał Przysłowia polskie zebrane przez Franc.Brzozowskiego,Wł.Wisłocki redagował "Przewodnik bibljograficzny ",Dr.Ad.Bełcikowski przedstawił na scenie krakowskiej dramat " Przekupka warszawska ", J.Kozubski redagował katalog przybytków.

Rok 1897

Personal bibljoteczny złożony z Ośmiu osób jak r.z.- między niemi nowo przybył praktykant Dr.F.Koneczny.

Fundusz bibljoteczny wynosił 11,136 złr.z tego poszło na zakupno dzieł złr 9386,na roboty introligatorskie 1087,na druki i inne wydatki 660 złr.

W ciągu roku przybyło dzieł 3917,woluminów 5222,tomów ... 6019 ,map 28,atlasów 3.

Z tego kupnem dzieł przybyło 900,woluminów 149,tomów 134, czasopism 5,Dary prywatne dzieł 1480,woluminów 2051,tomów 1863,czasopism 40,atlasów i map 5. Egzemplarze obowiązkowe

dzieł 490,woluminów 568,tomów 567czasopism ≠ 52,dysertacji 1063,rękopisów 61.Nut kupiono 32,rycin 300.

Razem majątek bibljoteczny dzieł : 238,383,tomów 319,621,map i atlasów 1700,rękopisów dzieł 5905,woluminów 7417,muzykalji 3593,rycin 8860.

Ważniejsze dary po śp.Edwardzie Jelinku w Pradze otrzymano 650 dzieł i 1100 tomów. Od Wł.Wiełockiego przekazane po Ign. Paulim 10 tek rycin i 1 teka map. Od. Dra. Wernickiego 212 broszur emigracyjnych w 7 woluminach,od Baranowskiego otrzymano Bibljotekę dzieł do wojskowości polskiej zawartą w trzech szafach.

Zakupiono droższe. Mandel Kern Testamenti Concordantiae 150 mar. Contze Archeologische Untersuchungen 58 mar.Bertholet Chimie 50 mar.Licht Architektur 35 fl.Sauvageot Palais de France 40 fl. Jochers Gelehrt Lexicon 30 mar. Bassermann Dante 40 mar.Wiliam Architekture 45 fl. Nothnagel Pathologie 150 fl.Winkelmann Physik 105 mar. E Hesichius Lexicon 66 mar. Lueger Lexicon der Technik 135 mar.Ostwald Klassiker 131 mar.

Korzystało z Bibljoteki osób 600.Rozesłano do innych zakładów dzieł 77 w 120 tomach.

W czytelni pracowało osób 2332. W czytelni wieczornej 348. Zwiedziło Bibljotekę gości zapisanych 2382,najwięcej ich było w sierpniu / 411 /.

Ministerstwo Oświaty reskryptem z dnia 19.kwietnia oznajmiło,że na przyszłość pracownicy mogą być przyjęci do Bibljoteki mający doktorat. Utrudnienie to,zdało się niekorzystnem dla Bibljoteki,więc Dyrekcja uczyniła przedstawienie dnia 27.pazdziernika,aby przynajmniej mogły być uwzględnione prawa nabyte J.Pollera i J.Kozubskiego,lecz to pozostało bez skutku .-

Reskryptem Ministerjalnym z 19.kwietnia otrzymał posadę praktykanta Dr.Felix Koneczny i rozpoczął czynności dnia 9.czerwca. W dniach 22 do 28.lipca odbyła się rewizja Bibljoteki przez oficjała rachunkowego Gwidona Kwiatkiewicza. Sprawdzono nabytki z lat 1894 do 1896,tudzież rękopisy,niczego nie brakowało.

Dnia 2.stycznia zawiadomiono Dyrekcję Bibljoteki,że wydawanie drukiem przybytków dzieł,wstrzymano. Spisywanie miesięczne atoli i nadal pozostawiono J.Kosubskiemu.

Dnia 24.października i 10.listopada Dyrekcja Bibljoteki wykazała Senatowi potrzebę objęcia na rzecz Bibljoteki gmachu po gimnazjalnego.

Dnia 6.lipca Senat Akademicki wytknął Bibljotece,iż nabywa dzieła,które nie mają uniwersyteckiego znaczenia. Referentem Komisji bibljotecznej jest profesor Creizenach germanista,któremu obce są stosunki miejscowe,a obojętnemi potrzeby polskiej literatury. Stąd będąc jednostronnym, pomimo swego wykształcenia,jest jednostronny i mierzy zadanie Bibljoteki skalą zbyt wysoką,gdy zadanie to u nas znacznie jest skromniejsze. W tym stosunku nie można osiągnąć porozumienia między pojęciami o zadaniu bibljotekarstwa i o praktyce w jego zastosowaniu. Bądź co bądź pierwszy to nie miły zdwiąk od czasu jak istnieje Bibljoteka.

Bibljotekarz wydał tom 15.Bibljografji polskiej. Dr.Wisłocki redagował " Przewodnik bibljograficzny",Ad. Bełcikowski wydał w 5 tomach Dramata i Komedje i dramat "Przekupka warszawska ". Fel.Koneczny wydał Dzieje Śląska. Życie Mickiewicza,Redagował dział teatralny w Przeglądzie polskim i pisał po czesku Nowoþi historycka literatura polska .-

Rok 1898

Skład osób uległ zmianie nieco . Bibljotekarz i kustosze ciż sami,amanuenci : Bełcikowski,Konoczny i Józef Poller. Praktykanci Dr.Lucjan Rydel. Kancelista J.Kozubski.Djetarjusz Stef.Grądziński przyjęty dnia 14.września w miejsce zmarłego Stanisława Krobickiego.

Uposażenie Bibljoteki wyniosło 11369 złr. z czego poszło na zakupno dzieł złr.9578,na introligatora 984.Na inne wydatki 804 złr.

Nabyto dzieł 1482,tomów 2054.Dary rządowe : 25 dzieł, tomów 113,prywatne 2682,dzieł,- 3761 tomów.dysertacji 1282. Razem przybyło dzieł 6220,tomów 8051,czasopism tomów 606,rękopis. przybyło 50 w 62 woluminach,dokumentów 4,nut 74,rycin 446. Zatem stan bibljoteki wynosi druków 244,603,tomów 328,278,atlasów i map 1799. Rękopis.5955 woluminów 7799,dokumentów 317,nut 3667,rycin 9306.

Dary cenniejsze były : Po śp.Stanisławie Polanowskim zbiór dzieł 632,tomów 1541. Po radcy dworu Józ.Louim broszur i dzieł 1014 w 54 woluminach,1 teka nut,procesów 16 tek,proklamacyj i plakatów dwie teki,rękopisów 10 w 15 woluminach. Po Drze.J.Kopernickim dzieł i broszur 146 w 166 tomach,po prof.J.Kleczyńskim broszur i dzieł 321 w 343 tomach i 1 rękopis. Józef Malinowski z Garlina 4 dokumenta.Duc de Loubat dzieło swe Il manuscritto. Od Narcyzy Hildowej z Sambora dzieł 13.Celniejsze nabytki były Turmair Werke 80 mar.Schider Anatomische Werke.Po Mar.Poggendorf Biogr.Worterbuch 45 fl.Daly Motifs d'architecture 90 fl.Copinger zur Hains Repertorium 35 fl.

Użytkowało z bibljoteki osób 615 pożyczywszy przeszło 5500 dzieł.Rozesłano 100 dzieł do różnych miejscowości.

W czytelni pracowało osób 1884, w czytelni profesorów 354. Bibljotekę zwiedziło zapisanych do książki osób 2440, najwięcej ich było w sierpniu / 469 /.

Dnia 5. stycznia Senat Akademicki zawiadomił Bibljotekę, iż hr. Bol. Skarzyński zapisał rękopis odnoszący się do heraldyki i wojskowości polskiej.

Ministerstwo Oświaty poruszyło dnia 17. lutego kwestję co do wynagradzania 50 % wydawcom za dzieła kosztowne obowiązkowe. U nas pytanie to nie ma praktycznego znaczenia, bo wydawcy chętnie przesyłają nakłady swe bez pretensji.

Rozporządzeniem z 26. lutego Dr. F. Koneczny mianowany został amanuentem z płacą roczną 1100 złr. z dodatkiem aktywalnym 300 złr. i sustentacyjnym 100 złr. Djetarjuszowi J. Kozubskiemu podniesioną została remuneracja roczna w kwocie 700 złr. ~~Zarazem~~ ogłoszono 22-marca konkurs na posadę praktykanta po F. Konecznym, z płacą 500 złr. Posadę tę otrzymał Dr. Lucjan Rydel w moc reskryptu Ministerstwa z dnia 29. września.

W maju dublety czeskie z bibljoteki po Jelinku, odesłano w darze do Zakładu Ossolińskich, a to w myśl zapisu.

Prace naukowe. Bibljotekarz wydał Tom 16. Bibljografji. Wł. Wisłocki redagował miesięcznik " Przewodnik bibljograficzny, Ad. Bełcikowski ogłosił rozprawę o Ad. Mickiewiczu, Fel. Koneczny redagował Przegląd teatralny w piśmie Przegląd polski. Lucjan Rydel wydał tom poezji i uzyskał nagrodę konkursową za dramat : „Zaczarowane koło " .

Rok 1899

Personal ten sam, tylko w miejsce L. Rydla przybył djetarjusz Wł. Koch.

Uposażenie Bibljoteki wyniosło 11220 złr. z tego

zakupno dzieł 9945 złr.,introligator 684 fl. inne wydatki 589 fl.

Przybyło kupnem dzieł 934,tomów 1553,darów rządowych dzieł 19,tomów 96,prywatnych dzieł 626,tomów 831. Zamianą 1 dzieło,tomów 20. Egzemplarzy obowiązkowych 668 dzieł, tomów 745,dysertacyj 1010,czasopism 532. Razem dzieł 3258,tomów 4777. Rękopisów przybyło dzieł 16,tomów 76,rycin 8.

Cały zasób bibljoteczny wynosi dzieł 247,861,tomów 333,055,atlasów i map 1823,rękopisów 5971,tomów 7872,dokumentów 317,muzykaliów 3668.

Z pomiędzy darów wyróżnia się : ofiarowane dwa kolorowe rękopisma w 22 tomach H.Bol.Starzyńskiego zachowane w dwóch szafach rzeźbionych i posażkami ozdobionych.Obejmują one zebranie herbów polskich,tudzież uzbrojenia zbierane z europejskich muzeów. Duc de Loubat z Paryża wydane przez siebie dwa kodeksy jeden meksykański. Dr.Ignacy Rosner darował wspaniałą niemiecką edycję dzieła o cesarzu "Viribus Unitis ".

Pożyczających było osób 650,którzy powzięli do 6000 dzieł. Z obcych bibljotek sprowadzono dzieł 15§. Pracujący w bibljotece zapisali się do księgi w liczbie 2124. W profesorskiej czytelni pracowało osób 390. Do książki gości zwiedzających bibljotekę zapisało się osób 2027.

Dnia 4. stycznia Senat akademicki zawiadomił,iż dozwolonem zostało zajęcie prowizoryczne pierwszego piętra po gimnazjum św.Anny.

Dnia 8 marca praktykant Dr.Lucjan Rydel zrezygnował z posady,jako niezgodnej z jego zajęciami literackiemi.

Namiestnictwo odezwą z dnia 11.lutego wydało rozporządzenie co do braków dostrzeżonych przez oficjała rachun-

kowego. Że jednak oficjalnen całkiem nie zrozumiał rzeczy bibljotecznej, nie mogły jego uwagi być uwzględnione. Gorliwość jego prywatna, znacznie przekroczyła zakres rewizji bibljoteki, która mu była poruczoną.

Dnia 25.kwietnia Dyrekcja Bibljoteki przesłała do Namiestnictwa wypracowany przez Wł.Wisłockiego projekt spisania duplikatów i sprawdzenia zasobów bibljotecznych, zwróciła przy tem uwagę, że nawet donajęcie dwóch pracowników, zadaniu temu nie sprosta. Senat akademicki odezwą z 25.czerwca wyraził opinję w zasadzie słuszną, że bywają kupowe dzieła do celów naukowych uniwersyteckich nie potrzebne. Że jednak bibljoteka jest zarazem polską, muszą być także książki nabywane do działu polskiego w kwestji zakupna dzieł wyznaczył Senat akademicki prof. Creizenacha, aby z nim porozumiewać się co do żądań. Referentem tej rezolucji był Creizenach.

Rozpisano konkurs na posadę praktykanta po Dr.Lucjanie Rydlu.

Djurnista Stefan Grudziński opuścił samowolnie w lipcu służbę, pod pozorem choroby. W miejsce jego przyjęto od 1. sierpnia słuchacza uniwersytetu Władysława Kocha.

Dyrektor Estreicher wydał tom 17 Bibljografji. Wł.Wisłocki redagował " Przewodnik bibljograficzny ", a F.Konecznyy układał przegląd teatralny miesięczny w Przeglądzie polskim.

Rok 1900

W personalu bibljotecznym ta zmiana, że Dr.Wł.Wisłocki zmarł 4.czerwca po długiej chorobie. Bibljotekarz sprowadził go ze Lwowa - służył od 22.marca 1874. Mianowanie go kustoszem, wymagało silnych zachodów, bo nie będąc w służbie

publicznej,miał mniej kwalifikacji,niż inni współkandydaci. Zaraz mu bibljotekarz powierzył dokończenie opisu rękopisów,którego dokonał był J.S. Bandtkie,a kontynuował J.Muczkowski, i wyjednał mu w Akademji fundusz na druk katalogu. Rzecz dokonana starannie. Ostatnią pracą jego był katalog inkunabułów Bibljoteki Jagiellońskiej,rzecz wiele kosztów wymagająca,ale nie mająca ścisłości naukowej. Jako pracownik był pilny,ale z powodu chorobliwego usposobienia,mniej towarzyski i nie lubiący dzielić się z drugimi swemi wiadomościami. Mimo ujemnych stron był siłą naukową i wielce pomocną w pracach bibljotecznych. Konkurs na posadę po nim rozpisano dnia 15.sierpnia,a dnia 21.październikа przedstawiony został Rudolf Ottmann dotychczasowy kustosz tytularny.

Na posadę praktykanta po Lucjanie Rydlu powołano dnia 7.września Dr.Fr.Bujaka,ale że ten otrzymał nominację na bezpłatnego,gdy konkurs był na płatną posadę. Dyrekcja Bibljoteki wniosła przedstawienie o zmianę tekstu nominacji.

Dnia 4.lutego zmarł posługacz Jan Ławrynów,człowiek nader służbisty,spokojny i uprawiony w czynności. W miejsce jego przyjęto stróża Franciszka Weissa,którego proponowano 21.kwietnia.

Na posadę po Weissie został gorąco polecony dnia 10. listopada Wincenty Matlak,dotychczasowy palacz.

Co do rozszerzenia gmachu przez przyłączenie pogimnazjum św.Anny,rzecz o tyle postąpiła,że Ministerstwo Oświaty pod dniem 9.marca zgodziło się na rozdzielenie lokalności mających być zabranemi.Górne sale dostaną się Bibljotece. W budżecie na rok 1900 zamieszczono na adaptację gmachu bibljotecznego kwotę 80000 koron,jako pierwszą ratę potrzebnego wydatku. Dyrekcja Bibljoteki na wezwanie Rektoratu prze-

sława dnia 15. lipca do Urzędu Budownictwa projekt urządzenia 1.piętra na bibljotekę. Uposażenie bibljoteki było tylko 20.000 koron z tego powodu tak małe,że prawie całą taksę imatrykulacyjną obrócono na druk Ustaw Uniwersyteckich.

Wydano z tego na zakupno dzieł 17.800,na introligatora 1811 złr. na rduki i na potrzeby kancelaryjne 808 K.

Przybyło dzieł : Kupnem 673 między temi 350 czasopism. Dary urzędowe dzieł 25,tomów 119,prywatne dzieł 1901,tomów 2133. Obowiązkowe : dzieł 637,tomów 729,dysertacyj i programów 982. Zatem przybyło dzieł 4217 w 5203 woluminach,a 5095 tomach,map i atlasów 8,czasopism 942 tomów i 171 zeszytów,nut 101,dokument 1,rycin 1,rękopisów dzieł 6029 w 7936 woluminach.

Ważniejsze dary były : 107 dzieł i broszur i 15 rękopisów w 17 woluminach po Karolu Libelcie,dar Dr.K.Łepkowskiego,193 czasopism i 1 rękopis prof.Drze.Rydlu,dar jego syna Lucjana. Od Aleks.Jelskiego z Zamościa Akta meryki i 20 tek uniwersałów. Od Ludw.Czerkowskiego z Wilna pięć tomów pamiętników Franka. Od Art.Bersona i Xoia Loubat ich wydawnictwa.

Użytkowanie z Bibljoteki : Wypożyczających było 670, ci powzięli 670 dzieł. Z innych bibljotek sprowadzono około 200 dzieł dla miejscowego użytku.

W czytelnik zapisało się 2966 czytelników,a w profesorskiej 421,lubo czytających było nierównie więcej. Zwiedzających bibljotekę było osób zapisanych 5060,najwięcej w czerwcu / 2597/,niezapisanych do księgi był także znaczny poczet,zwłaszcza podczas gromadnego zwiedzania po kilkadziesiąt osób naraz.

Ministerstwo Oświaty wydało dnia 28.czerwca rozporządzenie,iż do Bibljoteki mają być ściągane karty korespondencyjne jako obowiązkowe te,które z widokami mają swe cele treścią lub obrazem,myśli politycznej,działające na stronnictwa lub zmysłowość. U nas w kraju dotąd przynajmniej to rozporządzenie nie ma praktycznego zastosowania.

Senat akademicki zawezwał dnia 7.maja Bibljotekę,aby wzięła udział w uroczystości 500 lecie Uniwersytetu,przesłaniem dzieł i rękopisów na Wystawę Jagiellońską w krużgankach kościoła XX.Franciszkanów. Zastosowano się do tego.

Senat akademicki dnia 12.maja zawiadomił,że z powodu tejże uroczystości zostaną wmurowane w zewnętrznych ścianach Bibljoteki dwie tablice pamiątkowe,co zrobiono.

Od dnia 3 do 6 lipca odbyło się sprawdzanie nabytków w Bibljotece z lat ostatnich. Czynności tej dokonali Radca W.Reiner i pan Soukop. Sprawdzono 200 dzieł i 500 rękopisów. Prace naukowe : Bibljotekarz wydał Bibljografji tom 18,Część I- III. Dr.Wisłocki ogłosił opis Inkunabułów bibljoteki,dzieło bardzo pracowicie wykończone. Redagował "Przewodnik ~~litera-~~ ~~cki~~ bibljograficzny ". Dr.F.Koneczny pisywał miesięczny przegląd teatralny w Przeglądzie Polskim .

Rok 1901

Personel ten sam. Ministerjum dnia 8.stycznia mianowało Rudolfa Ottmanna rzeczywistym kustoszem,a Zbigniewa Kniaziołuckiego adjunkta archiwum aktów grodzkich skryptorem w miejsce opróżnionej posady po Ottmannie. Otrzymał dyspensję od przekroczonego wieku normalnego i od wymaganego doktoratu krajowego. Otrzymali płacę : Rudolf Ottmann 4800 koron, dodatek aktywalny 840 koron,zaś Kniaziołucki 3600 koron i dodatek aktywalny 720 koron .-

Na praktykanta w miejsce Dra.Rydla mianowany został 26. kwietnia Dr.Fr.Bujak z płacą tysiąca koron adjutum.Że jednak otrzymał z końcem września stypendjum Akademji Umiejętności celem naukowego kształcenia się,wziął urlop na 9. miesięcy i dał zastępcę za siebie w osobie Karola Bryjaka ucznia Uniwersytetu,na co zgodziło się Ministerstwo reskryptem z 7.listopada.

W tym roku nadeszła Bibljoteka po śp. Doktorze Marjanie Gallim z Żytomierza zawarta w 37 pakach,a otrzymana za staraniem bibljotekarza. Otwarcie jej nie nastąpiło z powodu braku miejsca. Dlatego Dyrekcja wniosła ponowną prośbę dnia 15.października o przyłączenie gmachu po-gimnazjalnego. Rzecz o tyle zaszła dalej,że Ministerstwo dnia 15.października zatwierdziło projekt urządzenia sal na bibljotekę z pewną zmianą co do ogrzewania gmachu . Oznaczyło kwotę 20. tysięcy koron na urządzenie lokalności według kosztorysu.

Uposażenie Bibljoteki wyniosło 23.191 koron 50 halerzy. Z tego wydano : na kupno książek 19.497 koron,na introligatora 2230 koron,na druki i potrzeby kancelaryjne 1468 Koron.

Zakupiono dzieł 420,tomów 793. Darowizny wyniosły : rządowe dzieł 71,tomów 167. Dary prywatne dzieł 1486,tomów 2086 ,drogą zamiany 1 dzieło.

Egzemplarze obowiązkowe : dzieł 657,tomów 784.dysertacji i programów sztuk 1173. Razem dzieł 3797,tomów 5004. atlasów i map 8,rękopisów przybyło dzieł 40,woluminów 52, rycin 1,sztuka.

Cały Majątek wynosi dzieł : 255,875,tomów 344.715,atlasów i map 1839,rycin 9316,nut 3769,dokumentów 318,rękopisów 6069 w 7988 woluminach.

Z darów najważniejsza jest bibljoteka teologiczna po b.prof.Krukowskim w liczbie dzieł 864 w 1154 tomach.Od

prof.Mehoffera przybyło dzieł 54,tomów 103. Od Julji Matlakowskiej rękopisy po jej mężu,zachowane w wytwornej skrzynce. Z Resursy dostaje bibljoteka co roku wielki zbiór czasopism z każdego ubiegłego roku. Takiegoż zbioru dostarczas Bibljotekarz z Redakcji "Czasu ".

Z zakupionych dzieł były najważniejsze : Viribus Unitis, księga o Cesarzu 180 mar. Jahrbucher f.Botanik 825 mar. Fortwaengel Sammlung Somzee 95 mar.Pontremolli Pergame 130 mar. Cormônt Mysteres de Mithra 100 mar.Receuil des histor. de Gaules 850 mar. Vivien Diccionnaire de Geograph.360 mar. Philisophical Transaction 253 mar. Zittel Paleontographica 65 mar. Verrijs,Middelnederlandsch Woordenboek 127 mar.

Zebranie cyfer skatalogowania całej bibljoteki okazuje,że w dziale obcym w 34 oddziałach skatalogowano dzieł 134,356,zaś w oddziale polskim w 22 działach dzieł 74,103 razem 208,459 dzieł. Nadto rękopisma NN.6048. A że dublety wcale nie są spisane,a jest niewątpliwie więcej niż 50000 okaże się po skatalogowaniu całej Bibljoteki,że liczba dzieł w Bibljotece jest o kilkadziesiąt tysięcy większą,niżeli dotychczasowe obrachowania wykazują.

Użytkowanie z bibljoteki: pożyczających było osób 750. Sprowadzono z obcych bibljotek dzieł 200. W czytelni pracowało osób 5195,a w profesorskiej 428. Goście zwiedzający bibljotekę zapisali się w liczbie 4642 osób,lecz wiele odmówiło podpisu.

Z prac naukowych : Bibljotekarz wydał dokończenie 18. tomu Bibljografji. Zbigniew Kniaziołucki umieścił kilka drobniejszych rozpraw w czasopismach, F.Koneczny opracowywał w Przeglądzie polskim dział teatralny. Napisał II.tom Historji polskiej,redagował przez cztery miesiące " Przewodnik bibljograficzny " i umieścił kilka fejletonów w "Czasie ".

Rok 1902

W obsadzie personalu nieznaczne zmiany. Praktykant Dr. Franciszek Bujak ustąpił 8.lipca , a w miejsce jego wstąpił dnia 31.lipca Karol Bryjak. Dnia 20.lutego umarł Józef Poller,wysłużony kapitan. Był to nieoszacowany pracownik. Cały oddany Bibljotece. Sam ją wspierał darami jeszcze od czasów studenckich i gdziekolwiek się dało,ściągał ofiary dla Bibljoteki. Zawsze uprzejmy,wesołego usposobienia,naturalnego dowcipu,kollekcjonista porcelany i innych pamiątek,był powszechnie lubiany. Zdrowie nie dopisało mu od dziesiątka lat,brał urlopy kilkomiesięczne,ale mimo nurtującej choroby,pełnił obowiązki z całem poświęceniem się. Zamiłowany w historji,znał ją,a nawet za czasu służby wojskowej wykładał historję w wojskowej szkole. Cichy i spokojny,chętnie dawał wyjaśnienia czyniącym poszukiwania w Bibljotece.

Djetarjusz Wład.Koch,ustąpił we wrześniu,a w miejsce jego przybył brat jego Edward Koch od 1.września.

Od 1.września przydzielony został do Bibljoteki Dr.Kornel Heck profesor gimnazjalny we Lwowie,z płacą pobieraną z etatu bibljotecznego ,wskutek czego odpadły z etatu płace dwóch urzędników bibljotecznych. W uniwersytecie jest stała Rada bibljoteczna,której zadaniem jest rozpatrywać całoroczne zakupy dzieł celem sprawdzenia,czy nie ~~przyk~~ pokrzywdzono żądań profesorów wyrażonych w księdze życzeń. Bibljotekarz stara się,aby wszelkie zamówienia tego rodzaju były zaspokajane. Sam z własnej woli nic nie zamawia. Ogranicza się tylko tem,że dla Bibljoteki kupuje dzieła od antykwarzy miejscowych przeważnie do działu polskiego,dla którego nie ma osobnego funduszu. Nabywane zaś bywają dzieła zwykle za czwartą lub dziesiątą cenę poniżej wartości księ-

garskiej. Zakupna te w stosunku do całości nabytków tworzą zaledwie dziesiątą część ogólnej sumy.

Jeden z członków komisji bibljotecznej pokusił się aby w zakupnie dzieł przez Bibljotekarza wynaleźć ujemne strony, by tym sposobem okazać przewagę władzy Uniwersyteckiej nad Bibljoteką. Za pośrednictwem więc Senatu, już raz w r 1897 uczynił zarzut co do niestosownego zakupna dzieł, zaś po trzeci raz dnia 14. kwietnia dał Senat upomnienie, że Bibljotekarz nabywa książki nie mające związku z celami naukowemi, jako : Życie Cesarza Franciszka Józefa / koron 200 / i Wojsko polskie w 10 tablicach kolorowanych koron 40 i zagroził, że ignorowanie napomnienia pociągnie za sobą doniesienie do Ministerstwa.

Ta niezwyczajna forma i zarzut , że kupiono życie Cesarza, co było obowiązkiem Bibljoteki i od czego żadna rządowa Bibljoteka nie mogła się usuwać, wywołała odpowiedź Bibljotekarza, w której wykazał, że Bibljoteka jest instytucją niezależną od Uniwersytetu i podlega wprost Namiestnictwu, więc dawanie napomnień było nieprzyzwoitością. Spostrzeżono się, że zrobiono głupstwo, a Rektorat urzędownie napomnienie odwołał dnia 26. kwietnia. Jakoż zarzut był bezzasadny i to ze strony tego, który od wielu lat dla własnego naukowego użytku zalecał sprowadzać do Bibljoteki niezliczoną ilość obcych dzieł, dla pracowników polskich obojętną. Z sumy 21,700 koron bibljotekarz zużył z własnej inicjatywy tylko 747 koron. Za te kupił :1. Histoire de la caricature antique. 2/ Jacquemart. Hist. de la porcellaine, 3/ Guerin. Les marins illustres de la France, 4/ L'oeuvres de Brucher / arcywspaniała publikacja nabyta za 40 koron. / 5/ Memoires de Guttenberg. 6/ Petrarca 1584 r. za 4 korony/

7/ Le peindre flamande, 8/ Beck Elektricität. 9/ Römmler Raphael Loggien. 10/ Mittheilungen der geographischen Gesellschaft, 11/ Maspero, Sur le papyrus, 12/ Pierret Etudes egyptologiques 13.Champollion Egypte ancienne . 14/ Centralblatt f.Medizin, 15/ Adamy Architektonik / dzieło klasyczne / , 16/ Lübke Denkm"aler der Kunst,17/ Wiener Klinik, 18/ Medizinische Rundschau, 19/ Moltke Geschichte 20/ Migne Encyklopedie, 21/ Janin, La revolution francaise. 22/ Sere les artes sumptuaries, 23/ Janin Porcelaine chinoise, 24/ Klinische Rundschau, 25/ Spamer Atlas, 26/ Stahr.Raphael album, 27/ Bianchini Scienza sociale, 28/ Figuier Les merveilles, 29/ Gervais .Les poissons.

Za bezcen nabyto dzieła uczone autorów,jak Eigl,Engelman,Sevis,Guizot,Meuniera,Littre-Masure,Champier Thery i inne,który według opinji Senatu były książki nie potrzebne i nie naukowe.

Przy tej sposobności sprawdził Bibljotekarz ile książek i którzy profesorowie zamówili w księdze dzieła do Bibljoteki przez ostatnie pięciolecie. Ledwo ich trzecia część zajmowała się bibljoteką i tak : 1/ Creizenach dzieł 190,a około 200 drogą antykwarską,Razem blisko 400 między innemi ogromny zbiór Real Encyklopedie der protestantischen Theol , 2/ Sternbach dzieł 130,a drugie tyle z katalogów antykwarskich. 3/ Kawczyński dzieł 133,4/ Bieńkowski dzieł 12,same kosztowne, 5/ X.Gabryl dzieł 71,6/ St. Estreicher dzieł 108, 7/ Leo dzieł 7 i znaczny poczet branych wprost z księgarni. 8/ Rozwadowski dzieł 16,więcej 20 z księgarń pobranych . 9/ Rudzki dzieł 59, 10/ Wikowski 23 dzieł przeważnie bardzo kosztowne, 11/ Olszewski dzieł chemicznych 60, 12/ Ulanowski około 100 dzieł przez księgarnie Gebethnera, 13/ Baudoin dzieł 3. 14/ Birkenmajer dzieł 2, 15/ Browicz dzieł 7,Bujwid 16/ dzieł 3, 17/ Chotko-

wski dzieł 2. 18/ Cybulski dzieł 3. 19/ Czerny dzieł 12. 20/ Fierich dzieł 2. 21/ Górski dzieł 15. 22/ Janoszewski dzieł 2 obadwa bardzo kosztowne. 23/ X.Knapiński dzieł 4. 24/ Hoyer dzieł 14. 25/ Korczyński dzieł 8. 26/ Kostanecki dzieł 4. 27/ Lewicki dzieł 4. 28/ Miodoński dzieł 5. 29/ Morawski dzieł 15. 30/ Mycielski dzieł 2. 31/ Rosenblatt dzieł 22. 32/ Sokołowski dzieł 5. Straszewski dzieł 2. 34/ Szajnocha geologicznych dzieł 8. 35/ Tretiak dzieł 18. 36/ Wierzejski dzieł zoologicznych 8. 37/ Zoll dzieł prawniczych 8. 38/ Żórawski matematycznych 7.

Stosunek zakupna dzieł przez Profesorów do zakupna przez Bibljotekę był niepomiernie mały,jako okazuje się z porównania nabytków w pierwszym kwartale 1905. Dla profesorów wydano na dzieła 9862 koron 44 halerzy,a dla Dyrekcji Bibljoteki 172 koron 81 halerzy,a przecież Bibljoteka Jagiellońska jest nie tylko Uniwersytecką,ale i polską. Do Bibljoteki uczęszcza nader mały procent profesorów,a główny zapas pracowników tworzy cały kraj i ogromny zastęp młodzieży,które oddaje się poza uniwersyteckim studjom. Tego nie umiał zrozumieć Referent i Senat akademicki,a tem mniej Sekretarz Uniwersytetu Cyfrowicz,który stylizował idjotyczną naganę.

W ciągu roku 1902 przybyło dzieł 8497,woluminów 13,003,Czasopism 725,atlasów i map 331. Razem w Bibljotece było dzieł 264,352,tomów 358,443,atlasów 2174,muzykaliów 3771,rycin 9390,rękopisów 8032,dokumentów 322.

1/ W darach przybyło po Edwardzie Gallim doktorze z Żytomierza dzieł polskich 1518,tomów 2150,a dzieł obcych 1498.-

2/ Od Baranowskiego trzy szafy dzieł odnoszących się do historji wojenności polskich,z rycinami wojska polskiego

dzieł 655.

Od posła Gniewosza z Kont dzieł 14 w 31 tomach.
4/ Od Radcy Kulawskiego poczet dzieł geograficznych i do historji Śląska. 5/ Od Mathiasa Bersona cenny zbiór 17 dzieł i rękopisów. 6/ Od wdowy po prof.Malinowskim 1 rękopis słowiański. 7/ Po Józefie Bergerze z Podgórza 4 dyplomy 14 dokumentów i druk. 8/ Od p.Henryki Świętochowskiej z Warszawy dzieł 66,tomów 272. 9/ Od hr. Tadeuszowej Dzieduszyckiej 1 dzieło. 10/ Od Xcie.Loubat z Paryża 1 dzieło. 11/ Od p.Anieli Małczyńskiej z Łopczyna 3 dzieła. 12/ Od prof. Karlińskiego 1217 dzieł i broszur w 1768 tomach, 6 atlasów i 3 ryciny.

Zapisanych było w czytelni osób 5932, było wogóle czytelników do 7000. W sali profesorskiej pracowało osób 448. Rękopisów zużytkowano 630. Gości którzy zapisali się w księdze zwiedzań było 4718 razem było ich przeszło 5000.

W r b. nabyto w kwietniu maszynę do pisania za cenę 570 koron.Pisanie objął Edw.Koch.

Przygotowanie po-gimnazjum na użytek Bibljoteki o tyle postąpiło,że przebito komunikację z czytelnią Profesorów. Ułożono posadzki z wyjątkiem sali czytelni.Więcej nie zrobiono. Namiestnictwo dnia 26.marca poleciło obniżyć koszta wewnętrznego urządzenia gmachu pogimnazjalnego obliczone na 10.000 koron. Dyrekcja Bibljoteki oświadczyła,iż jest niemożliwem dalsze obniżanie.

Rok 1903

Zmiany w personalu o tyle zaszły,że Adam Bełcikowski amanuent został od 1.sierpnia mianowany skrypterem,a prof. gimn. Korneli Heck utrzymany został prowizorycznie z pełną

płacą, płatną z funduszu Bibljotecznego. Od 1. stycznia powołany na djetarjusza Dr. St. Kętrzyński ze Lwowa nie był siłą wydatną, bo od 1. czerwca zameldował się jako chory i dał w swoje miejsce zastępcę.

Konserwator Tomkowi czynił zabiegi od dłuższego czasu, aby Bibljotekarza usunąć z gmachu. Ogłosił po dziennikach, że Bibljotekarza mieszkanie, to pożar nieuchronny. Wnosił podania do Namiestnictwa, Ministerstwa i osobiście o to zabiegał. Tego następstwem było, że Namiestnictwo wydało reskrypt w myśl komisji sprowadzonej przez Dra. Tomkowicza, że mieszkanie w gmachu przez Bibljotekarza dłużej cierpianem być nie może. A było cierpianem przez lat pięćset, przez który czas ani razu pożar w gmachu nie wybuchnął. Co więcej w r 1848 podczas bombardowania Krakowa, Bibljoteka ocalała tylko dzięki temu, że Bibljotekarz był na miejscu i środkami ochronnemi uratował gmach od ognia.

Ogóle uposażenie Bibljoteki wyniosło 23504 koron. Nadto z zapisu Marji z Wyczechowskich Pożyckiej otrzymano koron 5574 i 78 halerzy. Zakupiono dzieł 4818, tomów 6414.

Z końcem r 1903 było w Bibljotece dzieł 289,165, tomów 365,432. Z darów otrzymano 1. Po Florkiewiczu atlas anatomiczny Laskowskiego, 2/ Od Władysława Radwańskiego ze Lwowa Zbiór rękopisów po Fel. Radwańskim tomów 21. 3/ Po Dr. medycyny Markiewiczu z Wilna dzieł 792, tomów 1044 i nut 722. 4/ Od Adama Rohozińskiego dzieła po śp. Michałowskim 228 dzieł, tomów 282. 5/ Od Władysława Bartynowskiego rycin portretów 330. 6/ Po śp. Władysławie Ściborowskim dzieł 195, tomów 337.

Bibljotekę zwiedziło osób więcej niż 5000, z tych 4811 zapisało się do księgi. W czytelni zapisało się 6204, a w profesorskiej 469.

Przyłączenie gmachu pogimnazjalnego jeszcze w dalekim polu. Oznaczony został fundusz na 20.000 koron wcale mizerny. Budownictwo opracowało dopiero kosztorys.-

Rok 1904.

Zmniejszyła się liczba pracowników przez ustąpienie od lipca Dr.Kętrzyńskiego,który objął urzędowanie w Archiwum, tudzież przez śmierć Rudolfa Ottmana,który umarł dnia 13. grudnia. Był to urzędnik służbista. Pierwszy przychodził do biura,ostatni wychodził .Próbował naukowego kierunku,ale bez powodzenia. Całą czynnością jego było prowadzenie dziennika podawczego i wypożyczanie dzieł do czego miał usposobienie.

Uzupełnienia sił przyczyną mimowolną jest prof.K.Heck, bo według orzeczenia Ministerstwa z 10.lutego pobierając płacę 4920 koron funduszu bibljotecznego,zagarnia inne fundusze,a to jest amanuenta 3400 koron adjutum 1000 koron i resztę pozostałą po Józefie Pollerze 520 koron. Wskutek czego Bibljotekarz dnia 5 grudnia potrzebę zniesienia tego tymczasowego położenia.

Dyrektor Bibljoteki mając pełne 56 lat służby,wniósł dnia 5.grudnia podanie o udzielenie mu emerytury.

Połączenie dwóch gmachów już dokonane. Meble sprawione. Atoli robak toczy nową posadzkę,a na sprawienie elektrycznego oświetlenia zabrakło funduszu. Objęcie więc gmachu na cele bibljoteczne odłożono na czas dłuższy.

Uposażenie Bibljoteki wyniosło 24,176 koron,z czego wydano na zakupno dzieł 21,202 koron najwięcej wydano na prawo dzieł 198 i historję dzieł 140,najmniej na matematykę 3, filologję klasyczną 7 i pedagogikę 6. Czasopism przybyło 461.

Razem zakupno dzieł wyniosło dzieł 1116,tomów 1255.

Dary znaczniejsze były od prof. Stan.Estreichera dzieł 1 broszur 128, Redakcja Katolika w Bytomiu dzieł 50, P.Georgonowa dzieł 25,Poseł Gniewosz z Kęnt dzieł i broszur 695, Hr.Starzyński z Paryża rękopis na pergaminie z miniaturami Livre d'heures de Helene Starzyńska i tom 15 herbarza ilustrowany,jego pracę ,tudzież portret w ramach autora.

W ciągu roku 1904 przybyło do Bibljoteki dzieł 5300,tomów 7082,Stan więc zbiorów z końcem r 1904 był : dzieł 274,465,tomów 372.515,atlasów i map 2192,rycin 9673,nut 4493,rękopisów 6224,woluminów 8163,dokumentów 322. Nut jest istotnie znacznie więcej,ale nie spisane,katalogował nuty Franciszek Bartynowski emeryt adjunkt sądowy,jako ochotnik. Ten atoli umarł w r.b.Bartynowski zajmował się od lat dwudziestu pracą ochotniczą w Bibljotece i jemu ta zawdzięcza, między innemi ułożenie więcej niż 15.000 kart pogrzebowych, które alfabetycznie uporządkował.

Zwiedzających Bibljotekę zapisało się do książki osób 4809,czytelników w Bibljotece zapisało się 7376,a w czytelni profesorów osób 838.

Spisanych w katalog naukowy było w dziale obcym dzieł 81,312,w dziale obcym 137,626. Razem 218.938.

------oooOOOooo------

I. WYKAZ COROCZNYCH PRZYBYTKÓW

do Bibljoteki, według niedokładnych raportów

Za Bandtkiego przybyło :

Rok	dzieł	tomów
1811		
1812		
1813	1280	1600
1814		
1815		
1816		
1817		
1818	2332	3372
1819		
1820		
1821	692	1358
1822	538	908
1823/4	386	663
1824/5	576	826
1826	515	954

Dalej rachunków nie składano

1833
1834
1835 zakupiono 1065
1836 darem 3309 = 4374 / Za Muczkowskiego
1837 od r 1837 /
1838

1840 kupiono 228 dzieł 389 tomów
1841 otrzymano 1814 / dyssertacje same /

2032 za lat dwa

1842 od sierpnia } kupnem 106 } 706
1843 do sierpnia } darem 607 }

1844 tomów 151 kupnem/ kontynuacje same, bo nowych nie nabywano /

2153 darem

1845 darem 73

/ Prenumeratą pism czasowych 36 dzieł

zakupnem 66 dzieł, tomów 131

1847 darem	dzieł 398,	tomów	416
kupnem	" 142	"	373
	" 540	"	789

1850/51 kupnem	dzieł 235	tomów	438
darem	" 610	"	732
	" 845	"	1170

1853 przybyło dzieł 1368 / kupnem 214. /

II. Wykaz coroocznego wzrostu Bibljoteki Jagiellońskiej

rok	dzieł	tomów	map	rycin	nut	rękopisów
		Za Bibljotekarza Muczkowskiego				
1854	1012	.	.	.	.	.
1855	1199	.	.	.	.	.
1856	1587	.	2	.	.	1
1857	692	.	.	.	.	1
1858	1829	.	.	.	.	49
		Za Bibljotekarstwa Strońskiego				
1860	1119	1528				
1861	849	617				
1862	1554	2167				
1863	994	1400		2		6

rok	dzieł	tomów	map	rycin	nut	rękopisów
1864	1160	1787		2		5
1865	1094	1536		2		5
1866	2925	4193		32		4
1867	1099	1427		70		2
	Za Bibljotekarstwa Estreichera					
1868	2341	2503	3	73		27
1869	2738	3246	62	226	270	30
1870	3091	3256	24	51		34
1871	6032	11401	31	74	67	28
1872	7161	13215	19	7		11
1873	2776	3737	20	179		43
1874	3300	3710	7	1906	8	82
1875	2199	3052	1	156	3	8
1876	2880	5391	15	19	4	16
1877	2273	2872	17	69	10	22
1878	4997	6598	10	15	6	80
1879	3876	5108	28	81	2	60
1880	3637	5141	36	13	670	110
1881	5255	7493	10	5	12	389
1882	3500	3712	6	3	4	88
1883	3291	4559	9	8	-	25
1884	4620	6548	11	5	1	76
1885	2971	4287	14	12	4	40
1886	3250	4054	1	52		15 w t.3 0
1887	4233	4794		66	408	130 " 134
1888	4978	6673		8	5	340 " 352
1889	4530	6360	2 atl.43 m.	8	29	60 " 66
1890	11717	16277	6	668	1	86 130 dokum 43
1891	6506	9818	3	32		43

Rok	Dzieł	tomów	map	rycin	nut	rękopisów	dokumentów
1892	5205	6504	9	54	1444	71 w 153 wol.	
1893	5974	8627	13	12	164	117 "200 "	
1894	4991	7544	10	15	1	54 " 70 "	
1895	4559 pism 498	5352	7	757	338	22 " 105 "	13
1896	5163	7723	11	73		501" 764 "	32
1897	3919	6019	31	300	32	61	
1898	6220	8051	-	446	74	50 " 82 "	4
1899	3258	4727	-	8	-	16 " 76 "	
1900	4217 czasopism 942	5095	8	1	101	58 " 64 "	1
1901	3739	5004	8	1		40 " 52 "	
1902	8497	13003	335	24 tel	2	73 " 90 "	
1903	4813	6196	6	330	722	69 " 72 "	
1904	5300	7082		3	100	9 " 9 "	

--------oooo0000oooo-------

L.66. / 26.kwietnia 1869 r. /

Raport do Ministerstwa o potrzebach Bibljoteki

Objęcie przezemnie Bibljoteki Jagiellońskiej w zawiadowstwo wkłada na mnie obowiązek,abym po rozpatrzeniu się w jej stanie przedstawił wierny jej obraz i jej potrzeb i abym zwrócił uwagę Wysokiego Ministerstwa na :

A / Bibljotekę jako gmach i jako skład

B/ Na dotychczasowe prace i system układu

C/ Na personale bibljoteczne

D/ Na dotację Bibljotekę.

A.

Co do Bibljoteki samej uważam ją I raz jako gmach sam, a II powtóre jako skarbiec bogactw umysłowych.

Co do I. Uważając gmach rozpatruję :

1/ gmach wogóle. 2/ kancelarję bibljotekę.3/ kancelarję bibljotekarza.4/ czytelnię studentów. 5/ szafy i drabinki .

1/ Co do samego gmachu wogóle .

Restaurowanie onego odbywa się bardzo starannie. Jest on już dzisiej ozdobą miasta i chlubą budowniczych.ale odnowa trwa już20 lat, wskutek czego wszelkie prace bibljoteczne doznają opóźnienia,były dotąd i są po części prowizoryczne.

Dotą właściwie są cztery sale w zupełności ukończone, a tyleż oczekuje wykończenia. Bibljoteka o 100.000 tomach mieścić się miała w szczupłych pokoikach,księgi nagroma-

dzone były tak,aby się pomieściły,a zatem o ichnsystematycznym rozłożeniu nie można było myśleć. W miarę o ile sal przybywało, o tyle rozszerzały się szafy, miejsca składowe, o tyle zyskiwały miejsca i swobody grończnie leżące dzieła. Jestto jedna z ważnych bardzo przyczyn,dlaczego bibljoteka tutejsza pomimo 20 lat ciągłego porządkowania jest jeszcze w nieładzie.

2/ Co do kancelarji. Porządkowanie i układanie dzieł w samych salach bibljotecznych odbywać się może przez 5 miesięcy wiosny i lata; przez resztę 7 miesięcy porządkowanie może i powinno się odbywać tylko w kancelarjach Bibljoteki. Stąd kancelarja powinna być rozległa, bo praca bibljoteczna zajmuje się na raz setkami tomów, które rozkłada,grupuje,kwalifikuje i sortuje. Otóż kancelarja bibljoteczna prawie nie egzystuje wcale. Jest rodzaj przedpokoju,w którym stoją dwa biórа, zagradzają miejsce schody kręcone oszalowane na drugie piętro i mieszczą się trzy szafy z częścią tylko katalogów,a druga ich część ulokowana w drugiej izbie. W tej kancelarji zaledwie kilka osób stojący pomieścić się mogą. Ten pokoik mający 10 kroków w kwadrat stanowi kancelarję i jest zarazem przejściem do czytelni studenckiej. Oczywiście,że w takiej ciasnocie nie może być miejsca dla pracy bibljotecznej, bo nie ma stołów na książki,nie ma miejsca na takowe,a biórka zaledwie pomieścić mogą te papiery i te kilka książek, które w codziennych stosunkach ze stronami napływają do bibljoteki. Obok tej kancelarji jest równie mały i ciemny pokoiczek,który stanowi czytelnię profesorów. Pokoik ten w jednej połowie obracany bywa z konieczności na pracownię urzędników,która jednak dla swej ciasnoty tylko za prowizoryczną uważaną być musi. Ani ten pokój zresztą,ani kan-

celarja nie mają tyle wolnego miejsca,by pomieścić mogły zapasy książek przeznaczonych do pracy,do katalogowania, do przeglądu nadsyłek księgarskich i do umieszczenia najpotrzebniejszych pod ręką źródeł bibljograficznych,po które za każdym razem trzeba udawać się do dalszych nieopalonych pokojów.

3/ Co do kancelarji Dyrektora Bibljoteki.

Ta ulokowana jest na 2 piętrze,obejmuje ona 8 kroków w kwadrat,zatem tak szczupła,iż piec żelazny i biurku zajmują połowę pokoju. Z tego powodu jest ona nie do użytku. Źle byłoby,gdyby Bibljotekarz oddawał się Bibljotece tylko w godzinach urzędowych,obowiązkiem jego jest pracować w niej lub dla niej całodziennie. Jego obowiązkiem jest przytem sprawdzać i przeglądać cały ogrom zasobów bibljotecznych. Na to potrzebuje on sam dla siebie jednej sali przestronnej i widnej,w którejby znaczniejsza partja dzieł pomieścić się mogła. Tego obojga nie dostaje w tym ciasnym,ciemnym, z oknem gęsto zakratowanem,pokoiku kancelarją zwanym. Ogromny żelazny piec rozgrzany napełnia izdebkę gorącą,duszącą atmosferą,gdy obok nieopalane sale przejmują zimnem,stąd łatwo o przeziębienie się ciągłe.

4/ Co do czytelni studenckiej.

Ta szczupłą tak dalece,że gdy się zbierze 30 czytelników, ci zaledwie pomieścić się mogą jedni drugim zawadzając. Nie ma miejsca odpowiedniego na przechowywanie czytywanych dzieł,te zatem gromadzą się na stołach,na kasce czytających zostając. Zaiste dziwić się należy,że książki nie giną,nie będąc niczem od kradzieży zabezpieczone.

Z przedstawienia tego okazuje się,że zachodzi konieczna potrzeba coprychlejszego przyspieszenia ukończenia budowy reszty sal bibljotecznych,wyznaczenia lokalu na pracownię

urzędników,na kancelarję Bibljotekarza i urządzenie innej czytelni dla studentów,co przy tutejszym rozkładzie sal bardzo łatwo za udziałem światłej i Bibljotece życzliwej władzy budowniczej da się uskutecznić.

5/ Co do szaf Bibljotecznych .

Szafy bibljoteczne zwłaszcza w pierwszej sali są arcywytworne,ale też arcy niepraktyczne. Kosztowne,rozległe,a mało pozostawiające miejsca na dzieła. Żelazne galerje do szaf nader wysokie,tak są wąskie,że ledwie niemi przejść można. Gdy wypada z galerji wychodzić po drabinie,aby dosięgnąć książek na wyższych półkach ,wówczas urzędnik,niemal połową ciała wystaje na powietrzu poza galerją,w sposób,że zachodzi obawa,aby z tej całopiętrowej wysokości nie spadł w razie usunięcia się drabiny. W przyszłości zapewne w innych salach galerje dane będą znacznie szersze,praktyczniejsze,obmyślone będą też szafy robione z prostotą,a więcej dopuszczające miejsca. Im prościejsza struktura szaf, tem jest lepsza. Mniemam,iż na przyszłość w dalszych szafach reforma co do tego da się przeprowadzić.

Do szaf tych obmyślono drabiny krótkie i długie. Krótkie nie opierają się na niczem,a długie zahaczają się na hakach,które powbijano do ścian brzeżnych szaf. Drabiny te wyglądają arcy-elegancko,ale też są arcyniedogodne. Zdarza się nieustannie,iż urzędnicy wstępując na drabinę, mającą za podstawę posadzkę wywoskowaną,ześlizgują się łatwo i z wysokości wraz z drabiną lecą na ziemię,ulegając potłuczeniu.

Zdarza się również,że jeżeli drabina jest założona o hak z jednej strony szafy, i szukający wyjdzie na nią, aby znaleźć dzieło wskazane na półce,że okazuje się,iż

dzieło to stoi na drugim końcu półki.- ówczas szukający dzieła zmuszonym jest zejść z drabiny i z nią spacerować na drugą stronę szafy, - stąd wynika niezmierna strata czasu na szukanie jednego dzieła. Drabiny takie zresztą do pracy bibljotecznej na półkach samych nie są zdatne,bo urzędnik stojący na niej i nie mający oparcia żadnego,ani żadnej przestrzeni szerszej na szczeblach drabiny,musząc się trzymać drabiny jedną ręką,drugą tylko zaledwie w stanie jest z półki wziąść jedną lub dwie książki.

Tę okoliczności skłoniły mnie do zamówienia u stolarza tymczasowo dwóch drabin podwójnych,czyli schodków na biegunach,obmyślonych według mego rysunku,mających u szczytu szeroką płaszczyznę,na której mogą być całe półki książek zamieszczane i rozpatrywane. Takie schodki,mające z obu strony oparcie,dozwalają urzędnikowi siedzieć na nich i na nich bez niebezpieczeństwa wygodnie na miejscu pracować u góry szaf,nie potrzebując znosić książek na ziemię. Gwarantują one bezpieczeństwo życia osoby pracującej,ułatwiają zarazem szybsze wyszukiwanie książek. Takie schodki powinny się znajdować w każdej sali przynajmniej po dwoje umieszczonych u przeciwległych ścian.

Tyle co do budynku.

II. Co do zasobów bibljotecznych

Te składają : 1/ Rękopisma. 2/ Ryciny. 3/ Inkunabuły.4/ Numizmaty. 5/ Archeologiczny oddział. 6/ Bibljoteka polska. 7/ Bibljoteka ogólna. 8/ Duplikaty.

Co do 1/ Rękopisma.

Rękopisma mieszczą się rozrzucone w sześciu salach łącznie z drukami. Część ich stoi na półkach szaf,część w małych szafkach stojących na środku sal. Stąd nie ma

żadnej ewidencji całości rękopismów, co uniemożebnia zupełnie kontrolę ich nienaruszalności i całości. Dostęp do nich trudny, bo znaczna część foljów stoi zamknięta w szafkach ciemnych, częstokroć ustawiona podwójnym rzędem. Wypadnie zatem obmyśleć osobną salę wyłącznie na pomieszczenie rękopismów. Mają one podwójny katalog. Jeden starannie ułożony książkowy, abecadłowy ze staroświeckiem, dziś zarzuconem sygnowaniem literami z czasów Bandtkiego przed 40. laty zrobionem, drugi kartkowy z numerowaniem nowoczesnem, liczbami bieżącemi. Że zaś kartkowy katalog nie jest alfabetycznie ułożony, przeto wyszukanie rękopismu zawsze napotyka na znaczne trudności, bo aby go znaleźć, należy pierwej zawsze kombinować dawną byłą Bandtkiego sygnaturę abecadłową już nie istniejącą, z odnośną liczbą nowej sygnatury kartkowej. Temu wypadnie zaradzić przy ustawieniu rękopismów i ich rewizji ówczas, gdy po wykończeniu budowy gmachu będzie jaka sala obmyślona na ich wyłączne pomieszczenie. Zresztą opis rękopisów co do ich stanu, treści liczby kart, dobroci egzemplarza nie jest dostatecznie przeprowadzony, co będzie wymagać kilkoletniej pracy, ale ówczas, gdy ważniejsze prace bibljoteczne pokończonemi zostaną.

Co do 2/ Ryciny.

Te są ujęte w dwutomowy katalog książkowy, według przedmiotu. Zdaje się, że istnieć musiał i tom trzeci katalogu, bo są na rycinach oznaczone numerowania, ale katalogu nie znalazłem śladu i jego istnienia nie doszedłem śladu. Jest również katalog rycin kartkowy. Obadwa katalogi atoli od lat kilkunastu nie są kontynuowane, - w układzie ich systemu stałego nie ma. Są jednak ryciny niektóre bardzo ważne, które wypadnie osobno wydzielić i do cymeljów odłożyć. Ryciny wo-

góle wypada rodzielić i spisać w podwójny kartkowy katalog, / uzupełniając jeden dawniejszy / , według przedmiotów i rytowników, ulokować w tekach jednej miary i utwierdzić na jednej miary kartonach . Tym tylko sposobem nada się im wartość naukową i uchroni je od uronienia.

Rozkładanie ich już rozpoczęte, przyczem każda kontrolowaną jest ze spisami, o ile spisy istnieją. Kartony są zamówione, tek 30 oprawiono. Jest nadzieja, że w ciągu roku cały zasób rycin będzie miał naukowy system, i nabierze istotnej wartości. Jednocześnie zaopatrzone będą stemplami Bibljoteki i wypadnie obmyśleć na nie osobne pomieszczenie, bo teraz rozrzucone są po różnych salach i po różnych szafach.

3/ Co do Inkunabułów.

Te stoją w sali osobnej; jest ich kilka tysięcy, nie są uporządkowane. Praca będzie z niemi ciężka i długa, jeżeli je przyjdzie porównywać z Haina Repertorium i innemi źródłami, praca to jednak nie nagląca, odłożoną być musi aż do ukończenia robót pilniejszych.

4/ Zbiór numizmatyczny stoi zapieczętowany. Nie porządkowano go od lat kilkunastu. Jakkolwiek o numizmatyczny zbiór dopytują się strony bardzo często, jednakowoż mimo, iż zajęcie się zbiorem monet jest rzeczą naglącą, pomimo, że nawet w r. z. J.W. Namiestnik Gołuchowski zwiedzając Bibljotekę wyraził ostro niezadowolenie swoje z powodu zaniedbania zbioru numizmatycznego, praca około tego nie może być obecnie przy dzisiejszych siłach bibljotecznych rozpoczynaną i jeśli stan taki stale potrwa, nie będzie mogła być rozpoczętą, bo najważniejszem zadaniem dzisiaj jest uporządkowanie tego, co jest codziennie przez strony żądanem, to jest dział.

5/ Co do archeologicznego oddziału, ten jest tak szczupły, że o nim nic powiedzieć nawet się nie da.

6/ Co do bibljoteki polskiej. Ta mieści się w pierwszej sali odnowionej. Że jednak na miejsce jest za szupłe, a pojedyncze szafy z działami naukowymi już są przepełnione, przeto reszta dzieł mieści się po różnych salach i szafach. Są szafki, w których stoją książki bez porządku i systemu. Skoro więc zachodzi potrzeba wyszukania dzieła, częstokroć szuka się go na pamięć, poznając je z oprawy, to z formatu. Wadą całego ustawienia jest, że tego przynajmniej, co nie jest posygnowane, nie ustawiono / z wyjątkiem panegiryków / abecadłowo, przez co wyszukanie dzieła byłoby możliwem nawet pomimo braku sygnatur.

Wogóle cały dział polski od lat 30 zupełnie był co do kompletowania go systematycznego zaniedbany tak dalece, że częstokroć nie ma w nim dzieł najpospolitszych, po-dziennej potrzeby, jak np. przekładów klasyków lub dzieł klasycznych polskich. Naglącą jest rzeczą dział ten systematycznie przez większe zakupna z zaniedbania tyloletniego wydźwignąć.

7/ Co do bibljoteki ogólnej dzieł.
Dzieła bibljoteki ogólnej dzieł obcych stoją osobno. Dwa działy tylko to jest dział filozoficzny i historji mają katalog repozytorjalny / Local-signatur /, całość atoli bibljoteki go nie ma. Cała np. sala teologiczna do 20.000 tomów licząca, nie jest wcale ustawiona, książki jej leżą stosami na kupie i tylko przez szczególną intuicję można w tej gromadzie dzieło żądane odgadnąć. Cała medycyna, prawo są tylko ustawione według działów, lecz bez repozytorjalnego katalogu, bez ustawienia książek abecadłowo. Stądto wyszukanie książek jest często niemożliwe, a zawsze arcy-żmudne, wiele czasu zabiera, bo czasem kilka godzin krzątaniny wymaga, a co gorsza wyszukiwać je muszą urzędnicy sami, obznajomieni z miejscowością, bo woźny nie dałby sobie rady.

Zadałem sobie nie małą pracę obrachować ile dotąd książek w całej Bibljotece zaopatrzono sygnaturami szaf i ~~książek~~ półek, i ile tych sygnatur przeniesiono w katalog lokalny? Obliczyłem,iż w polskim dziale mają sygnatury 7500 dzieł, a nie mają ich około 20.000 dzieł i broszur. W dziale głównej bibljoteki tj.dzieł obcych ma sygnatury 5000 dzieł,a nie mają sygnatur 55.000 dzieł. Razem zatem ujęto w katalog lokalny 12.500 dzieł,a nie sygnowano w katalogi 75000 dzieł i broszur,nie licząc w to całej sali duplikatów i inkunabułów,które cyfry 15.000 dojdą. Zatem cały zasób do 90.000 dzieł i broszur wymaga znumerować w katalog lokalny. Oto są rezultaty 20 letniej pracy katalogowej, rezultaty okazujące jak mało postąpiono w pracy tej,rezultaty smutne, pochodzące wcale nie z próżniactwa,ale wyłącznie stąd tylko,że Bibljoteka zawsze była zbyt szczupłem personalem obsadzona. Personale to zaledwie mogło nastarczyć sypisywaniu grundkatalogu i zapraszajaniu gości i czytelników. Zwracam uwagę,że moje obliczenie sumy dzieł i broszur przewyższa znacznie urzędownie wykazywaną sumę dzieł w Bibljotece będących,urzędowna cyfra bowiem jest tylko domniemaną. W rzeczywistości Bibljoteka po swem znumerowaniu zapewne większą kiedyś cyfrę wykaże. Brakowi znumerowania i zasygnowania Bibljoteki przypisać należy,iż dziś codziennie siły dwóch przynajmniej urzędników marnują się na ciągłej niepotrzebnej szukaninie dzieł po salach,gdy te siły możnaby obrócić na pożyteczniejszą biórową i katalogową pracę. Co gorsza,książki tej bibljoteki jak i oddziału polskiego nie są wogóle stęplowane,co ~~również~~ również za rzecz szkodliwą uważam. Temu zaradzić jak najrychlej będę się starał,lubo stęplowanie całego zasobu bibljoteki nie da się w roku lub kilku przeprowadzić. Urządzam takowe jednak o tyle w praktyczny sposób,że nie będzie wolne żadnej książki

poza bibljotekę i do czytelni wypożyczyć,która pierwszej ostęplowaną nie zostanie.

8/ Co do duplikatów.

Te stoją w dwóch salach na dole. Jest ich kilkanaście tysięcy. Z powodu odnowy sal i braku miejsca stały one przed kilkoma laty na strychu. Tam wystawione na wpływy wilgoci zaciekającej z dachów w znacznej części pobutwiały. Ustawiający te duplikaty na dzisiejszem miejscu amanuensis Piwowarski odłożył jedną szafę woluminów tak zbutwiałych,że już są całkiem bezużyteczne. Teraz zasłonięte są one od napływu deszczowej wody,ale nie są spisane i ponumerowane. Egzystują wprawdzie jakieś książkowe katalogi duplikatów, układane przed kilkunastu laty,ale nie są sygnowane i katalog ten nie był dopełniany,przeto takowy dzisiaj jest bezużyteczny. Koniecznością jest spisać na kartkach wszystkie duplikaty,ułożyć książki abecadłowo przed ich spisaniem kartkowem,a następnie porównać je z dziełami w samej bibljotece się znajdującemi. Nie mam bowiem zaufania w umiejętne odkładanie duplikatów. Mając zamiar mienienia ich w drodze antykwarskiej na inne dzieła,porównywałem niektóre z egzemplarzami w głównej bibljotece zachowanemi i przekonałem się o pomyłkach w uznawaniu za duplikaty,tego co nie było duplikatem. Tak np. znalazłem 7 rękopisów między niemi. Na jednym rękopisie Orzechowskiego ? quincunxe znalazłem notatkę ołówkiem,iż dlatego rękopis ten daje się do duplikatów,że dzieło to egzystuje w druku,że więc z drukowanego przepisane. A jednakże ręka tego rękopisu może jest i współczesna drukowi. Na takie sortowanie duplikatów w żaden sposób zgodzić się nie mogę. Również znalazłem druki z wspaniałą współczesną oprawą lub darowywane przez autorów leżące w duplikatach,gdy mniej dobre egzemplarze leżały w głównej bibljotece. Nie wątpię,że nie jedno dzieło znaj-

dzie się w duplikatach takie,które się nie znajduje w samej bibljotece głównej. Porównywanie więc egzemplarzy przed ich wypuszczeniem w drodze zamiany i samo spisywanie duplikatów wymaga lat kilka pracy starannej.

Zwróciłem uwagę, co do stanu Bibljoteki jako gmachu i jako skarbca zasobów książkowych i pamiątkowych. Obecnie zwrócić powinienem uwagę na :

B/ Dotychczasowe prace i system układu katalogów i ustawiania książek.

Dotychczasowe prace w bibljotece uważam nie tylko za połowiczne,ale zarazem i za po części chybione ,a po części za niedostateczne. Co więcej mają doświadczenie praktyczne w tym względzie,mogę wypowiedzieć zdanie,że jeżeli miałbym trzymać się systemu poprzedników moich,mógłbym zaręczyć,że Bibljoteka Jagiellońska przy tak szczupłym składzie urzędników,mogących zaledwie codziennym ubocznym czynnościom ze stronami nastarczyć,nigdy uporządkowaną nie będzie. Małe rezultata w ustawieniu bibljoteki wynikły stąd,że moi poprzednicy nie mieli odwagi wypowiedzenia prawdy,iż z temi siłami szczupłemi pracowników,jakich do dyspozycji mieli,nie da się nic stanowczo przeprowadzić, - wynikły i stąd,że nie starali się pogodzić praktyczności z przepisami Instrukcji dla uniwersyteckich i licealnych bibljotek z r 1825.Instrukcja bowiem bibljoteczna z r 1825 jakkolwiek jest w wielu rzeczach dobra,szczegółowa,przewidująca,lecz w wielu rzeczach przestarzała,niedostateczna,nieprzewidująca,zwłaszcza,gdy idzie o utrzymanie ewidencji tożsamości dzieł. Tak np.§ 7 lit.d. wiele przewiduje,ale nie przewiduje,iż książka może być w katalogach tak niedokładnie opisaną,iż jej przemiana na inny egzemplarz może być łatwo dokonaną. Nie nakazuje ona nigdzie szczegółowego opisu stanu egzemplarzy kosztownych.

co do ich liczby kart,rodzaju rycin,map,braków i zdefektowania i tp.tak,aby ten egzemplarz mógł być zaraz poznany, a jednak to w bibljotece 500 lat istniejącej,tak jak jest krakowska,jest obowiązkiem sumienie bibljotekarza. Instrukcja nawet winnaby przewidywać,iż nie godzi się bibljotekarzowi samowolnie przeistaczać natury księgi,a jednakowoż zdarzało się niegdyś,iż księgi rękopiśmienne z XV-XVI wieku okute w mosiądz i łańcuchy dlatego,że takowe zawadzały Bibljotekarzowi przy ustawianiu ksiąg na pułkach w szafach, utraciły łańcuchy i okucia. Nawet słynna księga Twardowskiego utraciła tę ozdobę,to świadectwo swej starożytności. Na setkę okutych w łańcuch ,bądź w mosiądz oprawnych woluminów znalazłem tylko jedną na łańcuchu. Odrywano łańcuchy,bo te zawadzały na półkach,niszczono mosiężne z guzami okucia,bo pod guzami szukano nadaremnie monet. Dzisiaj okazywanoby oprawy takie jako osobliwy zabytek przeszłości.

Instrukcja z r 1825 wogóle już przez to samo,że powołuje się na instrukcję z r 1778,jest przedawnioną i w wielu razach niezastosowalną. Inaczej bowiem w XVIII wieku urządzano bibljoteki,a inaczej dzisiaj. Nawet były prawodawca bibljoteczny Schrettinger,na którego się instrukcja powołuje, jest dzisiaj tylko zawadą w praktyce. Gdy przed 100 laty drukowano w Niemczech rocznie po 250 don500 dzieł,przybywało tyleż dzieł do Bibljotek. Dzisiaj wychodzi ich w Niemczech rocznie 10.000,w tymże stosunku rosną i bibljoteki europejskie.Zatem rejestrowanie tego ogromu wymaga całkiem innego sposobu i pośpiechu w katalogowaniu niż rejestrowanie wygodne a powolne przed stu laty szczupłego przybytku rocznego dzieł kilkuset. Wszelka komplikacja numerów i rejestrowań szkodzi wszelkiej bibljotece,choćby ta miała większe do dyspozycji personale bibljoteczne,niż jest personale arcy szczupłe,arcy niewystarczające w tutejszej bibljotece krakowskiej.

Instrukcja nie wdaje się w rozstrzygnięcie jak powinny być książki ustawiane,aby były najłatwiej zużytkowane w bibljotece,a jednak jest to okoliczność ogromnej wagi.Moi poprzednicy ślepo w niektórych razach trzymali się instrukcji i przez to zwichnęli nieco układ bibljoteki. Nie umieli się zdobyć na własny popęd organizacyjny / Organisations-Geist ,/ nie umieli wziąść instrukcji za podstawę i zniej utworzyć to,czego miejscowe warunki bibljoteczne wymagały.

Wyjaśnię to bliżej. Instrukcja wymaga,aby był

Grundkatalog /§ 32 /

Ogólny katalog abecadłowy / § 39 /

Katalog lokalny / § 26 /

Instrukcja § 22 również zabrania,aby się nie wdawać w specjalne umiejętnicze dzielenie książek na półkach bibljotecznych. W § 28 mówi o układzie bibljoteki numeru ciągłego. § 42 o umiejętnścozym katalogu.

Otóż Bibljotekarz tutejsi nie umieli upraktycznić myśli instrukcji. Bibljoteka tutejsza była i jest w tym szczególnem położeniu,że cały zbiór dzieł jej do dziś dnia nie ma stałego pomieszczenia w pewnych nieruchomych szafach,ale uległy jest ciągłej migracji woluminów,ciągłemu rozszerzaniu się bibljoteki. Że zaś połowa bibljoteki buduje się jeszcze,zatem w miarę przybywania szaf,zbiór książek z powodu,że wszystkich oddziałów szafy są przepełnione,będzie rozszerzał swe siedlisko,będzie opuszczał dawne szafy,a przenosił się do nowych szaf i sal,a przezto będzie zmieniał swe pozycje półkowe i szeregowe,a tem samem cała praca poprzednia pójdzie na marne. Bibljotekarze nie baczyli na to,ale stosując się do instrukcji,uformowawszy najpierwej Grund / zettel/ katalog . który jest zarazem katalogiem

abecadłowym,zajęli się katalogiem lokalnym szaf i półek. To wypadło fatalnie. Stało się bowiem,że nakaz numerowania półek i rzędów stosownie do instrukcji,zmieniał książkę ruchomość,w nieruchomość przyczepioną do czasowo nieruchomej szafy.

Jeszcze śp.Muczkowski przed 20 laty porozdzielał dzieła na materje,stoli nie trzymał się głównych działów umiejętności,ale książki szczegółowo na półkach bibljotecznych klasyfikował i rozdzielał. W tem chybił i w tem od instrukcji odstąpił § 22 mówi wyraźnie : " dass in den Schränken sich in keine weitere wissenschaftliche Gliederung eingelassen werden kann " i mówi to bardzo rozumnie. Bo co z książkami na półkach bezużytecznie robi się jakie lat dziesięć,to można lepiej zrobić tylko z kartkami w ciągu półroku,rozrzucając na materje szczegółowe gotowe kartki katalogu,to jest mogą sobie książki pewnej jakiej umiejętności głównej / np. cały ogrom prawa i polityki jednolite corpus stanowiąc / stać na półce pospólnie / lecz abecadłowo /,byleby ten dział głównej umiejętności był rozklasyfikowany systematycznie w katalogu kartkowym. System naukowy bibljoteczny nie powinien objawiać się na półkach,bo tam go ludzie naukowi nie szukają,ale powinien być uwidoczniony w katalogach,którego właśnie uwidocznienia w tutejszych kartkach bibljotecznych nie ma. Według mojego zdania najlepiej jest brać ogólne działy naukowe jakoto naprzykład:

1. Teologja z wydzielonymi ojcami kościoła.
2. Medycyna
3. Nauki przyrodnicze.
4. Matematyka,wojskowość i astronomja
5. Filozofja i estetyka

6. Pedagogika i szkoły
7. Prawo i polityka
8. Gospodarstwo, handel i przemysł
9. Historja, archeologja, biografja.
10. Geografja, podróże, etnografja.
11. Literatury dzieje i bibljografja
12. Literatura w szczególe
13. Teatr
14. Powieści
15. Poezja
16. Czasopisma i gazety, almanachy i roczniki.
17. Filologja
18. Klasycy greccy, łacińscy, neolatiniści
19. Sztuki piękne.
20. Dzieła zbiorowe, Sammelwerke, Opera, Schriften
21 Inkunabuły.

Ugrupowanie tych działów nie może stosowane być do planu jakiejkolwiek filozoficznej teorji, ale do miejscowości i rozmiaru sal, o ile do której sali i jej szaf, która materja odpowiada. Również rozdzielanie na pewne a niecodmienne umiejętności nie może być normą dla wszystkich bibljotek, bo jakże np. dla wojskowości tworzyć w naszej bibljotece nowy poddział, gdy dzieł wojskowych bibljoteka ma może kilkanaście. Wadą było, że Bibljotekarze tutejsi nie mieli stałego systemu w układzie nakreślonego. Muczkowski zmarł wśród organizacji bibljoteki, zmarł nagle, niespodziewanie. Nie pozostawił następcom swoim żadnego nakreślonego planu organizacji. Następcy kontynuowali to, co już było w toku robót. Bibljotekarze tutejsi zbłądzili zatem, że wdali się w szczegółowe książek poddziały robione na półkach i w szafach, przez co czas marnili i tak są szafy :

1. dzieła dyplomatyczne
2. wstępne wiadomości do historji
3. historja powszechna
4. " starożytna
5. " średniowieczna
6. " Niemiec
7. " Prus
8. " Austrji
9. " Andgli etc.i tp.

Co to czasu wymagało, ile to lat zmarnowanych, aby w ten sposób szczegółowo te dzieła na półkach rozsegregować. Cały ten oddział historji dzisiaj jednakowoż tak pilnie opracowany zaczyna już pewien nieład przedstawiać. Niebawem bowiem wypełniły się luki w szafach tych poddziałów, a gdy nie starczyło miejsca w jednej odpowiedniej szafie, to przenoszono kontynuację poddziału do innej nieodpowiedniej szafy poddziału. Wyjaśnię to bliżej. Gdy np. nie starczyło miejsca na dzieła o Francji w szafie przeznaczonej dla Francji, ówczas kontynuację przybytków francuskich dano np. w szafie austrjackiej. To jest zawsze następstwem tych skomplikowanych poddziałów, wiodących po upływie lat do chaosu, a to tem rychlej, gdy takie dzielenie na cząstki każdą książkę przywiązuje do pewnych szaf i pewnych półek. Książka jest ruchomością, przesuwać się może i powinna w miarę rozrastania się materji, oznaczanie więc stale, że jest dziesiątą lub 20 z rzędu na pewnej półce mojem zdaniem jest największą wadą organizacji bibljotek. Nie mogę się wdawać w szczegółowe wywody i dodowy niepraktyczności podobnego układu, ale że zasadnie piszę, okazuję to najlepiej załączając plan rozkładu wszystkich materji w bibljotece. Widzimy z niego, że niby zakreślony jest plan, a jednak w całości jest to chaos. Jedne i te same materje

są mieszczone po szafach od siebie odległych i te szafy są już przepełnione, a dzieła do tych materji odnoszące się wbraku miejsca mieszczą się między tak zwanemi miscelaneami. Jestto złe bardzo. W bibljotekach dobrze zorganizowanych nie powinno być ani jednego dzieła w miscelaneach, każda książka powinna znaleźć pomieszczenie w jakimś naukowym oddziale ; Bibljotekarz mający wątpliwości powinien się radzić gdzie umieścić dzieło, chociby mu nawet wypadło do bałamutnych nieraz uciec się wskazówek Schleiermachera. Gdy myślano o ustawianiu naukowem książek na półkach, nie myślano o praktyczności w ich znalezieniu. Jako warunek konieczności w każdej bibljotece uważam, że nawet przed jej skatalogowaniem powinny być wszystkie dzieła rozrzucone na alfabet bądź autorów, bądź też rzeczowników pierwszych. Jeżeli jest autor niewiadomy. Rozrzucanie tego idzie nadzwyczaj szybko ,Jeżeli jest kilku naraz pracowników pomagających sobie, a dozwala wynajdywać dzieła nawet wówczas, gdy te nie są jeszcze skatalogowane. Mówię to z własnej praktyki, nabytej w bibljotece warszawskiej. Drugim błędem w katalogowaniu którego się dopuszczono jest, iż zaniedbano zastosowania przepisanego § 28 instrukcji dania ciągłego numeru katalogowego bibljotecznego, ale zaczęto formować katalog kartkowy szafowy i półkowy, pomimo, że to rygnowanie musiało być koniecznie prowizorycznem. Skoro trzy czwarte części bibljoteki były w przebudowie, zatem bibljoteka musiała być w przyszłości cała przenoszoną do innych lokalności. Zastosowanie się zatem do § 26 intrukcji bibljotecznej było nieopatrznem. Katalog ten jest uformowany dopiero w jednej siódmej części, a to po 20 latach pracy. Ileżto jeszcze lat byłoby potrzeba, aby w 6/7 częściach dokończyć przy tak szczupłym personalu, a tak ciągle wzrastającej niemal co-

dziennie frekwencji czytelników i osób biorących dzieła do domu. Samo dozwolenie korzystania profesorom z gimnazjów prowincji, ileż powiększyło roczną korespondencję i utrzymywanie kontroli !

Gdybym miał zamiast sygnatur lokalnych ciągły Bibljoteks-Numerus , któryby np. / co praktyczniej jest / stanowił wkażdym dziele głównym osobną serję numerów i gdyby te numera umieszczone na kartkach drukowanych uwidocznione były w książce, ówczas byłaby łatwa ewidencja i kontrola książek na półkach, bo rewidowałyby się tylko serje numerów. Ówczas łatwem byłoby znalezienie dzieła na półkach, bo tylko jeden numer byłby do szukania i ten numer byłby z daleka widomy. Gdy więc dzisiaj, skoro tylko więcej na raz osób żąda książek, wszyscy czterej urzędnicy muszą sami biegać po salach i szukać ich na półkach, ówczas wystarczyłby jeden lub dwóch woźnych do tej całej manipulacji. Tak np. jeżeli mam dział teologiczny idący od Nr.1 do 15.000, ówczas zamiast szukać znaków gdzieś tam na boku okładki ołówkiem kreślonych 18.c.2. szukam tylko jednej liczby górą nad książkę wyskakującej np. Nru.1526 i znajduję ją od razu widząc tę liczbę zdaleka bez konieczności brania pierwej książki do ręki. Dzisiaj nie widząc z wierzchu książki jaki numer porządkowy książki jest na półce, biorę na chybił trafił pięć lub sześć dzieł na jednej półce stojących, zanim natrafię na żądane, a co gorsza, jeżeli je bierze woźny, to nieraz poprzewraca cały porządek szeregu książek, bo nie ma widocznego numeru, według którego mógłby się orjentować i nieraz mylnie wyjęte dzieło stawia napowrót na mylną półkę, lub mylny rząd. Zaczem idzie, że nieraz bywa książka uznawaną za straconą, gdy ona tylko stoi w niewłaściwej półce. Gorzej jeszcze bywa, gdy na kartce katalo-

gowej jest tylko szafa oznaczona,a nie ma półki i rzędu, bo wtedy już ani myśleć o wysyłaniu woźnego,aby szukał książki.

To jest jedyny,acz niezupełny katalog lokalny,według którego wyszukuje się w tutejszej bibljotece dzieł Katalog ten zmieniał już kilka razy swe numera szaf i półek,według tego jak nowe szafy przybywały,a stare się wyrzucały. Zmieniały się i nadal w miarę przybywania nowych sal drugiej połowy gmachu bibljotecznego,gdybym ów katalog lokalny kontynuował. Jestto bezużyteczna Syzyfowa praca,marnująca czas i tej podejmować w obecnej chwili nie mam zamiaru. Takie local-signatur tam tylko jest zastosowalne,gdzie jest mały przybytek książek,gdzie jest liczne personale bibljoteczne,mogące jednocześnie w różnych gałęziach umiejętności podejmować tę pracę i gdzie jest już dana książkom liczba bieżąca,któraby służyła do wyszukiwania książek. Dzisiaj tego wszystkiego nie ma, wyszukiwanie idzie z mozołem. Książka,na której znalezienie dzisiaj potrzebuję pięciu minut i tyleż na jej ustawienie na miejscu,taż sama książka byłaby znalezioną w pół minuty,gdyby miała numer bieżący.

Co gorsza,pisanie local-signatury pochłania nierównie więcej czasu,niżby wyobrazić sobie można,bo układający taki katalog jest niewolnikiem szaf i półek.Trzeba pamiętać o tem, że książki porządkują się przez większe półroku z powodu zimna,nie na miejscu w sali oddziału,ale są gromadzone do kancelaji i przenoszone z półek. Tutaj urzędnik katalogujący nie ma przed oczyma szafy i półki,a jednak w numerowaniu lokalnem musi mieć ciągle na baczeniu,aby nie za wiele znumerował ksiąg na jedną półkę. Musi on numerowania dokonywać tylko z odnoszeniem się do miejscowości,to jest może na raz numerować książek tylko tyle,ile na półkę zmieści się dzieł, stąd ciągła jest przerwa roboty,mianowicie w zimie,gdy za

każdą partją książek ponumerowanych trzeba się odnosić do miejsca, aźali tam nie za wiele pomieszczono. Dlatego to znumerowanie w ten sposób działu filozoficznego, obejmującego 800 przeszło dzieł, zabrało przeszło pół roku, gdy tożsamo zabrałoby tylko jeden miesiąc, gdybym te 800 dzieł ułożył najpierw abecadłowo, a potem je ponumerował od 1 do 800.

Byłoby to odpowiedniejszem i dlatego, że dalsze przybytki w tym oddziale możnaby oznaczać liczbami bieżącemi 80.802 i td. gdy obecnie numerowanie krępuje się przestrzenią pozostawioną na półkach celem uzupełnień. W roku, w dwóch obszar bibljoteki powiększy się wielu nowo zbudowanemi salami. Wskutek tego książki zmienią swoją dotychczasową miejscowość, bo wszelkie repozytorja książkowe już są przepełnione. Jak już wyżej wspomniałem, nie ma bibljoteka wszędzie zaznaczonych sygnatur lokalnych, lecz owo jest ich mała cząsteczka. Mniemam zatem, że przy dalszem układaniu skarbów bibljotecznych trzeba się wstrzymać z kontynuowaniem katalogów lokalnych według szaf i półek.

Samo przez się rozumie się, że nie jestem zatem, aby od razu wywrócić dotychczasowy porządek bibljoteczny, bo takie postępowanie byłoby szkodliwem dla instytucji, lecz mniemam, że regulując jeszcze nie sygnowane księgi, trzeba zacząć od tego, iżby książki zostały ułożone formatami i alfabetycznie, a potem numerowane w sposób, iżby każdy oddział naukowy np. Medycyna, Teologja, Periodica miał swoją osobną liczbę bieżącą. W ten sposób byłoby możliwem ciągłe wcielanie przybytków do każdego z osobna oddziału a zarazem ułatwiłoby się wyszukanie każdej książki w oddziałach.

Te prace zdają się mi najważniejsze do wykonania. Aby je przeprowadzić, upraszam o stanowcze upoważnienie do postępowania w obranym kierunku, a przedewszystkiem o to, aby § 28 części II instrukcji bibljotecznej co do bieżącej liczby bibljotecznej mógł być zmodyfikowany dla tutejszej bibljoteki specjalnie w kierunku wyżej przezemnie obmyślonym. Tylko w tym razie może

organizacja bibljoteki być przeprowadzoną spiesznie,przypuszczając,że mi dostarczone będą odpowiednie siły pracownicze.

.........ooooOOOOOoooo.........

O niebezpieczeństwie pożaru w Bibljotece

Dr.Stanisław Tomkowicz urzędowy konserwator,podaniami do władz i pismem do dzienników narobił alarmu,że Bibljoteka Jagiellońska wskutek pomieszczenia w niej mieszkania dla Bibljotekarza,narażona jest nieustannie na grozę pożaru.

Teoretycznie zdaje się być wniosek ten usprawiedliwiony tem,że gdzie ludzie mieszkają,tam ludzie i ogień zapuścić mogą. Stąd nieustannie wiszący miecz Damoklesa.

Ale praktyka wprost przeciwnie poucza tak dalece,iż jako praktyk twierdzę,że gdyby przy tak urządzonej Bibljotece nie było mieszkania dla Bibljotekarza,takowe ze względów na bezpieczeństwo od ognia,stworzonem być powinno.

Nie idzie tu o wzgląd na mnie. Mając bowiem w nominacji wymówionem mieszkanie w naturze,to posiadać będę aż do końca urzędowania.Idzie tu tylko o mego następcę,więc w sprawie tej mój interes nie egzystuje.

Wogóle i w zasadzie,Bibljoteki nie ulegają pożarom.Nie ulegają,bo używanie w nich światła z którego pożar mógłby powstać,ogranicza się rozmiarami jak najszczuplejszemi.Bibljoteka Jagiellońska nie może uledz pożarowi właśnie dlatego,że w niej mieszka Bibljotekarz. Pożary wybuchają gwałtownie tam,gdzie jest materjał podatny wybuchowy,we fabrykach,w teatrach,w składach towarów,a nigdy w Bibljotece,gdzie książka choćby podpalona,nie zapali się. Jestto materjał prawie ogniotrwały od chwili,

gdy książka ujęta jest w oprawę. To nie papier,to już tektura objęta skórą,zawsze wilgotną.

Praktyka uczy,że tylko te gmachy pożarowi ulegają,które nie są zamieszkałe,lub które są chwilowo opuszczone. Tak płoną teatra po przedstawieniu i sklepy po ich zamknięciu,fabryki po oddaleniu się czeladzi. Przyczyna tego naturalna.Każdemu pożarowi można zapobiedz,gdy jest ratunek doraźny,natychmiastowy,gdy nie pozostawiono czasu,aby ogień się rozpanoszył. Dlatego to,choć Kraków za wojen szwedzkich,za ruchów konfederackich,wielokrotnie się palił,nie ma śladu zgoła w ciągu pięciu stulecia,aby gmach Bibljoteki uległ pożarowi,pomimo, że gmach ten nie miał przeciw ogniowych zabezpieczeń i miał dach z gontowem nakryciem. Nie palił się dlatego,że w nim przez pięć wieków mieszkali profesorowie Uniwersytetu i bibljotekarze. Zatem każdy zapuszczony ogień,co nieraz zdarzać się musiało,bywał przez mieszkańców stłumiony.

A przecież ówczas nie znano oddzielenia bibljoteki żelaznemi drzwiami,cały gmach opalano piecami,do których wejście było od sal,chodzono z lampami i okarkami,pomiędzy szafami Bibljotecznemi.

Dziś,gdy z sal bibljotecznych usunięto piece,gdy sale te oddzielono żelaznemi wrzeciądzami,gdy wejście wieczorem ze światłem najsurowiej jest zabronionem,gdy strychy oddzielone są żeleznemi drzwiami i dostęp ze światłem zabroniony, nie może być mowy o jakiemkolwiek zapuszczeniu ognia przez pozostawienie światła. Temmniej przez pozostawienie materjału zapalnego,bo jedyny taki zapalny,jak są zapałki,nie są w użyciu,jak skoro nie dozwolonem jest palenie fajki i cygar, jak skoro nie dopuszczonem jest używanie lamp olejnych lub naftowych.

Bibljotekarz najlepszym jest i koniecznym stróżem gmachu. Schodzę do czytelni codziennie o siódmej rano,czy w święto, czy w dzień powszedni. Tu pracuję dzień cały,a o dziesiątej w nocy gaszę gaz w czytelni. Tak zamo jestem codziennym i całodziennym stróżem całego gmachu. i gdyby cokolwiek zapaliło się ,mogłoby być w jednej chwili zagaszonem,choć powtarzam,nie ma w Bibljotekach materjału łatwo zapalnego. Gmachy palą się dlatego,że nie ma sposobności wczesnego ratunku, a nie dla tego,że w nich są materjały ulegające ogniowi. W tem jest błąd teoretyczny konserwatora,że się nie zastanowiał nad tem.

Właśnie budowa tego gmachu,nie zabezpieczonego od złodzie,bo gankami przez okna złodzieje dostać się mogą,wymaga aby ktoś w nim mieszkał.Mimo obowiązku oddawania kluczy do Bibljotekarza, służba ma zawsze te klucze w ręku swoim.W zimie stróż opala piece nadedniem,drugi raz,że służba musi co dzień oczyszczać sale przed zejściem się urzędników.Odosobnienie więc sal,jest w praktyce prostą iluzją,a gdyby nie mieszkał Bibljotekarz,byłyby sale oddane na łaskę lub niełaskę dbałości lub niedbałości służby. Inna rzecz byłaby,gdyby gmach budowany był umyślnie na bibljotekę cały z żelaza, szkła i cegły. Tego nie doczekamy.

Doświadczenie z przeszłości jest dla nas wielką przestrogą. W roku 1848 były we Lwowie i Krakowie narażone bibljoteki na bombardowanie przez wojska austrjackie. We Lwowie nikogo w Bibljotece nie było,więc nie było obrony i cała Bibljoteka spłonęła do szczętu. W Krakowie padały bomby na bibljoteczny dziedziniec. Bibljotekarz Muczkowski zarządził natychmiastowe ich usunięcie,zanim mogły się zająć i gmach nie doznał żadnych strat. Gdyby Bibljotekarz nie mieszkał na miejscu,mogłyby skutki być też same,jak we Lwowie.

Piszę to z własnej świadomości, bo byłem ówczas uczniem uniwersytetu i brałem udział. Dobitniejszy przykład mamy z r 1851. Gdy szły ziarna palące się na całe miasto z górnych młynów, ziarna te przylepiały się do półtorasta dachów i zapalały je w kilka minut. Straży pożarnej i sikawek miasto nie miało, więc paliły się na raz całe ulice. Dokoła Bibljoteki płonął opień żarem tak, że w ulicę wejść nie można było. Na szczęście, w tej chwili Muczkowski, synowie jego, służba bibljoteczna, zajęli dymniki całego gmachu i mokremi szmatami i drągami strącali przylepione do blach rozpalonych, żarzące się ziarna. Gdyby Bibljotekarz nie mieszkał w gmachu, byłaby Bibljoteka tak poszła z dymem, jak poszła bursa jerozolimska przyległa, jak poszły przyległe trzy domy prywatne. Również to piszę z własnego doświadczenia, bo nawet miałem w dzienniku podziękowanie za ratunek.

Trzeba i o tem pamiętać, że Bibljoteka nie jest zaopatrzoną w środki przeciw pożarowe, nie ma np. dotąd hydrantów po pod strych i piętra- musi być ktoś w samym gmachu, któryby w pierwszej chwili konewkami zastępował te hydranty.

Mieszkanie drugiego piętra jest całkiem odosobnione od samej biljoteki z jednego tylko połączenia schodami korzysta sam tylko bibljotekarz, nikt zgoła więcej. On schodzi i wychodzi codziennie, nie używając światła i więc tą drogą nie ma najmniejszego niebezpieczeństwa. Z Praktyki i doświadczenia przeszłości, wypowiadam niczem nie zbity aksyomat: Bibljotekarza mieszkanie jest bezpieczeństwem od ognia i złodzieja, gdyby go nie było, należałoby go stworzyć. Z dniem z którym usunięty będzie Bibljotekarz, zawiśnie nad gmachem stałe niebezpieczeństwo pożaru i złodzieja. Dodatkowo uboczny wzgląd: Mieszkanie w gmachu czyni z Bibljotekarza uczonego żyjącego dla Bibljoteki, czego dowodem historja bibljoteki krakowskiej. Usunięcie Bibljotekarza, stwarza Urzędnika, który będzie punktualnie obserwował godziny urzędowe, ale go nie przywiąże do pracy naukowej bibljotecznej. I to coś warte.

Kraków, dnia 30. czerwca 1903.

Estreicher